

Rabobank

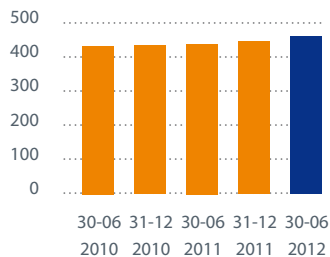

Halfjaarverslag 2012

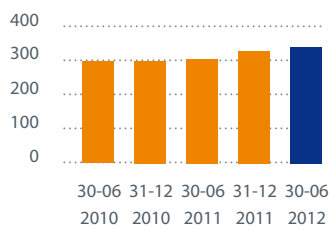
Rabobank Groep

Kerngegevens

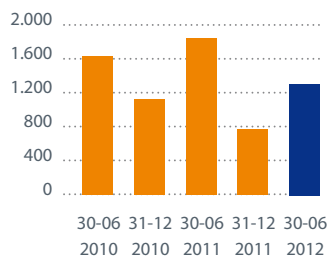
Kredietportefeuille in miljarden euro's

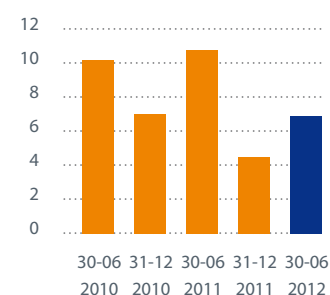
Toevertrouwde middelen in miljarden euro's

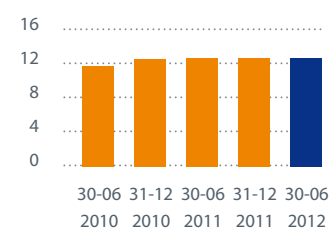
Nettowinst in miljoenen euro's

Rendement eigen vermogen in %

Core tier 1-ratio in %

Bedragen in miljoenen euro's	30-jun-12	31-dec-11	30-jun-11	31-dec-10	30-jun-10
Omvang dienstverlening					
Balanstotaal	770.898	731.665	664.953	652.536	675.610
Kredietportefeuille private cliënten	461.789	448.337	440.897	436.292	434.571
Toevertrouwde middelen	340.935	329.892	305.360	298.761	297.765
Beheerd en bewaard vermogen van klanten	294.400	263.600	269.400	270.400	250.100

Vermogen en solvabiliteit

Eigen vermogen	45.219	45.001	42.513	40.757	40.224
Tier 1-vermogen	38.886	37.964	37.304	34.461	33.120
Core tier 1-vermogen	29.228	28.324	29.251	27.735	26.330
Toetsingsvermogen	40.568	39.088	38.299	35.734	34.261
Risicogewogen activa	230.321	223.613	229.586	219.568	223.153

Resultaatgegevens

Baten	7.186	6.075	7.303	6.284	6.432
Bedrijfslasten	4.551	4.363	4.357	4.290	3.906
Waardeveranderingen	1.096	988	618	665	569
Belastingen	225	-49	474	196	318
Nettowinst	1.314	773	1.854	1.133	1.639

Ratio's

BIS-ratio	17,6%	17,5%	16,7%	16,3%	15,4%
Tier 1-ratio	16,9%	17,0%	16,2%	15,7%	14,8%
Core tier 1-ratio	12,7%	12,7%	12,7%	12,6%	11,8%
Equity capital-ratio	14,5%	14,7%	14,0%	14,2%	13,4%
Rendement eigen vermogen	6,9%	4,5%	10,8%	7,0%	10,2%
Efficiencyratio	63,3%	71,8%	59,7%	68,3%	60,7%
Nettowinstgroei*	-29,1%	-31,8%	13,1%	27,0%	24,5%

Dichtbij

Lokale Rabobanken	139	139	141	141	143
Vestigingen	853	872	892	911	950
Geldautomaten	2.898	2.949	2.956	2.963	2.986
Leden (x 1.000)	1.895	1.862	1.827	1.801	1.784
Buitenlandse vestigingsplaatsen	766	761	738	682	637

Marktaandelen (in Nederland)

Hypotheek	28%	32%	29%	29%	31%
Sparen	39%	39%	39%	40%	39%
Handel, industrie en dienstverlening	43%	42%	42%	42%	41%

Ratings

Standard & Poor's	AA	AA	AAA	AAA	AAA
Moody's Investor Service	Aa2	Aaa	Aaa	Aaa	Aaa
Fitch Ratings	AA	AA	AA+	AA+	AA+
DBRS	AAA	AAA	AAA	AAA	AAA

Personeelsgegevens

Aantal medewerkers (in FTE)	61.103	59.670	59.380	58.714	58.419
-----------------------------	--------	--------	--------	--------	--------

* Ten opzichte van het resultaat over dezelfde periode in het voorgaande jaar.

Halfjaarverslag 2012

Bericht van de voorzitter	2
Rabobank Groep in het kort	4
Financiële ontwikkelingen	6
Coöperatieve identiteit	12
Brede dienstverlening in Nederland	15
Internationaal: prominente food- en agribank	21
Hoge kredietwaardigheid: risicomanagement	27
Hoogwaardig duurzaamheidsbeleid	31
Onze gespecialiseerde dochters	33
Leasing	33
Vermogensbeheer	37
Vastgoed	41
Halfjaarcijfers	46
Geconsolideerde balans	46
Verkorte geconsolideerde winst-en-verliesrekening	48
Geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	49
Verkort geconsolideerd vermogensoverzicht	50
Verkort geconsolideerd kasstroomoverzicht	51
Toelichting op de halfjaarcijfers	52
Beoordelingsverklaring	76
Verklaring getrouw beeld	77

Algemene opmerking

De pagina's 1 tot en met 45 in dit halfjaarverslag zijn niet door een accountant gecontroleerd of beperkt beoordeeld. Bij de halfjaarcijfers, zie de pagina's 46 tot en met 75, is door de accountant een beoordelingsverklaring afgegeven.

Bericht van de voorzitter

Solide positie in verslechterende economische omstandigheden

De Rabobank kijkt terug op een enerverend eerste halfjaar van 2012. De markt-omstandigheden zijn verder verslechterd, niet in de laatste plaats op onze Nederlandse thuismarkt. Vooral Europese banken moeten het hoofd bieden aan de economische teruggang, terwijl de vooruitzichten op herstel fragiel zijn. De schuldencrisis zorgt voor aanhoudende onzekerheid op de financiële markten. In dit zeer lastige klimaat boekte de Rabobank een lager resultaat: de nettowinst bedroeg 1.314 miljoen euro, 29% minder dan in het eerste halfjaar van 2011. Vooral het binnenlandse retailbankbedrijf zag zijn resultaat relatief sterk teruglopen als gevolg van hogere kredietverliezen en een lager renteresultaat. Desondanks blijven de solvabiliteit en liquiditeitspositie van de Rabobank onverminderd sterk. De Rabobank wordt niet voor niets in binnen- en buitenland gezien als een van de sterkste banken ter wereld.

Moeilijke marktomstandigheden, onzekere vooruitzichten

Het economische klimaat blijft ronduit zorgwekkend. De wereldwijde economische ontwikkeling liet in het eerste kwartaal van dit jaar nog enige verbetering zien, maar deze zette in het tweede kwartaal niet door. Het eurogebied is in het tweede kwartaal weer teruggezakt in een recessie. Wij verwachten dat het BBP van het eurogebied dit jaar met een 0,5% zal krimpen en vertrouwen erop dat de Europese politieke en monetaire autoriteiten uiteindelijk de juiste stappen zullen zetten om de Europese schuldencrisis te beheersen en het uiteenvallen van het eurogebied te voorkomen. Het risico dat trage besluitvorming voor aanhoudende onrust op de financiële markten blijft zorgen en de economische ontwikkeling verder onder druk zet blijft echter zeer groot.

Onze open Nederlandse economie wordt direct geraakt door de mondiale en Europese ontwikkelingen, maar we hebben ook te maken met enkele specifieke uitdagingen. Het consumentenvertrouwen is sinds de zomer van 2011 scherp gedaald en bereikte halverwege 2012 een historisch dieptepunt. Ingrijpende overheidsbezuinigingen zijn onvermijdelijk, maar de invulling hiervan zal pas geruime tijd na de verkiezingen van september duidelijk worden. Daarnaast verkeren consumenten in onzekerheid over de ontwikkeling van hun pensioenen en de aanpak van de problemen op de woningmarkt. De werkloosheid is ten opzichte van andere Europese landen nog laag, maar neemt wel toe: op dit moment is ruim 6% van de beroepsbevolking werkloos. Duidelijkheid, politieke daadkracht en een gedegen economische visie zijn nu noodzakelijk om consumenten, en in het verlengde daarvan bedrijven, het vertrouwen te geven dat nodig is voor economisch herstel.

Winstdaling binnenlands retailbankbedrijf

Het uitblijven van economisch herstel vertaalt zich in een daling van het resultaat van ons binnenlandse retailbankbedrijf. De toevertrouwde middelen lieten een groei zien van 6% en de kredietportefeuille groeide met 3%, al was dit laatste met name te danken aan de consolidatie van Friesland Bank. Vooral onze klanten in de bouwsector, de vastgoedsector en de glastuinbouw kampen met lagere bedrijfsresultaten en dat is duidelijk terug te zien in de stijging van

Dr. Piet Moerland, voorzitter raad
van bestuur Rabobank Nederland.

de waardeveranderingen tot 40 basispunten van de gemiddelde kredietverlening. In combinatie met hogere bedrijfslasten en een lager renteresultaat leidde dit in het eerste halfjaar van 2012 tot een daling van het nettoresultaat van het binnenlands retailbankbedrijf met 42% tot 609 miljoen euro. Onze marktaandelen bleven overigens op peil, ofschoon op de hypotheekmarkt sprake was van een daling.

Goede prestaties Rabobank International

Rabobank International kende een goed eerste halfjaar en liet een winststijging zien van 7% tot 543 miljoen euro. In Nederland ondersteunt Rabobank International de lokale Rabobanken in hun dienstverlening aan de grootzakelijke klantenmarkt, waarbij de top van de Nederlandse bedrijvenmarkt door Rabobank International direct wordt bediend.

Sinds 2011 is de Rabobank de leidende bank voor grootzakelijke klanten in Nederland. Internationaal richt Rabobank International zich op de

food- en agrisector. De kredietportefeuille groeide met 4% tot 111 miljard euro en dit werd vooral gerealiseerd in de food- en agrisector. De waardeveranderingen bleven vrijwel stabiel op 308 miljoen euro oftewel 59 basispunten van de gemiddelde kredietverlening. Daarnaast blijft RaboDirect goed presteren. Na de opening van RaboDirect in Duitsland zijn we in zes landen actief met internetspaarbanken. Het totale spaartegoed van deze banken steeg met 16% en bedraagt inmiddels ruim 19 miljard euro. We verkochten een groot deel van ons aandelenbelang in de Indiase Yes Bank en ronden de verkoop van ons belang in Sarasin in juli af. Verder brachten we een succesvol bod uit op de resterende aandelen in de Poolse Bank BGZ.

Nieuw Strategisch Kader

Om ook in de toekomst een financieel sterke en stabiele bank te blijven en de klant optimaal te kunnen bedienen hebben wij vastgesteld dat een aanscherping van onze financiële kaders noodzakelijk is. Zoals bekend moet de Rabobank net als andere banken inspelen op een toename van wet- en regelgeving, hogere lasten uit hoofde van het depositogarantiestelsel en de bankenbelasting en strengere eisen voor liquiditeit en kapitaal. We moeten bepalen op welke manier we onze klanten kunnen bedienen in de veranderende bancaire omgeving. Wij stellen ons hierbij de vraag hoe onze economische en maatschappelijke omgeving er de komende jaren uit gaat zien, welke trends er spelen en wat dit betekent voor onze klanten en voor de bank. Een en ander vindt zijn weerslag in ons Strategisch Kader voor 2013-2016. Details hiervan worden op dit moment uitgewerkt, maar de hoofdlijnen van de financiële bakens zijn duidelijk. Zo willen wij het kostenniveau van ons binnenlands retailbankbedrijf in de periode 2013-2016 met 10% verlagen. De kosten bedragen nu circa 4,5 miljard euro op jaarbasis en dat zal bij ongewijzigd beleid in 2016 zijn opgelopen tot 5 miljard euro. We hebben ons voor 2016 een bovengrens van 4 miljard euro ten doel gesteld. Verder willen we dat onze kredietverlening kan blijven groeien en willen we onze vermogens- en liquiditeitsratio's verder versterken.

Coöperatieve waarden prioriteit

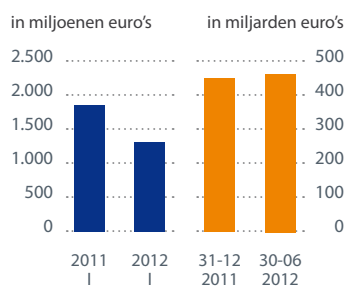
Hoogste prioriteit geven wij aan het zichtbaar houden van onze coöperatieve waarden. Wij willen ons blijven onderscheiden in de klantbediening in een bankenlandschap dat steeds homogener lijkt te worden. Onze coöperatieve oriëntatie en uitgangspunten zijn het fundament onder onze organisatie en de wijze waarop wij onze klanten bedienen: midden in de samenleving, dichtbij en gericht op duurzame ontwikkeling.

Piet Moerland,
voorzitter raad van bestuur Rabobank Nederland

Rabobank Groep in het kort

Rabobank Groep

De Rabobank Groep is een internationale financiële dienstverlener op coöperatieve grondslag, actief op het gebied van retailbanking, wholesalebanking, vermogensbeheer, leasing en vastgoed. In de dienstverlening van de Rabobank staat het klantbelang centraal. In Nederland streeft de groep naar breed marktleiderschap, internationaal ligt de focus op het versterken van de leidende positie als food- en agribank. De Rabobank Groep bestaat uit zelfstandige lokale Rabobanken en hun centrale organisatie, de Coöperatieve Centrale Raiffeisen-Boerenleenbank B.A. (Rabobank Nederland) met dochters en deelnemingen. De groep heeft een personeelsbestand van ongeveer 61.100 fte en is wereldwijd actief in 47 landen.

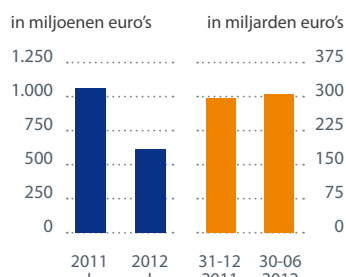
Nettowinst bedraagt 1.314 miljoen euro

Kredietportefeuille stijgt met 3%

Het investeringsklimaat stond in de eerste zes maanden van 2012 onder druk. Mede als gevolg hiervan steeg de kredietportefeuille private cliënten van de Rabobank Groep slechts beperkt tot 461,8 miljard euro. De toevertrouwde middelen bij de Rabobank Groep groeiden met 3% tot 340,9 miljard euro. De aanhoudend moeilijke economische omstandigheden leidden er bij een deel van onze zakelijke klanten toe dat zij niet meer (volledig) aan hun financiële verplichtingen konden voldoen. Hierdoor stegen de waardeveranderingen van de Rabobank Groep ten opzichte van de eerste helft van 2011 met 478 miljoen euro tot 1.096 miljoen euro. Het resultaat van de Rabobank Groep kwam 29% lager uit op 1,3 miljard euro. De winst die resteerde na betalingen aan vermogensverschaffers en derden werd gebruikt om het eigen vermogen verder te versterken. De core tier 1-ratio kwam uit op 12,7% en de tier 1-ratio op 16,9%.

Dienstverlening in Nederland

De Rabobank Groep is in Nederland de grootste hypotheekverstrekker, spaarbank en verzekeringsintermediar en is daarnaast marktleider in het midden- en kleinbedrijf, in de food- en agrisector en in het grootzakelijke segment. De 139 zelfstandige lokale Rabobanken hebben 853 vestigingen, 2.898 geldautomaten en een personeelsbestand van circa 27.300 fte. Ze bedienen in Nederland ongeveer 6,8 miljoen particuliere klanten en circa 800.000 zakelijke klanten met een compleet pakket aan financiële diensten. Naast de lokale Rabobanken behoren ook Obvion en Friesland Bank tot het binnenlands retailbankbedrijf.

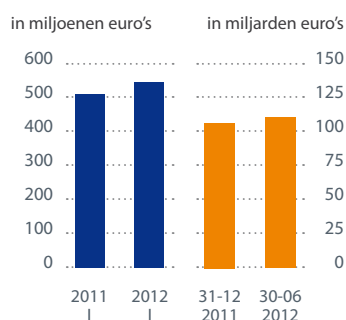
Nettowinst bedraagt 609 miljoen euro

Kredietportefeuille stijgt met 3%

De economische situatie voedde in de eerste helft van 2012 het gebrek aan vertrouwen bij consumenten. Bedrijven hadden te maken met tegenvallende resultaten en mede als gevolg daarvan bleef het investeringsvolume laag. Bij de lokale Rabobanken nam de kredietverlening hierdoor nauwelijks toe en liepen de waardeveranderingen op. Ook zette de lagere marge op spaargeld het resultaat onder druk. De nettowinst bij het binnenlands retailbankbedrijf daalde ten opzichte van de eerste helft van 2011 met 42% tot 609 miljoen euro. Friesland Bank werd toegevoegd aan de Rabobank Groep. Met name als gevolg hiervan steeg de kredietverlening.

Wholesalebankbedrijf en internationaal retailbankbedrijf

Rabobank International is het wholesalebankbedrijf en het internationale rural en retailbankbedrijf van de Rabobank Groep. In Nederland ondersteunt Rabobank International de lokale Rabobanken in hun dienstverlening aan de grootzakelijke klanten markt, waarbij de top van de Nederlandse bedrijvenmarkt door Rabobank International direct wordt bediend. Sinds 2011 is Rabobank de leidende bank voor grootzakelijke klanten in Nederland. Internationaal richt Rabobank International zich op de food- en agrisector. Daarnaast beschikt de Rabobank over internationale Direct Banken. Rabobank International draagt bij aan het internationale karakter van de Rabobank en aan een verbreding van de inkomstenbasis van de Rabobank Groep. Rabobank International heeft een uitgebreid kantorennetwerk met vestigingen in 29 landen en een personeelsbestand van circa 16.100 fte. Rabo Development helpt banken in (ontwikkelings)landen in hun transformatieproces naar een moderne financiële instelling.

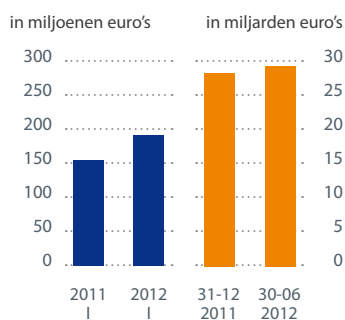
Nettowinst bedraagt 543 miljoen euro

Kredietportefeuille stijgt met 4%

Rabobank International breidde het aandeel food en agri in haar kredietportefeuille verder uit. De totale kredietportefeuille nam met 4% toe tot 110,8 miljard euro. Duitsland werd toegevoegd als markt waarin de Rabobank actief is als internetspaarbank, en het gezamenlijke spaartegoed van de Direct Banken groeide verder met 16% tot 19,1 miljard euro. Hiermee leverde Rabobank International een belangrijke bijdrage aan de omvang van stabiele funding. Het nettoresultaat van het wholesalebankbedrijf en het internationaal retailbankbedrijf kwam 7% hoger uit op 543 miljoen euro. Het aandelenbelang in de Indiase Yes Bank werd verder teruggebracht. Ondanks de economische omstandigheden bleven de waardeveranderingen ongeveer stabiel.

Leasing

De Lage Landen is verantwoordelijk voor de lease-activiteiten van de Rabobank Groep. De divisie Vendor Finance, met activiteiten in 35 landen, ondersteunt fabrikanten en distributeurs bij hun afzet. De divisie Financial & Mobility Solutions is met de internationale autoleasedochter Athlon Car Lease actief in negen Europese landen. In Nederland biedt deze divisie een breed pakket lease-, handels- en consumentenfinancieringsproducten aan, met onder andere de online kredietverstrekker Freo. De Lage Landen heeft een personeelsbestand van ongeveer 5.000 fte.

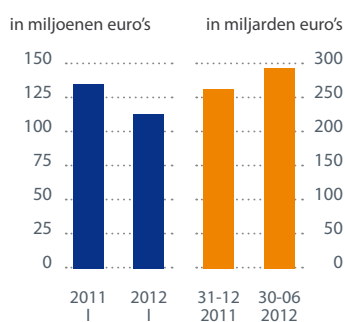
Nettowinst bedraagt 191 miljoen euro

Leaseportefeuille stijgt met 4%

Het nettoresultaat van De Lage Landen nam in de eerste zes maanden van 2012 met 24% toe als gevolg van een hogere rentewinst en een daling van de bedrijfslasten. De leaseportefeuille steeg tot 29,1 miljard euro en het aandeel food en agri in de portefeuille nam toe tot 28%. De waardeveranderingen bedroegen 57 basispunten van de gemiddelde leaseportefeuille. De wereldwijde Vendor Finance-activiteiten werden verder uitgebreid met diverse nieuwe partnerschappen. De Lage Landen zette stappen om haar activiteiten verder te verduurzamen.

Vermogensbeheer

De vermogensbeheeractiviteiten van de Rabobank Groep worden uitgevoerd door Robeco en Schretlen & Co. Daarnaast is Rabo Vastgoedgroep de specialist op het gebied van vastgoedbeleggingen en is een deel van het klantvermogen ondergebracht bij de lokale Rabobanken. Met deze groepsonderdelen biedt de Rabobank haar klanten de mogelijkheid om te beleggen in een groot aantal fondsen en gebruik te maken van een uitgebreid pakket vermogensbeheerdiensten. Een steeds groter deel van het assortiment voldoet aan de criteria van verantwoord beleggen. Het personeelsbestand van de vermogensbeheeractiviteiten heeft een omvang van circa 3.100 fte.

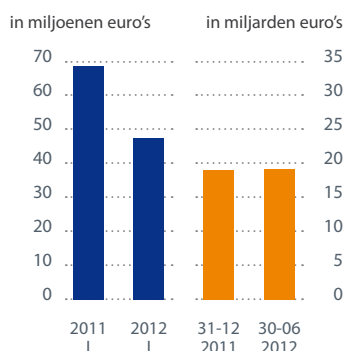
Nettowinst bedraagt 113 miljoen euro

Beheerd vermogen stijgt met 12%

Het beheerd vermogen van de Rabobank Groep steeg in de eerste zes maanden van 2012 vooral door een positieve cashflow en daarnaast door gunstige beleggingsresultaten. Met name doordat het pensioenvermogen van het Pensioenfonds Vervoer bij Robeco werd ondergebracht, was de cashflow bij dit onderdeel aanzienlijk. Enerzijds namen de provisies uit vermogensbeheer toe, terwijl anderzijds de rentewinst en overige resultaten onder druk stonden. Per saldo droeg dit bij aan een daling van de nettowinst van de vermogensbeheeractiviteiten van de Rabobank Groep. Het nettoresultaat uit hoofde van Sarasin is nihil. Rabobank Private Banking rolde het bedieningsconcept Rabo Vermogensmanagement verder uit en verruimde het aandeel maatschappelijk verantwoorde beleggingsfondsen in het assortiment. In juli is de verkoop van Sarasin afgerond.

Vastgoed

Rabo Vastgoedgroep is het vastgoedexpertisecentrum van de Rabobank Groep en is actief met de bedrijfsonderdelen Bouwfonds Property Development, MAB Development, FGH Bank, Bouwfonds REIM en Fondsenbeheer Nederland. De kernactiviteiten zijn het ontwikkelen van woningen en commercieel vastgoed, het financieren van vastgoed en het bedienen van beleggers in vastgoedgerelateerde producten. Het personeelsbestand bedraagt circa 1.500 fte. Rabo Vastgoedgroep is primair actief in Nederland, Frankrijk en Duitsland.

Nettowinst bedraagt 47 miljoen euro

Kredietportefeuille stijgt met 1%

De lastige marktomstandigheden in de vastgoedmarkt hielden aan. Dit leidde bij Rabo Vastgoedgroep tot een verdere daling van het aantal verkochte woningen in Nederland en een stijging van de waardeveranderingen. Deze ontwikkelingen droegen in de eerste zes maanden van 2012 bij aan een terugval van het resultaat met 31% tot 47 miljoen euro. Bouwfonds Property Development verkocht 2.506 woningen. De productie van commercieel vastgoed bij MAB Development bedroeg 125 miljoen euro. De kredietportefeuille bij FGH Bank bleef nagenoeg stabiel, evenals het beheerd vermogen bij Bouwfonds REIM.

Financiële ontwikkelingen

Economisch klimaat beïnvloedt resultaat

Door het uitblijven van economisch herstel bleef het investeringsniveau in de eerste zes maanden van 2012 laag. Onder invloed hiervan groeide de kredietportefeuille slechts beperkt met 3% tot 461,8 miljard euro. De toevertrouwde middelen bij de Rabobank Groep stegen met 3% tot 340,9 miljard euro. De core tier 1-ratio kwam uit op 12,7% en de tier 1-ratio op 16,9%.

De aanhoudende zwakke economische situatie zorgde bij klanten in bepaalde sectoren voor tegenvallende bedrijfsresultaten. Hierdoor namen de waardeveranderingen van de Rabobank Groep toe met 478 miljoen euro tot 1.096 miljoen euro. Dit is gelijk aan 49 basispunten van de gemiddelde kredietportefeuille. Samen met de lagere rentewinst en de stijging van de bedrijfslasten droeg dit in de eerste zes maanden van 2012 bij aan een daling van het nettoresultaat tot 1.314 (1.854¹) miljoen euro. Het eigen vermogen steeg tot 45,2 miljard euro en het rendement op het eigen vermogen bedroeg 6,9%.

Ontwikkeling van de financiële groepsdoelstellingen

In het huidige Strategisch Kader, dat loopt tot en met 2012, staat beschreven dat de Rabobank Groep drie financiële langetermijndoelstellingen nastreeft: een tier 1-ratio van minimaal 12,5%, een nettowinstgroei van tenminste 10% en een rendement op eigen vermogen van minimaal 8%. De tier 1-ratio relateert het tier 1-vermogen aan de naar risico gewogen activa. In de eerste helft van 2012 droeg met name winstinhouding bij aan een toename van het tier 1-vermogen met 0,9 miljard euro tot 38,9 (38,0) miljard euro. De risicogewogen activa namen, mede door de consolidatie van Friesland Bank, met 6,7 miljard euro toe tot 230,3 (223,6) miljard euro. Per saldo daalde de tier 1-ratio met 0,1 procentpunt tot 16,9% (17,0%). De nettowinst in de eerste zes maanden van 2012 bedroeg 1.314 (1.854) miljoen euro. Het rendement op het eigen vermogen kwam uit op 6,9% (10,8%).

Nieuw Strategisch Kader

Om een financieel sterke en stabiele bank te kunnen blijven, is een verdere aanscherping van de financiële ratio's noodzakelijk. Momenteel wordt een nieuw Strategisch Kader opgesteld voor de periode 2013 tot en met 2016. Hierin worden hogere vermogensratio's nagestreefd en zal de core tier 1-ratio nadrukkelijker als stuurvariabele worden gepositioneerd. De core tier 1-ratio geeft informatie over de kapitaalssterkte van de bank. Deze ratio is lager dan de tier 1-ratio, omdat voor de berekening van de core tier 1-ratio alleen de delen van het eigen vermogen meetellen die tot de kern behoren en dus niet de hybride vermogensinstrumenten. Op 30 juni 2012 bedroeg de core tier 1-ratio 12,7% (12,7%).

Ontwikkeling van de rating

Ratingbureau Moody's kende in juni 2012 de Rabobank de rating Aa2 toe, waar voorheen de Rabobank nog met Aaa werd gewaardeerd door Moody's. De nieuwe rating reflecteert de moeilijke economische situatie van diverse Europese landen. Standard & Poor's en Fitch Ratings hebben de Rabobank de rating AA toegekend; deze is in het eerste halfjaar van 2012 niet gewijzigd. De rating van DBRS bleef ook onveranderd AAA. De Rabobank wordt gezien als

¹ De getallen tussen haakjes () betreffen de vergelijkende cijfers. Voor resultaatgegevens zijn dit de cijfers over de eerste helft van 2011 en voor de balansgegevens zijn dit de cijfers per eind 2011. In het geval van voortschrijdend inzicht zijn de vergelijkende cijfers aangepast.

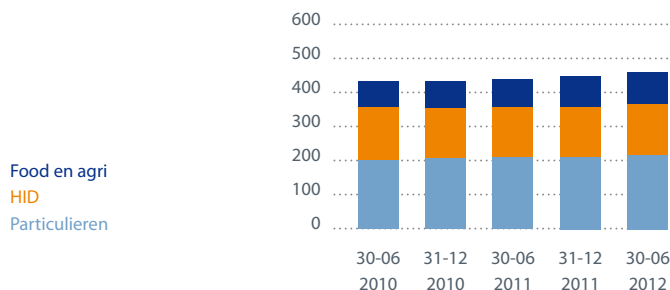
een van de veiligste banken ter wereld. Zo plaatst het Amerikaanse blad Global Finance Magazine de Rabobank wereldwijd in de top tien van veiligste banken als enige private bank tussen overheidsbanken.

Kredietverlening groeit beperkt

De Europese economie werd in de eerste helft van 2012 gedomineerd door de grillige ontwikkelingen van de schulden crisis. De zuidelijke EU-lidstaten bevonden zich veelal in een recessie, terwijl er in de meeste noordelijke landen sprake was van een voorzichtige groei van de economie. Overheidsbestedingen staan onder druk als gevolg van bezuinigingsprogramma's, en onder consumenten heerst onzekerheid als gevolg van lastenverzwaringen en een moeizame ontwikkeling van de werkgelegenheid. Alles tezamen kon het investeringsklimaat in Europa niet als stabiel worden gekenmerkt, waardoor uitbreidingsinvesteringen voor producenten nog niet aan de orde waren. Ook buiten Europa presteerden de economieën over het algemeen iets zwakker dan in 2011. Dit had zijn invloed op de ontwikkeling van de kredietportefeuille van de Rabobank. De kredietportefeuille van de Rabobank Groep groeide met 3% tot 461,8 (448,3) miljard euro. Deze groei vond voornamelijk plaats bij de kredietportefeuille van het binnenlands retailbankbedrijf en werd in belangrijke mate veroorzaakt door de toevoeging van de portefeuille van Friesland Bank.

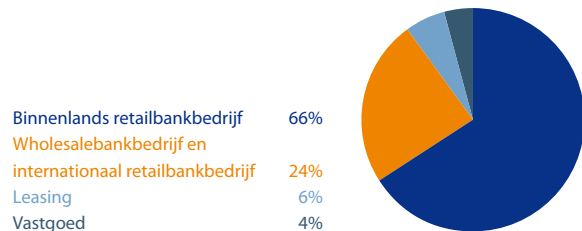
Kredietportefeuille private cliënten naar sector

in miljarden euro's

Kredietportefeuille naar onderdelen

medio 2012

De kredietportefeuille private cliënten bestaat voor 47% uit leningen aan particulieren, voor 33% uit leningen aan de handel, industrie en dienstverlening (HID) en voor 20% uit leningen aan de food- en agrisector. De kredietportefeuille aan particulieren, die nagenoeg geheel bestaat uit woninghypotheken, groeide met 3% tot 218,1 (212,3) miljard euro. De HID-portefeuille op groepsniveau groeide met 2% tot 150,8 (147,9) miljard euro en de kredietverlening aan de food- en agrisector nam met 5% toe tot 92,9 (88,2) miljard euro. Hiervan werd 63,0 (59,9) miljard euro krediet verleend aan de primaire agrarische sector.

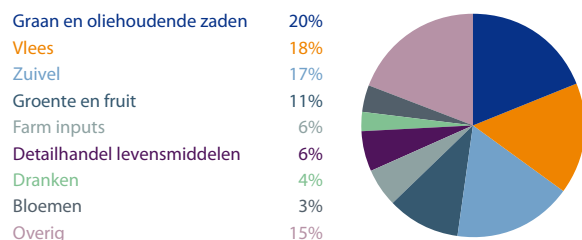
Kredietportefeuille HID naar sector

medio 2012

Kredietportefeuille food en agri naar sector

medio 2012

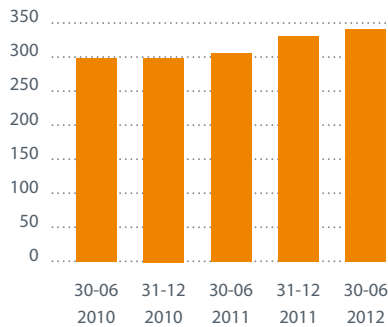
De kredietportefeuille private cliënten is voor 75% verstrekt in Nederland, voor 11% in Amerika, voor 8% in Europa (exclusief Nederland), voor 5% in Australië en Nieuw-Zeeland en voor 1% in andere landen.

Toevertrouwde middelen nemen toe

De toevertrouwde middelen van de Rabobank Groep namen in de eerste helft van 2012 met 3% toe tot 340,9 (329,9) miljard euro. De toevoeging van Friesland Bank aan de activiteiten van de Rabobank Groep droeg in belangrijke mate bij aan de stijging. Bij het binnenlands retailbankbedrijf namen de toevertrouwde middelen met 11,9 miljard euro toe tot 212,0 (200,1) miljard euro. Bij Rabobank International bleven deze middelen ongeveer stabiel op 121,1 (121,4) miljard euro.

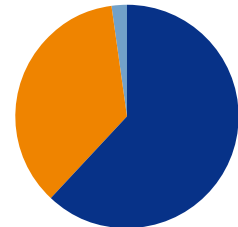
Toevertrouwde middelen

in miljarden euro's

Toevertrouwde middelen naar onderdelen

medio 2012

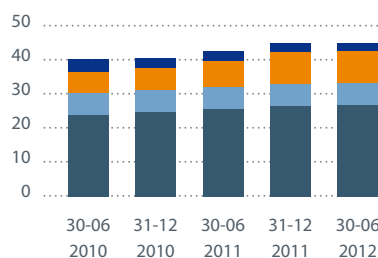

De toevertrouwde middelen bestaan voor 44% (42%) uit particuliere spaargelden, deze namen met 7% toe tot 149,3 (140,0) miljard euro. De particuliere spaargelden zijn voor 83% (83%) afkomstig van het binnenlands retailbankbedrijf, voor 14% (14%) van het internationaal retailbankbedrijf en voor 3% (3%) van de vermogensbeheeractiviteiten. De spaargelden bij het internationaal retailbankbedrijf namen met 16% toe tot 19,1 (16,4) miljard euro, als gevolg van het succes van de internationale Direct Banking-activiteiten.

Eigen vermogen

in miljarden euro's

Overige belangen van derden
Hybride vermogen
Rabobank Ledencertificaten
Reserves en winstreserves

Toename eigen vermogen door winstinhouding

Door winstinhouding nam het eigen vermogen van de Rabobank Groep in de eerste zes maanden van 2012 toe tot 45,2 (45,0) miljard euro. Het eigen vermogen bestaat voor 59% uit reserves en ingehouden winsten, voor 15% uit Rabobank Ledencertificaten, voor 20% uit hybride vermogen en voor 6% uit overige belangen van derden.

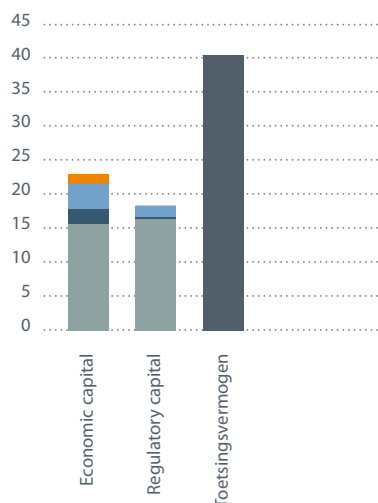
Regulatory capital

Per 30 juni 2012 kwam het regulatory capital, ofwel de vermogensseis in het kader van het prudentiële toezicht door De Nederlandsche Bank (DNB), bij de Rabobank Groep uit op 18,4 (17,9) miljard euro. Deze toename is voornamelijk het gevolg van een stijging van het kredietrisico door de consolidatie van Friesland Bank. Van de totale vermogensseis heeft 89% betrekking op krediet- en transferrisico, 9% op operationeel risico en 2% op marktrisico.

Vermogensseis

in miljarden euro's

Overige risico's
Operationeel- en bedrijfsrisico
Rente- en marktrisico
Krediet- en transferrisico

De Rabobank Groep berekent het regulatory capital voor kredietrisico voor nagenoeg de gehele kredietportefeuille op basis van de door DNB goedgekeurde geavanceerde interneratingbenadering. De standaardbenadering als methodiek wordt in samenspraak met DNB toegepast op portefeuilles die qua exposure relatief klein zijn en voor enkele kleinere buitenlandse portefeuilles waarvoor de geavanceerde interneratingbenadering niet voorhanden is. Voor operationeel risico vindt de berekening plaats aan de hand van het door de toezichthouder goedgekeurde interne

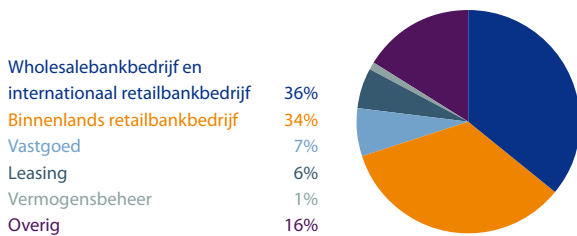
model, dat gebaseerd is op de Advanced Measurement Approach. Wat betreft marktrisico heeft de Rabobank toestemming om het algemene en specifieke positierisico te berekenen op basis van haar eigen interne Value-at-Risk- of VaR-modellen, gebaseerd op de regels van CAD II (Capital Adequacy Directive).

Economic capital

Naast het regulatory capital hanteert de Rabobank Groep een interne vermogens eis op basis van een raamwerk van het economic capital. Het belangrijkste verschil met het regulatory capital is dat rekening gehouden wordt met alle materiële risico's en met de kredietwaardigheid van de Rabobank. Daarnaast wordt in het economic-capitalraamwerk uitgegaan van een hoger betrouwbaarheidsniveau (99,99%) dan bij het regulatory capital (99,90%). Op consistente wijze wordt een breed palet aan risico's gemeten om inzicht te krijgen in de risico's en om een afweging te kunnen maken tussen risico en rendement. Er is een serie modellen ontwikkeld om de risico's van de Rabobank Groep in te schatten. Dit betreft krediet-, transfer-, operationeel, bedrijfs-, rente- en marktrisico. Het marktrisico is onderverdeeld in handelsboekrisico, private-equityrisico, valuta-, vastgoed- en restwaarderisico. Een afzonderlijk risicomodel bestaat voor de deelneming in Achmea.

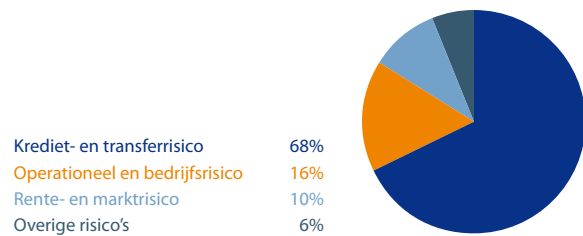
Economic capital naar groepsonderdelen

medio 2012

Economic capital naar risicocategorie

medio 2012

Het economic capital is in de eerste helft van 2012 gestegen naar 23,1 (22,8) miljard euro. Ook hier is de toename in het kredietrisico vooral toe te schrijven aan de toevoeging van Friesland Bank. Het totale economic capital ligt ruimschoots onder het aanwezige toetsingsvermogen van 40,6 (39,1) miljard euro dat wordt aangehouden om eventuele verliezen op te vangen. Deze omvangrijke buffer onderstreept de soliditeit van de Rabobank Groep.

Resultaatontwikkeling Rabobank Groep

Resultaten (in miljoenen euro's)	2012-I	2011-I	Mutatie
Rente	4.445	4.507	-1%
Provisies	1.494	1.513	-1%
Overige resultaten	1.247	1.283	-3%
Totale baten	7.186	7.303	-2%
Personeelskosten	2.844	2.596	10%
Andere beheerskosten	1.434	1.471	-3%
Afschrijvingen	273	290	-6%
Totale bedrijfslasten	4.551	4.357	4%
Brutoresultaat	2.635	2.946	-11%
Waardeveranderingen	1.096	618	77%
Bedrijfsresultaat vóór belastingen	1.539	2.328	-34%
Belastingen	225	474	-53%
Nettowinst	1.314	1.854	-29%
Waardeveranderingen (in basispunten)	49	29	69%
Ratio's			
Efficiencyratio	63,3%	59,7%	
Rendement eigen vermogen	6,9%	10,8%	
RAROC	11,5%	16,8%	
Balansgegevens (in miljarden euro's)			
	30-jun-12	31-dec-11	
Balanstotaal	770,9	731,7	5%
Kredietportefeuille private cliënten	461,8	448,3	3%
Toevertrouwde middelen	340,9	329,9	3%
Vermogenseisen (in miljarden euro's)			
Regulatory capital	18,4	17,9	3%
Economic capital	23,1	22,8	1%
Toetsingsvermogen	40,6	39,1	4%
Vermogensratio's			
Tier 1-ratio	16,9%	17,0%	
Core tier 1-ratio	12,7%	12,7%	
Aantal medewerkers (in fte)	61.103	59.670	2%

Toelichting resultaatontwikkeling Rabobank Groep

Nettowinst bedraagt 1.314 miljoen euro

De nettowinst van de Rabobank Groep nam met 29% af tot 1.314 (1.854) miljoen euro. Na aftrek van de betalingen op Rabobank Ledencertificaten en hybride vermogensinstrumenten, en betalingen aan overige belangen van derden resteert een bedrag van 687 (1.340) miljoen euro. Dit bedrag is aangewend om het vermogen van de Rabobank Groep verder te versterken. De belastingen bedroegen 225 (474) miljoen euro, waarmee de effectieve belastingdruk uitkomt op 14,6% (20,4%). De daling van de belastingdruk hangt onder andere samen met de belastingbaten die Rabobank International voor Ierland heeft verantwoord.

Baten dalen met 2%

De totale baten van de Rabobank Groep daalden in de eerste zes maanden van 2012 met 2% tot 7.186 (7.307) miljoen euro. Voornamelijk als gevolg van lagere marges op spaargeld in Nederland daalde de rentewinst tot 4.445 (4.507) miljoen euro. De provisiebaten op groepsniveau bleven nagenoeg gelijk op 1.494 (1.513) miljoen euro. De daling van de volumes leidde tot lagere provisiebaten bij het lokale bankbedrijf. Deze werden echter deels gecompenseerd door de hogere provisiewinst bij de vermogensbeheeractiviteiten, als gevolg van de stijging van het gemiddelde beheerde vermogen over deze periode. De overige resultaten daalden met 3% tot 1.247 (1.283) miljoen euro. Met name als gevolg van de versteiling van de rentecurve waren de overige resultaten in de eerste helft van 2011 hoog.

Bedrijfslasten nemen toe met 4%

De bedrijfslasten van de Rabobank Groep stegen in de eerste jaarhelft van 2012 met 4% tot 4.551 (4.357) miljoen euro. Door jaarlijkse salarisaanpassingen, hogere pensioenlasten en een toename van de personele bezetting stegen de personeelskosten met 10% tot 2.844 (2.596) miljoen euro. Daarnaast droeg de stijging van de US-dollar bij aan de toename. De andere beheerskosten daalden met 3% tot 1.434 (1.471) miljoen euro. Bij De Lage Landen waren de andere beheerskosten in 2011 hoog, als gevolg van projectkosten op intern ontwikkelde software. Bij de vermogensbeheeractiviteiten werd er door de verkoop van Sarasin minder afgeschreven op immateriële vaste activa, wat bijdroeg aan een daling van de afschrijvingskosten met 6% tot 273 (290) miljoen euro.

Waardeveranderingen bedragen 49 basispunten

Het geringe consumentenvertrouwen drukte de binnenlandse vraag en zorgde ervoor dat de binnenlandse economie in de eerste zes maanden van 2012 een lichte krimp liet zien. De negatieve teneur in het vastgoed, wat bij diverse bedrijfsonderdelen van de Rabobank (onder andere lokale Rabobanken, ACCBank en Rabo Vastgoedgroep) tot uiting komt, hield aan en daarnaast hadden sectoren die specifiek gericht zijn op de binnenlandse retailmarkt het moeilijk. In de food- en agrisector beleven met name de klanten in de glastuinbouw zware tijden. De tegenvallende bedrijfsresultaten in deze sectoren droegen bij aan een toename van de waardeveranderingen bij de Rabobank Groep, vooral bij de lokale Rabobanken en bij Rabo Vastgoedgroep. Op groepsniveau stegen de waardeveranderingen tot 1.096 (618) miljoen euro. Gerelateerd aan de gemiddelde kredietportefeuille bedroegen de waardeveranderingen 49 (29) basispunten. Dit ligt boven het langjarige gemiddelde van 25 basispunten.

RAROC neemt met 5,3 procentpunt af

De Risk Adjusted Return On Capital (RAROC), het naar risico gewogen rendement op kapitaal, weegt opbrengsten en risico's consequent tegen elkaar af. Ook wordt de RAROC gebruikt voor de prijsstelling op transactieniveau en in het kredietfacteringsproces. Als gevolg van een lagere nettowinst realiseerde de Rabobank Groep in de eerste helft van 2012 een RAROC na belastingen van 11,5% (16,8%), een daling van 5,3 procentpunt ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar.

Coöperatieve identiteit

Missie en ambitie van de Rabobank Groep

Vanuit haar coöperatieve grondslag is het de ambitie van de Rabobank Groep om wereldwijd het belang van klanten op korte en lange termijn centraal te stellen in haar dienstverlening. Internationaal wil de Rabobank de leidende food- en agri-bank zijn. De aanwezigheid in de belangrijkste food- en agrilanden in de wereld en de jarenlange internationale kennis en ervaring zijn belangrijke componenten in het realiseren van deze ambitie. De Rabobank Groep wil daarnaast, passend bij haar identiteit en maatschappelijke positie, mondiaal excelleren op het gebied van duurzaam bankieren.

Coöperatieve doelstellingen

Als coöperatie ziet de Rabobank het als haar eerste en belangrijkste taak de belangen van haar klanten te dienen door:

- het bieden van de best mogelijke financiële diensten die klanten als passend ervaren;
- het bieden van continuïteit in dienstverlening, overeenkomstig het langetermijnbelang van de klant;
- betrokkenheid van de bank bij de klant en zijn omgeving, waardoor realisatie van ambities mede mogelijk wordt gemaakt.

Organisatieschema Rabobank Groep

Situatie op 30 juni 2012

* Verkoop Sarasin afgerond in juli 2012

Coöperatieve structuur

De Rabobank kenmerkt zich al meer dan 110 jaar door haar coöperatieve structuur en lokale verbondenheid. De 139 lokale Rabobanken en hun ruim 7,6 miljoen klanten, onder wie hun 1,9 miljoen leden, vormen het hart van de coöperatie. De lokale Rabobanken op hun beurt zijn lid en aandeelhouder van de overkoepelende coöperatie Rabobank Nederland, die ze bij hun lokale dienstverlening adviseert en ondersteunt. De samenstelling van de Rabobank Groep kenmerkt zich door een sterke onderlinge verwantschap, ook al kennen de dochters en gelieerde instellingen zelf geen coöperatieve structuur.

Uit hoofde van de Wet op het financieel toezicht oefent Rabobank Nederland toezicht uit op onder andere bedrijfsvoering, solvabiliteit, liquiditeit en uitbesteding van de lokale Rabobanken. Daarnaast fungeert Rabobank Nederland als houdstermaatschappij van een aantal gespecialiseerde dochterondernemingen in binnen- en buitenland. Bij Rabobank Nederland werken circa 6.900 medewerkers (fte).

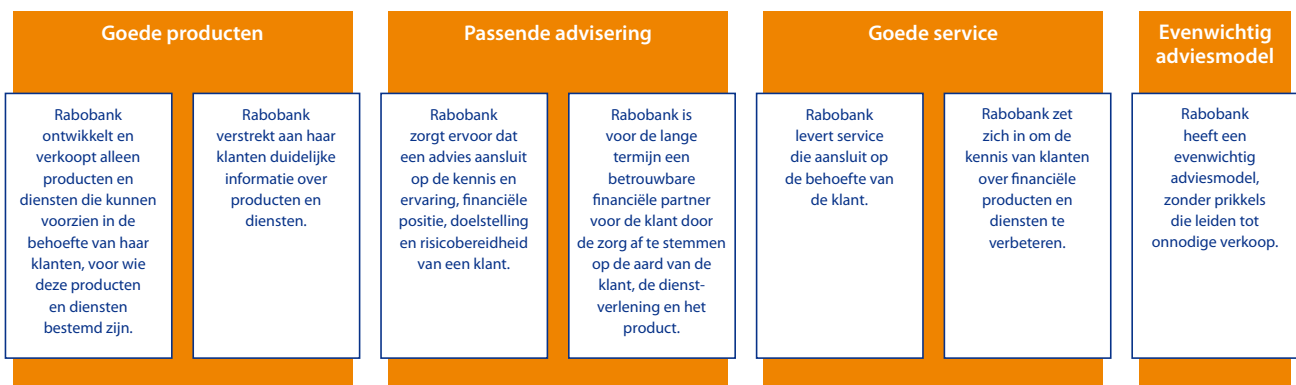
Bij Rabobank International en haar internationale dochterondernemingen werken ongeveer 16.100 medewerkers (fte). Rabo Development ondersteunt de ontwikkeling van een bancaire infrastructuur in zeven (ontwikkelings)landen met minderheidsbelangen in plattelandsbanken en met het ter beschikking stellen van expertise en mensen. De Rabobank Foundation helpt kwetsbare en kansarme groepen in binnen- en buitenland, met zowel geld, menskracht als kennis.

Klantbelang centraal

Al sinds het ontstaan van de Rabobank, ruim 110 jaar geleden, is het belangrijkste uitgangspunt het dienen van het belang van de klanten. Dit uitgangspunt is verankerd in de Gedragscode Rabobank Groep en het Ambitiestatement van de Rabobank en komt vooral tot uitdrukking in de manier waarop de medewerkers hun advisering en dienstverlening aan klanten dagelijks vorm en inhoud geven.

Om het meetbaar en stuurbaar maken van klantwaarde verder te kunnen verbeteren, werd begin 2012 een stuurgroep in het leven geroepen. Deze stuurgroep monitort in hoeverre klantbelang in de organisatie geborgd is en communiceert hierover in- en extern. Elk kwartaal wordt over 'klantbelang centraal' op directieniveau gerapporteerd. De prestatie-indicatoren hebben betrekking op de dimensies klant, medewerker en organisatie. De voortgang wordt tevens gerapporteerd aan en besproken in de raad van bestuur en de raad van commissarissen. Ook is er steeds betere stuurinformatie beschikbaar voor het management van de lokale Rabobanken.

Resultaatgebieden Klantbelang centraal

2012: het Jaar van de Coöperatie

2012 is door de Verenigde Naties uitgeroepen tot het Jaar van de Coöperatie. De Rabobank grijpt dit jaar aan om twee kernthema's voor het voetlicht te brengen: de coöperatieve identiteit van de Rabobank en de bijdrage die de Rabobank als food- en agribank kan leveren aan het verduurzamen van de voedselketens. De Rabobank heeft een virtueel platform gelanceerd waar wereldwijd klanten, leden, stakeholders en medewerkers verhalen, ideeën en visies kunnen delen: www.rabobank.com/forum. Een bloemlezing van deze verhalen en ideeën wordt eind dit jaar gebundeld in een Rabobank Statement.

Activiteiten in het kader van het Jaar van de Coöperatie

Aan het Jaar van de Coöperatie wordt door de lokale Rabobanken en andere onderdelen van de Rabobank Groep op verschillende manier invulling gegeven. Zo worden coöperatieavonden voor ledenraden en commissarissen georganiseerd, evenals Masterclasses over de werking van coöperaties voor klanten die zelf een coöperatie willen starten, en er is een toolkit speciaal voor zzp'ers beschikbaar. Door jongeren is de World Food Game samengesteld over de voedselproblematiek, en in Nieuw-Zeeland is in samenwerking met de zuivelcoöperatie Fonterra een groot congres georganiseerd. De Rabobank heeft daar gesproken over de coöperatie als ultramoderne en springlevende ondernemingsvorm. Tot slot organiseerde de Rabobank op de Floriade in juli een 'Rabobank Global Farm Producers Master Class' waaraan vijftig boeren uit achttien landen deelnamen.

Veel van deze activiteiten worden als opmaat gebruikt voor een congres voor Nederlandse bedrijven en voor de slotbijeenkomst van de algemene vergadering van de Verenigde Naties in het najaar van 2012. Deze twee bijeenkomsten worden in samenwerking met het ministerie van Buitenlandse Zaken georganiseerd en hebben als doel een bijdrage te leveren aan de internationale (voedsel)stabiliteit door:

- met Nederlandse bedrijven kennis te delen over een transitie van hulp naar handel en door bij te dragen aan de verduurzaming van de voedselketens;
- met overheden kennis te delen over de wijze waarop internationaal het ondernemingsklimaat kansen kan bieden voor het versterken van lokale economieën (enabling environment). Hierbij wordt met name ingezoomd op de kleinschalige agrariërs, ook wel smallholders genoemd, op het belang van coöperaties als hulpmiddel en de rol van internationale businesspartijen.

Brede dienstverlening in Nederland

www.rabobank.nl, www.obvion.nl, www.frieslandbank.nl

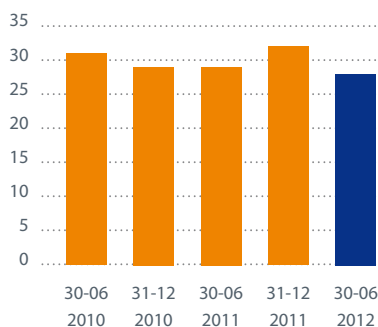
Lager halfjaarresultaat door hogere waardeveranderingen

De recessie die zich in de laatste jaarhelft van 2011 aandiende, zette door in de eerste maanden van 2012. Nederland kreeg te maken met lastenverzwaringen en bezuinigingen, en bij consumenten was er gebrek aan vertrouwen, mede door de oplopende werkloosheid. Ook het investeringsvolume was laag. Deze ontwikkelingen waren van invloed op de resultaten van het binnenlands retailbankbedrijf. De waardeveranderingen stegen tot 600 miljoen euro en kwamen hiermee uit op 40 basispunten van de gemiddelde kredietverlening. Vooral door de consolidatie van Friesland Bank groeide de kredietportefeuille private cliënten met 3% tot 304,7 miljard euro en stegen de toevertrouwde middelen met 6% tot 212,1 miljard euro. Door toevoeging van Friesland Bank werd het marktaandeel sparen uitgebreid. Het marktaandeel grootzakelijk en het marktaandeel handel, industrie en dienstverlening bleven behouden. Op de hypotheekmarkt was sprake van een daling van het marktaandeel. De combinatie van hogere waardeveranderingen, lagere marges op sparen en de relatief lage volumes van de uitzettingen leidden in het eerste halfjaar van 2012 tot een daling van het nettoresultaat van het binnenlands retailbankbedrijf met 42% tot 609 miljoen euro.

Friesland Bank gaat samen met Rabobank

Friesland Bank heeft begin 2012 besloten haar activiteiten onder te brengen bij de Rabobank Groep. Door de financiële crisis en de toenemende complexiteit en regelgeving worden de eisen gesteld aan de financiële buffers van banken steviger. Voor Friesland Bank werd duidelijk dat deze eisen op termijn moeilijk te realiseren zouden zijn. Daarom heeft zij ervoor gekozen de activiteiten te continueren met de Rabobank. De klantbediening blijft daarmee gewaarborgd; nu worden de klanten nog geholpen door Friesland Bank en in de toekomst door de lokale Rabobanken. De migratie duurt naar verwachting twee jaar. In het migratieplan staat behoud van klanten en personeel centraal.

Marktaandeel hypotheek
in %

Hypotheek

Het marktaandeel van de Rabobank Groep in de hypotheekmarkt in Nederland daalde in de eerste helft van 2012 tot 27,8% (31,7%). Het marktaandeel van de lokale Rabobanken daalde met 6,0 procentpunt tot 20,2%, terwijl het marktaandeel van Obvion steeg met 1,4 procentpunt tot 6,9%. Verder droeg Friesland Bank 0,7% bij aan het totale marktaandeel. In de eerste helft van 2012 daalden de huizenprijzen en werden er opnieuw weinig woningen verkocht. Oorzaken daarvan zijn de fragiele economische situatie, de dalende koopkracht en de lagere leencapaciteit van starters. Daarnaast spelen de onzekere arbeidsmarkt en de verlaging van de pensioenen de woningmarkt parten. Duidelijkheid over de hypotheekrenteaftrek en een aantrekkelijke economie kunnen ertoe bijdragen dat de woningmarkt in de tweede jaarhelft weer enig herstel laat zien.

Lichte stijging van particuliere hypotheekklanten met betalingsproblemen

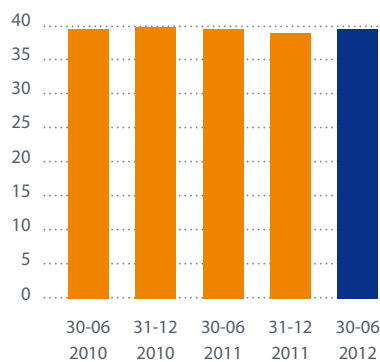
De Rabobank constateert in het eerste halfjaar van 2012, in lijn met ontwikkelingen in de markt, een lichte stijging van betalingsproblemen onder particuliere hypotheekklanten. Het aantal klanten in moeilijkheden blijft bij de Rabobank echter relatief laag. De economische situatie en de problematiek in de woningmarkt zorgen ervoor dat het oplossen van deze betalingsproblemen meer inspanningen vraagt dan in het verleden. Na de zomer wordt gestart met de inzet van budgetcoaches voor klanten met betalingsachterstanden op hun woningfinanciering. Het gaat in eerste instantie om een kleine groep mensen die onvoldoende grip hebben op hun financiële situatie en die actief willen meewerken aan een oplossing. De budgetcoach gaat samen met de klant aan de slag om meer inzicht te krijgen in diens financiële situatie, en om deze weer op orde te brengen en te houden. Afhankelijk van de ervaringen zal de budgetcoach voor een grotere groep ingezet worden. Bij Obvion zijn de budgetcoaches reeds vele jaren succesvol in het voorkomen van betalingsproblemen.

Obvion volledig in handen Rabobank

In de eerste helft van 2012 is de Rabobank volledig eigenaar geworden van Obvion. Obvion is een toonaangevende verstrekker van hypotheekleningen via het intermediaire kanaal. De Rabobank had reeds 50% van de aandelen en 70% stemrecht in Obvion, de overige aandelen waren in handen van Stichting Pensioenfonds ABP. In mei zijn deze aandelen overgegaan naar de Rabobank. De Obvion-formule blijft ongewijzigd door deze transactie; Obvion blijft hypotheekleningen verstrekken via het intermediaire kanaal.

Marktaandeel sparen

in %

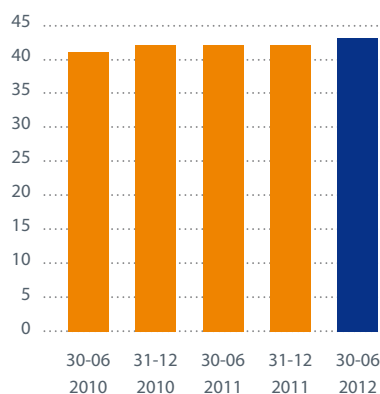

Sparen

De Nederlandse spaarmarkt groeide in de eerste helft van 2012 met 5% tot 321,4 (306,1) miljard euro. De toevertrouwde middelen bij het binnenlands retailbankbedrijf namen toe met 6% tot 212,1 (200,1) miljard euro. Deze groei was voor 7,2 miljard euro het gevolg van de integratie van Friesland Bank in de activiteiten van de Rabobank Groep. Het particuliere spaargeld als onderdeel van de toevertrouwde middelen steeg met 6% tot 123,4 (116,8) miljard euro. In lijn hiermee nam het marktaandeel van de Rabobank Groep op de Nederlandse spaarmarkt toe tot 39,3% (38,7%). Hiervan kwam 36,9% (37,3%) voor rekening van de lokale Rabobanken, 1,3% (1,4%) voor rekening van Robeco Direct en 1,1% voor rekening van Friesland Bank.

Marktaandeel HID

in %

Handel, industrie en dienstverlening

Samenwerking lokale Rabobanken en Rabobank International

Het marktaandeel van de Rabobank Groep in de handel, industrie en dienstverlening bleef in de eerste helft van 2012 nagenoeg stabiel op 43% (42%). In 2011 is de Rabobank marktleider geworden in het grootzakelijke segment in Nederland. Om deze voorsprong te behouden, zijn een verdere intensivering en professionalisering van de samenwerking tussen de lokale Rabobanken en Rabobank International van belang. Rabobank International heeft een uitgebreid internationaal netwerk, ervaren medewerkers en kennis van zaken waar klanten wereldwijd van kunnen profiteren. Door het aanbieden van nieuwe diensten, onder andere op het gebied van treasury-dienstverlening, wordt de kennis en

kunde van Rabobank International door de lokale Rabobanken nog beter benut. Rabobank International organiseert de dienst aan de klant, terwijl de klant primair wordt bediend door de lokale Rabobank. Hierdoor kunnen klanten gebruik maken van internationale producten en diensten, terwijl ze ook profiteren van lokale service en van de kennis van de lokale Rabobank over de regio.

Stijging van aantal zakelijke klanten in bijzonder beheer

De eerste helft van 2012 was moeilijk voor onze zakelijke klanten. De portefeuille met klanten in bijzonder beheer steeg. De Rabobank stelt alles in het werk om deze klanten verantwoord te helpen. Samen met de klant wordt door de lokale Rabobanken en accountmanagers van Bijzonder Beheer Rabobankgroep een plan van aanpak opgesteld dat erop is gericht om, in het belang van klant en bank, de bedrijfsprestaties te verbeteren.

Resultaten bijzondere doelgroepen zakelijke dienstverlening

Het fiscale voordeel voor groenbeleggers en spaarders wordt gehandhaafd op 1,9%. Dit betekent dat Rabo Groen Bank B.V. later in 2012 weer groenfinancieringen gaat verstrekken. Een belangrijk online initiatief is het platform www.ikgastarten.nl. Via dit platform inspireert de Rabobank startende ondernemers met informatie over een groot aantal onderwerpen. Tevens blijft de Rabobank de dienstverlening voor het stijgende aantal zzp'ers optimaliseren, bijvoorbeeld met het onlineportaal op www.rabobank.nl/zzp. De Rabobank is met een marktaandeel van 41% marktleider in de zzp-markt.

Betalen

Mobiele en digitale betaaldiensten

De Rabobank wil haar klanten ongeacht plaats of tijd van dienst kunnen zijn via (mobiel) internet, en gelooft in de toekomst van de mobiele telefoon als portemonnee. Daarom is ze voortdurend bezig om nieuwe vormen van bankieren en betalen te ontwikkelen. De Rabobank heeft in 2012 een mobiele versie van het iDEAL-betalproces ontwikkeld en heeft dit nieuwe betaalproces via de mobiele telefoon getest, in samenwerking met enkele webwinkels. Na verdere ontwikkeling wordt iDEAL-mobiel in de loop van 2012 geïntroduceerd voor alle Rabobankklanten. Het aantal klanten dat mobiel bankiert bij de Rabobank steeg in de eerste helft van 2012 verder van 427.000 tot 716.000. De Rabobank helpt onderwijsinstellingen, restaurants en cateraars om de stap naar mobiel betalen te maken. Deze manier van betalen is snel, veilig en uitermate klantvriendelijk en daarnaast toegerust op de invoering van internationale rekeningnummers (IBAN).

De FinBOX, een gezamenlijk initiatief van de Rabobank, ING en ABN AMRO, is een digitale brievenbus binnen de omgeving van internetbankieren. Met de introductie van de FinBOX kunnen klanten in één omgeving facturen ontvangen, betalen en bewaren.

Rabobank en PGGM bieden pensioenregeling aan

De Rabobank is een samenwerking aangegaan met PGGM om zakelijke klanten een pensioenregeling te kunnen aanbieden. Hiervoor is een premiepensioeninstelling (PPI) opgericht. Sinds 1 januari 2012 worden PPI's toegelaten tot de pensioenmarkt. De Rabobank en PGGM gaan collectieve pensioenregelingen aanbieden aan werkgevers die het pensioen van hun werknemers niet opbouwen via een bedrijfstak-, beroeps- of ondernemingspensioenfonds. De PPI is gericht op het aanbieden van een regeling waarbij de betaalde premies vaststaan en het aan te kopen pensioen flexibel is. De PPI belegt de premies in fondsen waarmee het beleggingsrisico op verantwoorde wijze wordt afgebouwd richting pensioendatum. De uiteindelijke pensioenuitkering wordt aangekocht bij een verzekeraar.

Food en agri

Verduurzaming van de sector

De food- en agrisector is van groot belang voor de Nederlandse economie. Deze sector zorgt voor 10% van het nationaal product van Nederland. De Rabobank heeft haar wortels in deze sector en is in Nederland al jarenlang marktleider. De Nederlandse food- en agrisector staat vandaag de dag in het teken van innovatie en verduurzaming. Van de Rabobank mag de agrarische klant een visie op deze ontwikkeling verwachten.

In het eerste halfjaar is een tweetal nieuwe studies uitgebracht om ondernemers te helpen de juiste keuzes te maken. Het rapport 'Draagvlak voor succes' beschrijft een visie op de vleeskuikenhouderij en 'Floreren met flexibiliteit' is een studie over de Nederlandse tuinbouw op weg naar 2030.

Duurzamer produceren betekent soms ook hogere kosten, bijvoorbeeld als er wordt geïnvesteerd in meer dierenwelzijn. Consumenten spelen in het proces van verduurzaming met hun aankoopgedrag een belangrijke rol. Een grotere bereidheid bij consumenten om voor dierenwelzijn te betalen zal het proces van verduurzaming versnellen.

Verzekeren

Meer online mogelijkheden Interpolis-verzekeringen

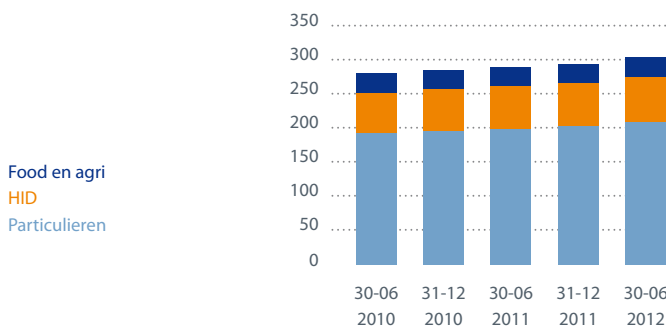
Interpolis, onderdeel van Achmea, heeft een toonaangevende positie in de verzekeringsmarkt in Nederland. De verzekeringsproducten van Interpolis worden via de lokale Rabobanken aangeboden. Van de particuliere klanten bij de lokale Rabobanken heeft ongeveer 20% een Alles in één Polis en ongeveer 23% van de zakelijke klanten heeft een Bedrijven Compact Polis of een ZekerVanJeZaak Polis. Het aantal Alles in één Polissen kwam in de eerste helft van 2012 uit op 1.317.000 (1.320.000) en het aantal Bedrijven Compact Polissen en ZekerVanJeZaak Polissen groeide tot 174.000 (173.000). In het voorjaar van 2012 heeft Interpolis voor ondernemers met de ZekerVanJeZaak Polis de mogelijkheid geïntroduceerd om zelf online verzekeringsgegevens te controleren en indien nodig aan te passen. Hierdoor kan de klant zelf zorgen dat zijn gegevens te allen tijde actueel zijn.

Naast schade- en levensverzekeringen biedt Interpolis ook een zorgverzekering aan, de ZorgActief Polis. In de eerste zes maanden van 2012 is het aantal ZorgActief Polissen met 7% toegenomen tot 212.000 (199.000). Hieruit blijkt dat Interpolis de best mogelijke propositie aanbiedt. De nadruk bij de ZorgActief Polis ligt op zorgbemiddeling, waarbij de klant snel wordt geholpen door de zorgverlener naar keuze van de klant. Ook onder studenten wordt de verzekering hoog gewaardeerd, zo blijkt uit onderzoek van studentenmagazine SUM. De gemiddelde klanttevredenheid voor de Interpolis ZorgActief Polis kwam hierbij uit op een 8.

De assurantieprovisies bij de lokale Rabobanken kwamen in de eerste helft van 2012 uit op 167 (156) miljoen euro. In 2011 waren de assurantieprovisies laag als gevolg van de afkoop van vooruitontvangen provisies uit levensverzekeringen.

Kredietportefeuille naar sector

in miljarden euro's

Groei kredietportefeuille binnenlands retailbankbedrijf

Ondanks het lagere investeringsvolume in Nederland was er in de eerste helft van 2012, mede door de toevoeging van Friesland Bank aan de activiteiten van de Rabobank, toch sprake van groei van de kredietportefeuille. De kredietportefeuille private cliënten steeg bij het binnenlands retailbankbedrijf in de eerste helft van 2012 met 3% tot 304,7 (295,8) miljard euro. De kredietportefeuille van Friesland Bank als onderdeel hiervan bedroeg 8,8 miljard euro. De kredietportefeuille bestaat voor 69% uit kredieten verleend aan particulieren, die voor het grootste deel bestaan uit woninghypotheken. Als gevolg van het beperkte aantal woningtransacties op de Nederlandse markt in de eerste helft van 2012

bleef de groei voor dit deel van de portefeuille beperkt. De kredietverlening aan particulieren nam met 3% toe tot 209,6 (203,9) miljard euro. Daarnaast bestaat de portefeuille voor 21% uit kredieten verleend aan de sector handel, industrie en dienstverlening. De kredietverlening aan deze sector nam met 5% toe tot 65,7 (62,8) miljard euro. Met name de kredietverlening aan de gezondheidszorg en de sector voor duurzame consumptiegoederen vertoonde groei. De kredietverlening aan de food- en agrisector bedroeg 10% van de totale portefeuille, en liet daarmee een lichte groei zien tot 29,5 (29,1) miljard euro.

Resultaatontwikkeling binnenlands retailbankbedrijf

Resultaten (in miljoenen euro's)			
	2012-I	2011-I	Mutatie
Rente	2.463	2.576	-4%
Provisies	678	673	1%
Overige resultaten	287	262	10%
Totale baten	3.428	3.511	-2%
Personeelskosten	1.203	1.103	9%
Andere beheerskosten	817	792	3%
Afschrijvingen	69	59	17%
Totale bedrijfslasten	2.089	1.954	7%
Brutoresultaat	1.339	1.557	-14%
Waardeveranderingen	600	218	
Bedrijfsresultaat vóór belastingen	739	1.339	-45%
Belastingen	130	281	-54%
Nettowinst	609	1.058	-42%
Waardeveranderingen (in basispunten)	40	15	
Ratio's			
Efficiëncyratio	60,9%	55,7%	
RAROC	16,2%	26,7%	
Balansgegevens (in miljarden euro's)			
	30-jun-12	31-dec-11	
Balanstotaal	383,0	373,0	3%
Kredietportefeuille private cliënten	304,7	295,8	3%
Toevertrouwde middelen	212,1	200,1	6%
Vermogenseisen (in miljarden euro's)			
Regulatory capital	7,0	6,4	9%
Economic capital	7,9	7,2	10%
Aantal medewerkers (in fte)	28.354	27.272	4%

Toelichting resultaatontwikkeling binnenlands retailbankbedrijf

Baten dalen met 2%

De totale baten van het binnenlands retailbankbedrijf daalden in de eerste helft van 2012 met 2% tot 3.428 (3.511) miljoen euro. Met name als gevolg van lagere marges op spaarmiddelen namen de rentebaten met 4% af tot 2.463 (2.576) miljoen euro. De provisiebaten kwamen uit op 678 (673) miljoen euro en bleven hiermee ongeveer stabiel in vergelijking met de eerste zes maanden van het jaar ervoor. De overige resultaten kwamen uit op 287 (262) miljoen, deze resultaten bestaan voor een groot deel uit het dividend dat de lokale Rabobanken jaarlijks ontvangen van Rabobank Nederland.

Bedrijfslasten stijgen met 7%

In de eerste helft van 2012 stegen de totale bedrijfslasten van het binnenlands retailbankbedrijf met 7% tot 2.089 (1.954) miljoen euro. Het afgelopen halfjaar kregen de lokale Rabobanken te maken met extra kosten in het kader van zorgplicht. Daarnaast werden ook de mensen van Friesland Bank vanaf april meegeteld in de personeelsformatie. Mede als gevolg hiervan stegen de personeelskosten met 9% tot 1.203 (1.103) miljoen euro. Ook droegen reguliere loons-

verhogingen en hogere hulp- en vervangingskosten bij aan deze stijging. Mede als gevolg van een toename van de automatiseringskosten stegen de andere beheerskosten met 3% tot 817 (792) miljoen euro. De afschrijvingskosten stegen met 17% tot 69 (59) miljoen euro als gevolg van hogere afschrijvingen op onder andere software.

Waardeveranderingen bedragen 40 basispunten

In de eerste helft van 2012 was sprake van een stijging van de waardeveranderingen tot 600 (218) miljoen euro. De nog zwakke en onzekere economische omstandigheden zorgden in de bouw-, vastgoed- en glastuinbouwsector voor tegenvallende bedrijfsresultaten. Ook klanten in de scheepvaart ervaren de gevolgen van de zwakke economie. Mede als gevolg hiervan liepen de waardeveranderingen op. De waardeveranderingen bedragen 40 (15) basispunten van de gemiddelde kredietportefeuille, bij een langjarig gemiddelde van 13 basispunten. De kredietportefeuille bestaat voor 69% (69%) uit woninghypotheken. De waardeveranderingen op woninghypotheken zijn beperkt en bedragen 5 (3) basispunten.

Regulatory capital stijgt met 9%

Bij berekening van het regulatory capital worden de risico's van uitzettingen aan particulieren en bedrijven ingeschat op basis van internerating- en risicomodellen. Met name door de consolidatie van Friesland Bank is in de eerste helft van 2012 het regulatory capital voor het binnenlands retailbankbedrijf gestegen naar 7,0 (6,4) miljard euro. Het economic capital, de interne vermogensseis, is daardoor ook gestegen tot 7,9 (7,2) miljard euro.

Internationaal: prominente food- en agribank

www.rabobank.com

Sterk resultaat in moeilijke marktomstandigheden

In Nederland continueerde de Rabobank haar in 2011 verkregen positie als marktleider in het grootzakelijke segment. De Rabobank wordt internationaal erkend als de leidende food- en agribank en groeide in 2012 in belangrijke food- en agrimarkten, zoals Brazilië. In de eerste helft van 2012 startte de Rabobank RaboDirect in Duitsland. De Rabobank is inmiddels in zes landen actief met internetspaarbanken, het totale spaartegoed van deze banken steeg met 16% tot 19,1 miljard euro. De nettowinst bij het wholesalebankbedrijf en het internationaal retailbankbedrijf groeide met 37 miljoen euro tot 543 miljoen euro. De verkoop van een groot deel van het resterende aandelenbelang in de Indiase Yes Bank droeg bij aan de stijging van de overige baten. De waardeveranderingen kwamen uit op 308 miljoen euro en liggen met 59 basispunten van de gemiddelde kredietverlening boven het langjarige gemiddelde. De kredietportefeuille nam met 4% toe tot 110,8 miljard euro; deze groei werd vooral gerealiseerd in de food- en agrisector. Als onderdeel van de internationale activiteiten van de Rabobank helpt Rabo Development bestaande banken met een rurale focus in Afrika, Zuidoost-Azië en Zuid-Amerika in hun transformatie naar een moderne financiële instelling.

Activiteiten Rabobank International

De strategie van Rabobank International is gericht op marktleiderschap in Nederland, het vervullen van een leidende rol in de internationale food- en agrisector en het benutten van specialistische kennis en schaalvoordelen. Deze strategie is vastgelegd in drie pijlers.

1: marktleiderschap in Nederland

In de Nederlandse markt ondersteunt Rabobank International de lokale Rabobanken in hun dienstverlening aan grootzakelijke klanten, waarbij de top van de Nederlandse bedrijvenmarkt door Rabobank International direct wordt bediend. In de eerste helft van 2012 is er onder andere extra aandacht besteed aan het versterken van de positie van de Rabobank bij de in Nederland gevestigde dochterondernemingen van internationale bedrijven. Deze dochters zijn belangrijk voor de Nederlandse economie en vormen voor de Rabobank een kans om haar internationale positie verder te versterken. Voorheen ontbrak een centraal aanspreekpunt bij de Rabobank en speelde bij de lokale Rabobanken de vraag wat de juiste aanpak was voor dit soort bedrijven. Daarom is de Inbound Clients Desk opgericht. Deze desk ondersteunt de lokale Rabobanken bij vraagstukken voor bedrijven met een omzet tussen de 25 en 250 miljoen euro, zowel nieuwe toetreders op de Nederlandse markt als bestaande vestigingen.

2: leidende rol in de wereldwijde food- en agrisector

De internationale wholesale-activiteiten zijn gericht op de food- en agrisector. De Rabobank wil internationaal de leidende food- en agribank zijn. De activiteiten van Rabobank International worden onderverdeeld in wholesalebanking en het internationale rural en retailbankbedrijf.

Marktleiderschap in sleutelmarkten

In de eerste helft van 2012 was de Rabobank marktleider in het aantal gesyndiceerde leningen in de Europese food- en agrimarkt; in de Verenigde Staten nam de Rabobank een prominente plaats in, als vierde toonaangevende bank in food- en agrisyndicaten. Ook de verder geïntensiverde samenwerking met Rothschild werpt commercieel haar vruchten af.

Primaire agrarische sector en groei in Brazilië

De internationale uitbouw van de kredietportefeuille aan de primaire agrarische sector zette door in de eerste zes maanden van 2012. Naast de al jaren bestaande sterke positie in Australië en Nieuw-Zeeland ontwikkelt de Rabobank zich in toenemende mate ook in de Verenigde Staten tot een belangrijke financier van de agrarische sector. De kennis en ervaring van de Rabobank worden internationaal erkend. In juni is met vijftig deelnemers uit zestien verschillende landen een Global Farmers Master Class georganiseerd, waar samen met klanten is gesproken over de vele uitdagingen in de agrarische sector, zoals opvolging, duurzaamheid en innovatie.

In Californië heeft de Rabobank een communitybank, waarmee naast agrarische klanten ook retailklanten worden bediend. De Rabobank is in Californië voor het tweede jaar op rij benoemd tot retailbank met de hoogste klanttevredenheid in een marktonderzoek van J.D. Power and Associates.

Na de opening van een branche in Shanghai in 2003, opende de Rabobank in maart 2012 ook een branche in Beijing. In Brazilië richt de Rabobank zich op bedrijven die actief zijn in de food- en agrisector. Rabobank Brazil heeft zowel multinationals als grote Braziliaanse bedrijven als klant. Voor de laatste categorie is de Rabobank met name actief in het financieren van handelsstromen. Daarnaast richt de Rabobank zich op Braziliaanse agrarische bedrijven, die overigens ook vaak Nederlandse wortels hebben. Via de recentelijk geopende 'International Desk' wil de bank een bruggenhoofd worden voor kleinere Nederlandse bedrijven die de oversteek naar Brazilië willen maken of die daar al zijn gevestigd.

Grootste deel belang Yes Bank verkocht

In april heeft de Rabobank het merendeel van haar resterende belang in de Indiase Yes Bank verkocht. Via een serie markttransacties heeft de Rabobank sinds juni 2010 haar belang in Yes Bank stapsgewijs teruggebracht. Van het aandelenbelang van 4,7% of 16,7 miljoen aandelen zijn 12,7 miljoen aandelen verkocht. Dit leidde tot een bate van ongeveer 59 miljoen euro. De Rabobank is hiermee begonnen als voorbereiding voor het verkrijgen van een eigen bankvergunning in India. De eerste transactie aldaar betrof het afdekken van het renterisico op de leningen van een grote brouwerij door Rabobank International.

Bod op aandelen Bank BGZ

De Rabobank deed in 2012 een bod op alle uitstaande aandelen in de Poolse Bank BGZ. Doel van het bod was het verkrijgen van tenminste 75% van de aandelen. Met dit percentage vergroot de Rabobank haar controlerende belang in Bank BGZ. Eind juli is de biedingsperiode gesloten. Na afronding van het gedane aanbod zal de Rabobank 98% van de aandelen houden. Bank BGZ blijft beursgenoteerd.

3: specialistische kennis en schaalvoordelen

Het optimaal benutten van de specialistische activiteiten van Global Financial Markets (GFM) en Professional Products (PP) vormen de derde pijler van de strategie van Rabobank International. Deze activiteiten zijn noodzakelijk voor een goede bediening van de Nederlandse markt en de internationale food- en agrimarkt. Alleen bij voldoende schaalgrootte en toegang tot andere marktpartijen kunnen deze activiteiten worden gerealiseerd, omdat dan de risico's ook daadwerkelijk verhandeld kunnen worden.

Binnen PP heeft Trade & Commodity Finance (TCF) de ambitie om bij de beste commodity-banken ter wereld te behoren. De wijze waarop TCF deze ambitie realiseert werd in 2012 voor het tweede opeenvolgende jaar door lezers van het Euromoney Trade Finance magazine beloond met de award 'Best Soft Commodities Bank'. Daarnaast won GFM Capital Markets de 'Deal of the Year Award'.

Rabo Development ondersteunt banken met rurale focus in (ontwikkelings)landen

Rabo Development helpt bestaande banken met een rurale focus in (ontwikkelings)landen in hun transformatie naar een professionele, moderne financiële instelling. Op deze manier ondersteunt de Rabobank de doelstelling om miljoenen klanten in andere delen van de wereld toegang te verlenen tot passende financiële dienstverlening, conform haar oorspronkelijke missie in Nederland. Omdat een minderheidsbelang wordt verworven, blijft het grootste belang in lokaal bezit. Met behoud van autonomie profiteren deze banken van het kapitaal, de expertise, de producten, het netwerk en de managementcapaciteiten van de Rabobank. Daartoe zet Rabo Development de kennis en ervaring in van medewerkers van de Rabobank uit alle geledingen van de organisatie. Technische assistentie wordt in beperkte mate ook verleend aan niet-partnerbanken, in het bijzonder aan banken die opereren in de strategische regio's van Rabo Development, Afrika en Azië, en daar waar Rabobank Groep belangen heeft. Het expertteam van agrarische specialisten helpt deze banken bij het verbeteren van hun agrarische dienstverlening en zet zijn actieve rol voort in verdere verduurzaming van de waardeketens in de food- en agrisector.

Per 30 juni 2012 heeft Rabo Development een minderheidsbelang in de volgende partnerbanken: National Microfinance Bank in Tanzania, Zambia National Commercial Bank, United Rural Cooperative Bank of Hangzhou in China, Banco Terra in Mozambique, Banque Populaire du Rwanda, Banco Regional in Paraguay en Banco Cooperativo Sicredi in Brazilië. In totaal bieden deze zeven partnerbanken werkgelegenheid aan meer dan 21.000 medewerkers. Via een netwerk met bijna 1.850 kantoren worden meer dan 7 miljoen klanten bediend in ontwikkelingslanden.

Nieuwe investering - WAAD

In april 2012 heeft Rabo Development een nieuwe investering in West-Afrika aangekondigd, de West African Agricultural Development Corporation, in samenwerking met de International Finance Corporation. Deze onderneming gaat haar financiële dienstverlening aanbieden aan middelgrote agrarische productiebedrijven in Ghana en omliggende landen.

Betrokkenheid bij gemeenschappen: uitzenden van medewerkers

In de eerste helft van 2012 werd voor ongeveer zeventig maanden aan bancaire specialisten uitgezonden naar het buitenland. Daarnaast werkten er twintig managers en langetermijnconsultants voor Rabo Development in het buitenland.

Duurzaamheid bij Rabobank International

Binnen het netwerk van Rabobank International groeit de aandacht voor duurzaamheid. Klanten worden geconfronteerd met vele uitdagingen in de keten en de Rabobank is in een uitstekende positie om ze te steunen in het transformatieproces naar verduurzaming. Een groeiend aantal klanten benadert de Rabobank met duurzaamheidsvraagstukken. Onderdelen van Rabobank International benoemen steeds vaker toegewijde duurzaamheidsexperts om de mogelijkheden en kennis van lokale kwesties te vergroten, in bijvoorbeeld Chili en Australië.

Duurzaamheidsbeoordeling wholesaleklanten

Om de kwaliteit van het risicobeheer verder te verbeteren is een werkwijze ontwikkeld om het duurzaamheidsbeleid beter af te stemmen op recente interne en externe ontwikkelingen en om de ondersteuning van de commerciële activiteiten te versterken. Voor meer dan 90% van alle wholesaleklanten binnen Rabobank International is een duurzaamheidsbeoordeling uitgevoerd. Het doel is om ultimo 2012 een volledige en actuele beoordeling te hebben voor 95% van alle wholesaleklanten.

Verantwoord beleggen in food en agri

Rabobank International was mede-initiator en medeorganisator van een conferentie over verantwoord beleggen in de food- en agribusiness, samen met Robeco en SAM. Industrie-experts en beleggingsspecialisten bespraken daar de kansen en uitdagingen binnen de internationale food- en agriwaardeketen. De conferentie bood ook de mogelijkheid tot netwerken voor ongeveer 160 institutionele beleggers, food- en agrispecialisten, duurzaamheidsspecialisten en vertegenwoordigers van bedrijven.

Versterken MVO-analyses in midcorporatesegment

Om MVO-analyses tijdens het verkoop- en kredietproces verder te verbeteren zijn in het tweede kwartaal van dit jaar voor de verschillende teams van het midcorporatesegment MVO-workshops gestart. Met behulp van casestudies zijn de relatiemanagers en financierings-specialisten bewust gemaakt van MVO-risico's en -kansen waarmee klanten worden geconfronteerd, zoals het efficiënt gebruik van hulpbronnen en de mogelijkheden voor versterking van duurzaamheid in de waardeketen. Het doel is om MVO te versterken in de klantbeoordeling, de kwaliteit van de kredietaanvragen te verbeteren, maar vooral om de klantrelatie verder te versterken en eerder zakelijke kansen te kunnen signaleren.

Verdere uitbreiding RaboDirect

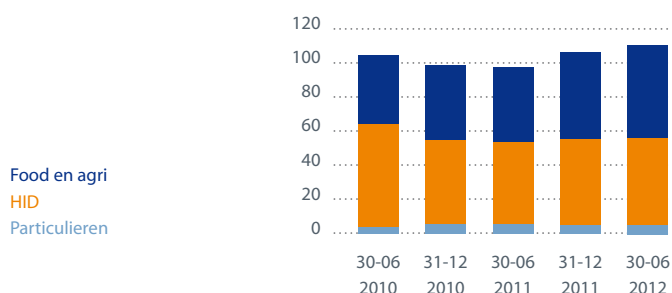
Medio 2012 heeft de Rabobank haar zesde internetspaarbank in het buitenland geopend: RaboDirect Duitsland. De Duitse spaarmarkt, die zes keer zo groot is als die in Nederland, is een logische stap in de groeiplannen van RaboDirect. In de Duitse markt zijn veiligheid en betrouwbaarheid van een bank doorslaggevend. RaboDirect wil zich in deze markt onderscheiden met haar sterke merk en haar coöperatieve achtergrond. In Polen groeide BGZ Optima sinds de opening vorig jaar voortvarend; in de eerste zes maanden van haar bestaan werden 55.000 klanten verwelkomd. Ook bij de 'oudste' internetbank in België was de groei aanzienlijk; daar stegen de spaarmiddelen in de eerste helft van 2012 met meer dan 30%. Op 30 juni hielden de 541.000 klanten van de internetbanken in België, Ierland, Nieuw-Zeeland, Australië, Polen en Duitsland in totaal voor 19,1 (16,4) miljard euro aan spaargeld aan; een groei van 16% ten opzichte van 2011. Hiermee vormen de spaargelden uit de DirectBanking-activiteiten ongeveer 13% van het spaargeld op groepsniveau.

Groei Nederlandse kredietportefeuille Rabobank International

De totale kredietportefeuille private cliënten van Rabobank International nam in de eerste zes maanden van 2012 met 4% toe tot 110,8 (106,6) miljard euro. De kredietverlening aan Nederlandse bedrijven groeide met 16% tot 15,7 (13,5) miljard euro. Met name als gevolg van de waardestijging van de US-dollar nam de kredietportefeuille in de Amerikaanse regio met 6% toe tot 44,0 (41,5) miljard euro. De kredietverlening in de rest van Europa daalde met 9% tot 25,5 (28,0) miljard euro. De internationale wholesalebankingactiviteiten richtten zich met succes op de food- en agrisector, de omvang van de food- en agriportefeuille steeg met 8% tot 54,9 (50,9) miljard euro. Hiermee beslaat food en agri 50% van de totale kredietportefeuille. De kredietverlening aan de handel, industrie en dienstverlening (HID) bleef stabiel op 50,6 (50,6) miljard euro en de kredietverlening aan de particuliere sector kwam uit op 5,3 (5,2) miljard euro.

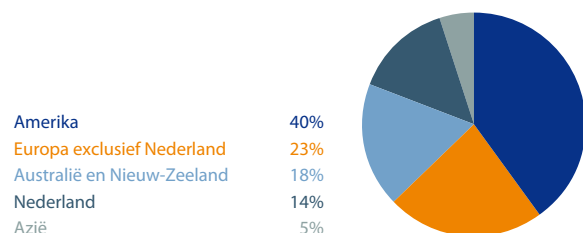
Kredietportefeuille naar sector

in miljarden euro's

Kredietportefeuille naar regio

medio 2012

Resultaatontwikkeling wholesalebankbedrijf en internationaal retailbankbedrijf

Resultaten (in miljoenen euro's)	2012-I	2011-I	Mutatie
Rente	1.379	1.399	-1%
Provisies	290	311	-7%
Overige resultaten	467	382	22%
Totale baten	2.136	2.092	2%
Personeelskosten	647	586	10%
Andere beheerskosten	439	429	2%
Afschrijvingen	58	51	14%
Totale bedrijfslasten	1.144	1.066	7%
Brutoresultaat	992	1.026	-3%
Waardeveranderingen	308	301	2%
Bedrijfsresultaat vóór belastingen	684	725	-6%
Belastingen	141	219	-36%
Nettowinst	543	506	7%
Waardeveranderingen (in basispunten)	59	66	-11%
Ratio's			
Efficiencyratio	53,6%	51,0%	
RAROC	12,8%	13,2%	
Balansgegevens (in miljarden euro's)			
	30-jun-12	31-dec-11	
Balanstotaal	534,8	514,6	4%
Kredietportefeuille private cliënten	110,8	106,6	4%
Vermogensseisen (in miljarden euro's)			
Regulatory capital	7,0	7,1	-1%
Economic capital	8,3	8,8	-6%
Aantal medewerkers (in fte)	16.063	15.747	2%

Toelichting resultaatontwikkeling wholesalebankbedrijf en internationaal retailbankbedrijf

Baten stijgen met 2%

De totale baten van Rabobank International stegen in de eerste helft van 2012 met 2% tot 2.136 (2.092) miljoen euro. De groei werd veroorzaakt door de toename van de overige resultaten met 22% tot 467 (382) miljoen euro, wat onder andere samenhangt met de verkoop van 12,7 miljoen aandelen in de Indiase bank Yes Bank. Een verminderde leningenbehoefte in de markt in combinatie met lagere marges, leidde tot een beperkte daling van de rentebaten met 1% tot 1.379 (1.399) miljoen euro en tot een afname van de provisiebaten met 7% tot 290 (311) miljoen euro.

Bedrijfslasten stijgen met 7%

De totale bedrijfslasten van Rabobank International namen in de eerste zes maanden van 2012 met 7% toe tot 1.144 (1.066) miljoen euro. De toename hing voor een deel samen met de stijging van de US-dollar met ongeveer 9% ten opzichte van juni 2011. Daarnaast stegen de personeelskosten met 10% tot 647 (586) miljoen euro met name als gevolg van de toename

van het aantal externe medewerkers, de kosten voor implementatie van veranderende internationale regelgeving en reguliere loonsverhogingen. De andere beheerskosten stegen licht met 2% tot 439 (429) miljoen euro. Vooral omdat er meer werd afgeschreven op apparatuur en projecten stegen de afschrijvingen met 14% tot 58 (51) miljoen euro.

Waardeveranderingen bedragen 59 basispunten

De waardeveranderingen bij Rabobank International kwamen in de eerste zes maanden van 2012 uit op 308 (301) miljoen euro. De waardeveranderingen bij ACCBank bedroegen 172 miljoen euro, bij een totaal van 1,9 miljard euro sinds 2008. Hiermee was ACCBank in belangrijke mate bepalend voor de totale waardeveranderingen bij Rabobank International. In de eerste helft was er sprake van een daling van de dotaties aan de voorziening voor kredietverliezen van ACCBank ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. De waardeveranderingen bedragen 59 (66) basispunten van de gemiddelde kredietportefeuille en liggen daarmee boven het langjarige gemiddelde van 54 basispunten.

Regulatory capital daalt met 1%

Het regulatory capital bij Rabobank International daalde in de eerste helft van 2012 tot 7,0 (7,1) miljard euro. Het economic capital, de interne vermogensseis, bedroeg 8,3 (8,8) miljard euro. Deze afname komt onder andere door portefeuilleaanpassingen.

Hoge kredietwaardigheid: risicomanagement

www.rabobank.com/investorrelations-nl

De Rabobank Groep voert een prudent risicobeleid, dat gericht is op een gematigd risicoprofiel. Dit komt onder andere tot uitdrukking in de zeer beperkte exposure op staatsobligaties uitgegeven door de GIPS-landen, de ruime liquiditeitspositie en de sterke vermogenspositie. Ook werd in de eerste jaarhelft de jaardoelstelling voor het aantrekken van langetermijnfunding grotendeels gerealiseerd. Daarnaast groeiden de spaarmiddelen. Ondanks deze sterke positie is de bank niet ongevoelig voor de gevolgen van de Europese schuldencrisis. Als gevolg van de economische ontwikkelingen verslechterde het risicoprofiel van met name het binnenlandse gedeelte van de kredietportefeuille van de Rabobank Groep. De waardeveranderingen kwamen uit op 49 basispunten van de gemiddelde kredietverlening.

Kredietrisico

Het kredietrisicomanagement van de Rabobank Groep is robuust en zodanig ingericht dat ook bij minder gunstige economische omstandigheden sprake is van een aanvaardbaar risicoprofiel. Aanvragen voor nieuwe kredieten worden zorgvuldig beoordeeld en alleen geaccepteerd indien voldoende continuïteitsperspectief van de aanvragende partij aanwezig wordt geacht. Reeds verstrekte kredieten worden intensief beheerd en gemonitord.

De Rabobank Groep hanteert in het kredietgoedkeuringsproces Basel II-parameters en RAROC, waardoor kredietbeoordelaars en kredietcommissies nog beter in staat zijn om afgewogen kredietbesluiten te nemen. Met de Rabobank Risk Rating wordt de faalkans ofwel PD (Probability of Default) van een kredietrelatie binnen een termijn van één jaar weergegeven, waarbij de rating in principe cyclisch neutraal wordt vastgesteld. De met het EAD (Exposure at Default) gewogen gemiddelde PD van de totale performing Advanced IRB-kredietportefeuille van de Rabobank Groep is per 30 juni 2012 1,06% (1,06%). Een kanttekening hierbij is dat de PD alleen weergeeft in hoeverre verwacht wordt dat cliënten al dan niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen. De PD zegt niets over het mogelijke verlies, omdat de Rabobank Groep veelal heeft gezorgd voor aanvullende dekking. Deze vindt zijn weerslag in het LGD (Loss Given Default), waarin ook de herstructureringsperspectieven zijn meegenomen. Het LGD wordt gedefinieerd als de schatting van het economische verlies in geval van default van de debiteur, uitgedrukt als een percentage van het EAD. Per 30 juni 2012 was het LGD-percentage van de totale Advanced IRB-kredietportefeuille van de Rabobank Groep 22,0% (22,0%). Per 30 juni 2012 bedraagt het EAD van de Advanced IRB-kredietportefeuille van de Rabobank Groep 613 (606) miljard euro.

Voorziening voor kredietverliezen

In 2012 verkeert de Nederlandse economie weer in een lichte recessie, waarbij de verwachte groei circa -0,75% bedraagt. Vele onzekerheden, waarvan de Europese overheidsschuldenproblematiek de belangrijkste is, zorgen voor risico's voor de economische ontwikkeling. Het risicoprofiel van de kredietportefeuille van de Rabobank Groep verslechterde hierdoor in het eerste halfjaar. De waardeveranderingen namen in vergelijking met de tegenvallende tweede helft van 2011 zelfs nog enigszins toe. Op groepsniveau bedroegen de waardeveranderingen in de eerste helft van 2012 1.096 (618) miljoen euro, hetgeen op jaarbasis overeenkomt met 49 (29) basispunten van de gemiddelde kredietportefeuille. Het tienjaarsgemiddelde (periode 2002-2011) van de waardeveranderingen ligt op 25 basispunten.

De voorziening voor kredietverliezen per medio 2012 bedraagt 3.936 (3.222) miljoen euro. Bij het treffen van een voorziening wordt uitgegaan van het 'one obligor'-principe, wat inhoudt dat de exposure op alle met de debiteur verbonden tegenpartijen wordt meegenomen. Voorts

wordt de volledige exposure op de cliënt dan als onvolwaardig aangemerkt, ook voor dat deel waarvoor een toereikende dekking aanwezig is in de vorm van zekerheden. Tot slot treft de Rabobank Groep steeds voorzieningen in een vroegtijdig stadium. De onderstaande tabel geeft de onvolwaardige kredieten en voorzieningen van de totale private kredietverlening weer. De onvolwaardige kredieten bedragen per 30 juni 2012 11.500 (9.958) miljoen euro. Er is sprake van een dekking van 34% (32%) wanneer de voorziening wordt gerelateerd aan de onvolwaardige kredieten. De onvolwaardige kredieten uitgedrukt in procenten van de private kredietportefeuille bedragen per 30 juni 2012 2,5% (2,2%).

Onvolwaardige kredieten en voorzieningen (in miljoenen euro's)

	30 juni 2012		31 december 2011	
	Onvolwaardige kredieten	Voorziening	Onvolwaardige kredieten	Voorziening
Binnenlands retailbankbedrijf	5.891	2.161	4.559	1.543
Wholesalebankbedrijf en internationaal retailbankbedrijf	3.345	960	3.493	999
Leasing	985	512	832	474
Vastgoed	1.269	300	1.066	205
Overige	10	3	8	1
Rabobank Groep	11.500	3.936	9.958	3.222

Landenrisico

Per 30 juni 2012 heeft de Rabobank Groep een exposure van 252 (349) miljoen euro uit hoofde van staatsobligaties uitgegeven door de GIIPS-landen. Daarnaast is er nog een beperkte exposure op Griekse en Spaanse staatsgegarandeerde obligaties. De exposure op obligaties uitgegeven door banken in de genoemde landen betreft voornamelijk Spaanse gedekte obligaties waarbij de uitgevende instelling aanvullende zekerheden heeft verstrekt. De Rabobank heeft met haar Griekse staatsobligaties deelgenomen aan de centrale obligatie-omruil door de Griekse staat. Er hebben geen bijzondere waardeverminderingen plaatsgevonden op de nieuw verkregen obligaties.

In miljoenen euro's

Land	Staatsobligaties	Staatsgegarandeerde obligaties	Obligaties uitgegeven door banken	Totaal	Cumulatieve aanpassingen ten laste van de winst-en-verliesrekening per 30 juni 2012
Griekenland	9	34	-	43	48
Ierland	55	-	35	90	5
Italië	188	-	56	244	-
Portugal	-	-	-	-	-
Spanje	-	12	1.314	1.326	110
Totaal	252	46	1.405	1.703	163

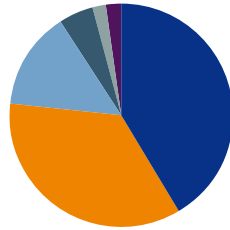
Ten aanzien van de Griekse staatsgegarandeerde obligaties en enkele obligaties uitgegeven door banken is op basis van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving geconstateerd dat er sprake is van een bijzondere waardevermindering, en deze posities zijn afgewaardeerd naar de marktwaarde per 30 juni 2012. Het resultaatseffect was in de eerste helft van 2012 zeer beperkt. Uitgezonderd posities in Nederlandse, Duitse en Franse staatsobligaties is de exposure uit hoofde van staatsobligaties uitgegeven door andere Europese landen zeer beperkt. Er is geen exposure op Cyprus, Hongarije en Roemenië.

Structured credit

De structured credit exposure in de handels- en beleggingsboeken bedroeg per 30 juni 2012 4,3 (4,6) miljard euro.

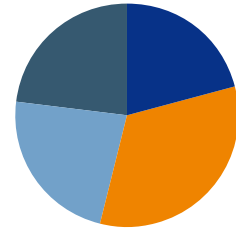
Structured credit exposure
in miljarden euro's medio 2012

CDO/CLO en overige corporate exposures	1,8
Niet-subprime RMBS	1,5
Commercieel vastgoed	0,6
US subprime	0,2
ABS CDO	0,1
Overig ABS	0,1

Ratingverdeling structured credit exposure
medio 2012

AAA	21%
AA	33%
A	23%
Lager dan A	23%

In een aantal gevallen zijn monolineverzekeraars de tegenpartij van credit default swaps die het kredietrisico afdekken van bepaalde beleggingen. Mede door afbouw van de portefeuille is het tegenpartijrisico op de monolineverzekeraars vóór voorzieningen afgenomen tot 896 (1.313) miljoen euro per 30 juni 2012. De totale voorziening heeft een omvang van 785 (1.140) miljoen euro, hierdoor bedraagt het resterende tegenpartijrisico 111 (173) miljoen euro. Dit tegenpartijrisico ontstaat omdat de fair value van de onderliggende beleggingen is gedaald, of omdat andere verzekerde beleggingen kunnen leiden tot een betalingsclaim bij deze verzekeraars. Bij de bepaling van het economische tegenpartijrisico is rekening gehouden met tijdsaspecten en met de kredietkwaliteit van de beleggingen. Aangezien het tegenpartijrisico al voor het overgrote deel is voorzien, hebben verdere downgrades slechts een beperkte impact.

Mutaties in marktwaardes en voorzieningen hadden in de eerste helft van 2012 geen negatieve resultaatsconsequenties voor de structured credit exposures.

Funding en liquiditeitsrisico

De Rabobank Groep beheerst haar funding- en liquiditeitsrisico's door uitgaande kasstromen binnen het wholesalebankbedrijf strikt te limiteren, door een omvangrijke liquiditeitsbuffer aan te houden en door voldoende langlopende funding aan te trekken op de internationale kapitaalmarkt. Het retailbankbedrijf wordt geacht zich voor een belangrijk deel zelf te financieren door het aantrekken van klantmiddelen. In de eerste helft van 2012 is dit ruimschoots gerealiseerd, doordat binnen het retailbankbedrijf de toevertrouwde middelen van klanten meer toenamen dan de groei van de kredietverlening.

Per 30 juni 2012 bedroeg de totale liquiditeitsbuffer ruim 159 miljard euro. De aanwezige liquiditeit overtrof de eis op basis van de liquiditeitsrichtlijnen van De Nederlandsche Bank in ruime mate.

In de eerste helft van 2012 werd ruim 20 miljard euro aan langetermijnfunding aangetrokken op de internationale kapitaalmarkt. Daarmee is de doelstelling voor geheel 2012 in het eerste halfjaar grotendeels gerealiseerd. Vanwege de internationale schulden crisis wordt rekening gehouden met moeilijke marktomstandigheden in de tweede jaarhelft.

LIBOR

De Rabobank heeft van verscheidene toezichthoudende autoriteiten in Nederland, het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten, de Europese Unie, Japan, Hong Kong, Singapore en Zwitserland dagvaarding en verzoeken ontvangen tot het verschaffen van documenten en informatie. De gevraagde documenten en informatie betreffen het proces van het afgeven van rentetarieven voor de London Interbank Offered Rates (LIBOR). Sommige van deze verzoeken hebben ook betrekking op het proces van het afgeven van rentetarieven voor de Euro Interbank Offered Rates (EURIBOR). Op verschillende momenten nam de Rabobank deel aan acht van de tien LIBOR-panelen en aan het EURIBOR-panel, en neemt ook nu nog deel aan de LIBOR-panelen voor drie valuta's (GBP, USD en EUR) en het EURIBOR-panel. De Rabobank werkt volledig mee aan de onderzoeken.

Voorts is de Rabobank, samen met andere panel banken, gedaagde in verscheidene individuele civiele procedures en civiele class actions aanhangig bij de United States District Court for the Southern District of New York, waarin een beroep wordt gedaan op vorderingen onder U.S. federal en state law ten aanzien van U.S. Dollar LIBOR, EURIBOR, Japanse Yen LIBOR, en de Tokyo Interbank Offered Rate (TIBOR). De Rabobank heeft nooit deelgenomen aan het TIBOR-panel.

Op basis van de nu bekende feiten kan de Rabobank geen betrouwbare schatting maken van de potentiële impact van bovengenoemde onderzoeken of procedures, inclusief de timing daarvan.

Toelichting uit hoofde van artikel 5:25d Wet op het Financieel Toezicht

Dit halfjaarverslag bevat naast de opsomming van belangrijke gebeurtenissen die zich in de eerste zes maanden van 2012 hebben voorgedaan en het effect daarvan op de halfjaarrekening tevens een beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden voor de overige zes maanden van 2012. Er hebben zich in het eerste halfjaar van 2012 geen van belang zijnde gebeurtenissen en transacties voorgedaan, behalve de toevoeging van Friesland Bank aan de activiteiten van de Rabobank Groep en de uitbreiding van het belang in Obvion. Daarnaast is in juli de overname door Safra van het belang van de Rabobank in Sarasin afgerond. Informatie over de verwachtingen voor de Rabobank in de komende zes maanden staat onder andere in dit hoofdstuk en in het hoofdstuk 'Bericht van de voorzitter'.

Voornaamste risico's en onzekerheden voor de overige zes maanden

Uiteraard zijn er voor de Rabobank Groep enkele risico's en onzekerheden voor de tweede helft van 2012 die een materiële invloed kunnen hebben op de winst, de vermogens- en/of de liquiditeitspositie. Voor de overige zes maanden van dit boekjaar verwacht de Rabobank meer inzicht te krijgen in de uitkomst van het verkennen van de strategische opties voor Robeco. Daarnaast wordt het elders in dit halfjaarverslag genoemde LIBOR-onderzoek uitgevoerd. Verder verwacht de Rabobank Groep een beperkte groei van de kredietverlening en de toevertrouwde middelen. De bankenbelasting zal in de tweede helft van 2012 leiden tot een extra last. De Rabobank moet naar verwachting een derde van het totale bedrag van 600 miljoen euro afdragen. De vorming van het ex-antefonds van het depositogarantiestelsel is uitgesteld tot 2013. Andere voornaamste risico's zijn gelegen in het verdere verloop van de Europese schuldencrisis. Daarnaast kan een verslechtering van de situatie op de vastgoedmarkt leiden tot afwaarderingen en een stijging van de waardeveranderingen. Aanscherping van de kredietvoorwaarden in combinatie met bezuinigingsmaatregelen kan in Europa leiden tot een krimp van de economie. Dit kan sociale en financiële onrust in de hand werken, wat samen met onrust op de financiële markten de economische groei nog verder verlaagt. Een dergelijke verslechtering van de economische situatie kan een materiële invloed hebben op onder andere de groei van de kredietverlening, de waardering van (illiquide) activa, de mogelijkheid om toevertrouwde middelen, schuld papier en/of hybride vermogen aan te trekken en de omvang van het beheerd vermogen. Deze verslechtering kan leiden tot een substantiële daling van de rente- en provisiewinst, een stijging van afwaarderingen op (illiquide) activa en een toename van de waardeveranderingen.

Hoogwaardig duurzaamheidsbeleid

Duurzaamheid is een van de kernwaarden van de Rabobank. Financiële prestaties zijn belangrijk, maar het gaat de Rabobank om meer dan alleen de financiële waarden. Ook ecologische en sociale prestaties spelen een belangrijke rol. De Rabobank laat zien dat ondernemen als coöperatie bijdraagt aan duurzaamheid.

Duurzaamheid bij de Rabobank

Vanuit de identiteit van de Rabobank zijn coöperatief bankieren en duurzaamheid nauw met elkaar verbonden. Een duurzame ontwikkeling van de samenleving in economische, sociale en ecologische zin is het uitgangspunt voor de rol van de Rabobank. Daarom stelt de Rabobank hoge eisen aan haar dienstverlening en haar beleid met betrekking tot maatschappelijk verantwoord ondernemen. Het duurzaamheidsbeleid van de Rabobank is toegespitst op vier kernthema's:

- streven naar een veilige en duurzame voedselvoorziening;
- vernieuwing van productiemethoden en stimulering van efficiënt en duurzaam energiegebruik;
- bevorderen van gelijke kansen en economische participatie;
- bevorderen van de lokale samenhang en samenwerking in binnen- en buitenland.

Meer informatie over de kernthema's is te vinden op de website van de Rabobank, zie: <http://overons.rabobank.com/content/mvo/beleid/kernthema>. De ontwikkeling en de voortgang binnen deze kernthema's worden gemeten aan de hand van kernprestatie-indicatoren.

Rabobank nauw betrokken bij Floriade

Op 4 april 2012 is de Floriade 2012 officieel geopend. Sinds 2005 is door de Rabobank, als oprichter van de Floriade, intensief met de Floriade-organisatie samengewerkt om van de wereldtuinbouwtentoonstelling een 'groen' beleavings- en lifestyle-event te maken. De Rabo Earthwalk, het paviljoen van de Rabobank, staat in de top drie van de highlights van het Floriade-park. Tien innovatieve, duurzame ondernemers spelen een belangrijke rol in de Rabo Earthwalk en een visueel spektakel biedt de bezoekers een uniek perspectief op de wereld. Tussen 5 april en 7 oktober zijn er op de Floriade circa 300 nationale en internationale business-to-business-events, geïnitieerd vanuit de Rabobank Groep, waarin duurzaamheid, innovatie en kennis-overdracht centraal staan. Het imago van de Rabobank als toonaangevende food- en agribank wordt hiermee bevestigd. Dankzij de samenwerking met de lokale Rabobanken bezoeken 275 basisscholen het Floriadepark. Na 2012 maakt het park deel uit van Greenpark Venlo en zal het duurzaam worden doorontwikkeld.

Rabobank ondertekent Natural Capital Declaration

In juni hebben de Verenigde Naties in Rio de Janeiro gesproken over de toekomst van onze aarde. De Rabobank was betrokken bij de voorbereiding van de conferentie. Een van de activiteiten waaraan de Rabobank nadrukkelijk bijdroeg, betrof de bekendmaking van de Natural Capital Declaration door financiële instellingen. In deze verklaring, die door de Rabobank en Robeco als een van de eerste financiële instellingen in de wereld werd ondertekend, wordt gesteld dat de aarde ons voorziet van alle benodigde hulpbronnen voor de economie en dat het mede daarom noodzakelijk is de ecologische regels van 'ons huis' te respecteren. De Natural Capital Declaration is een oproep aan financiële instellingen om meer werk te maken van bescherming van natuurlijke hulpbronnen bij kredietverlening en investeringen.

In dialoog met stakeholders

In de eerste helft van dit jaar is met verschillende stakeholders gesproken. Met Oxfam Novib en Amnesty International werd het mensenrechtenbeleid besproken. Dit beleid is inmiddels vastgesteld, waarmee de Rabobank het framework 'Business and Human Rights' van de Verenigde Naties volledig heeft geïntegreerd in haar beleid en inmiddels ook de implementatie hiervan in gang heeft gezet. IKV Pax Christi werd uitgenodigd om feedback te geven op het wapenindustriebeleid. Hun input wordt meegenomen bij de verdere ontwikkeling van dit beleid, vooral waar het tegengaan van wapenhandel met controversiële landen betreft.

Op het gebied van de food- en agri-industrie was internationale landverwerving een van de meest besproken onderwerpen. Met name met Oxfam Novib is het beleid betreffende dit onderwerp besproken. Daarnaast deelde de Rabobank haar kennis over dit onderwerp in onderzoeken van het Landbouweconomisch Instituut en maatschappelijke organisaties. De Rabobank heeft criteria in haar financieringsbeleid ingebouwd waarmee ze de gevolgen op sociaal en milieugebied meeweegt in haar financieringsbeslissingen. Gezien de internationale dynamiek van de food- en agri-industrie is internationale landverwerving, waarbij onvoldoende rekening wordt gehouden met de lokale bevolking, een realiteit waarin sociale en milieuaspecten aandacht verdienen. De Rabobank voerde een studie uit naar verschillende perspectieven op verantwoorde betrokkenheid bij landverwerving en het onderwerp is diverse keren besproken door de Commissie Ethiek. De Rabobank ondertekende de Farmland Principles en werkt met investeerders aan verantwoorde investeringen in primaire landbouwproductie. Het onderwerp landverwerving zal naar verwachting ook in de tweede helft van het jaar een relevant thema blijven.

MVO-rapportage lokale Rabobanken

Uit onze interne MVO-themaraapportage is gebleken dat vrijwel alle lokale Rabobanken progressie hebben geboekt op het gebied van MVO. Zo is MVO inmiddels bij vrijwel alle lokale Rabobanken verankerd en opgenomen in afdelingsplannen. In de eerste helft van 2012 is de kwaliteit van de screening van klanten op MVO-thema's sterk verbeterd. Verbetering is ook waarneembaar bij de raad van commissarissen van lokale Rabobanken, waar MVO steeds vaker hoog op de agenda staat.

In de eerste helft van 2012 zijn twintig lokale Rabobanken begeleid in het verder opstellen van lokaal MVO-beleid. Er wordt dan in het bijzonder gekeken naar het werkgebied van de bank en de centrale thema's zoals deze door Rabobank Groep zijn geformuleerd. Verscheidende lokale Rabobanken hebben lokale evenementen georganiseerd om zo aandacht te vragen voor duurzaamheid. Dit gebeurt in samenwerking met lokale partijen, waarbij de Rabobank vaak als aanjagende partij fungeert. Zo is ook de samenwerking met MVO-Nederland geïntensiveerd, met bijzondere aandacht voor het midden- en kleinbedrijf. Hierop volgen in de tweede helft van 2012 verschillende acties.

Milieu en bedrijfsvoering

De Rabobank is samen met Athlon een pilot gestart waarbij tien leaserijders een elektrische auto hebben ontvangen. De ervaringen zullen gebruikt worden bij het vormgeven van elektrisch vervoer binnen de leaseregeling. Sinds juni worden de rekeningafschriften van de Rabobank dubbelzijdig afgedrukt. De Rabobank is de eerste bank in Nederland waar dit gebeurt. Op deze manier worden papier en kosten bespaard.

In de tweede helft van 2012 wordt een nieuwe CO₂-doelstelling bepaald. De Rabobank Groep bepaalt wat er de komende jaren mogelijk is aan CO₂-reductie en wat de ambitie wordt. Dit naar aanleiding van de reeds in 2011 behaalde CO₂-doelstelling, die voor eind 2013 gepland stond, namelijk een reductie met 20% per fte in vergelijking met begin 2009.

Onze gespecialiseerde dochters

Leasing

www.delagelanden.nl

Stijging resultaat met groei food- en agriportefeuille

Onder invloed van hogere rentebaten in combinatie met een daling van de bedrijfslasten steeg het nettoresultaat van De Lage Landen in de eerste zes maanden van 2012 met 37 miljoen euro tot 191 miljoen euro. De Lage Landen breidde haar Vendor Finance-activiteiten uit met diverse partnerschappen, onder andere in de cleantechindustrie. De portefeuille groeide met 1,0 miljard euro tot 29,1 miljard euro. Het aandeel food en agri in de portefeuille nam verder toe tot 28% en de Nederlandse portefeuille kwam uit op 6,3 miljard euro. De waardeveranderingen namen toe onder invloed van de verslechterde economische situatie en kwamen uit op 57 basispunten van de gemiddelde kredietportefeuille. De Lage Landen organiseert haar activiteiten op het vlak van duurzaamheid in de aandachtsgebieden duurzame en innovatieve oplossingen, eco-effectiviteit, risicobeleid met betrekking tot milieu, maatschappij en governance en maatschappelijke betrokkenheid.

Over De Lage Landen

De Lage Landen biedt wereldwijd financieringsoplossingen aan met als voornaamste merken De Lage Landen, Athlon Car Lease, Freo en Fideaal. De activiteiten van De Lage Landen zijn onderverdeeld in de divisies Vendor Finance en Financial & Mobility Solutions.

Vendor Finance gaat nieuwe partnerschappen aan

Vendor Finance vormt de kern van de activiteiten van De Lage Landen. Vendor Finance richt zich op een klantrelatie voor de lange termijn in de vorm van een partnerschap in specifieke sectoren in de leasemarkt, zoals food en agri, gezondheidszorg, cleantech en de industriële sector. Met de in deze sectoren opgebouwde kennis en ervaring speelt De Lage Landen in op behoeften en uitdagingen die kenmerkend zijn voor de sector. Hierbij wordt bekeken met welke financiële oplossingen de ondernemingsdoelen van de partner ondersteund kunnen worden. Een voorbeeld van een nieuw partnerschap is de overeenkomst die werd aangegaan met Hyundai Heavy Industries Europe. Hyundai is een leidende organisatie in de Europese industriële sector, die onder meer graafmachines en heftrucks verkoopt. De Lage Landen gaat Hyundai-dealers ondersteunen met financiële oplossingen.

Financial & Mobility Solutions

De activiteiten binnen Financial & Mobility Solutions richten zich op het aanbieden van oplossingen op het gebied van leasing, factoring en consumptieve kredieten. In de markt voor consumptieve kredieten is De Lage Landen onder meer actief met Freo en Fideaal. Freo onderscheidt zich van zijn concurrenten door prijs, vertrouwen en eenvoud. Fideaal is sinds kort het aanspreekpunt voor klanten van Avéro Achmea Bancaire Diensten, Woonfonds Bancaire Diensten en Levob. De consumptiefkredietportefeuille van De Lage Landen groeide in de eerste helft van 2012 met 8% tot 1,4 (1,3) miljard euro.

Met Athlon Car Lease richt De Lage Landen zich op mobiliteitsdiensten. Athlon Car Lease is marktleider op de Nederlandse autoleasemarkt met meer dan 120.000 contracten. In Europa

heeft Athlon Car Lease een leaseportefeuille van 232.000 (218.000) contracten. De Lage Landen financierde de groei van haar portefeuille in de eerste helft van 2012 deels met een securitisatie-programma en hiermee leverde ze een bijdrage aan de diversificatie van de fundingbasis op groepsniveau.

In 2012 startte Athlon met Mobility Consultancy, waarbij klanten geholpen worden in het omgaan met mobiliteit. Athlon breidde zijn elektrische autoprogramma verder uit en heeft nu driehonderd elektrische auto's op de weg en nog eens driehonderd in bestelling. Partnerschappen werden afgesloten met autodeelbedrijf SnappCar en het Tesla-leaseprogramma is nu beschikbaar in zeven Europese landen.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen in leasing

De Lage Landen organiseert zijn activiteiten op het vlak van duurzaamheid in vier strategische aandachtsgebieden.

Duurzame en innovatieve oplossingen

Het Clean Tech-team van De Lage Landen breidde in het eerste halfjaar van 2012 zijn zonne-energie activiteiten uit in de Verenigde Staten. De Lage Landen financiert inmiddels circa 250 zonne-energie projecten in samenwerking met projectontwikkelaars. De Lage Landen sloot nieuwe programma-overeenkomsten af met verschillende toonaangevende fabrikanten van zonnepanelen. De Lage Landen is in Nederland bovendien gestart met online leasingoplossingen voor zonnepanelen en ledverlichting en heeft de markten voor Energy Service Companies (ESCO) en lokale windenergie betreden. Tot slot maakt De Lage Landen vorderingen in het aanbieden van leasingdiensten voor businessmodellen gebaseerd op een volledige kringloop van energie- en hulpstoffen.

ESG-risicobeleid bij De Lage Landen

De Lage Landen heeft in de eerste zes maanden van 2012 met betrekking tot de ontwikkeling van het ESG-risicobeleid (environment, society, governance – ESG) concrete stappen gezet om dit beleid ook te implementeren voor kleine transacties die automatisch worden goedgekeurd door de digitale besluitvormingssystemen. De transparantie voor klanten op dit gebied is verbeterd doordat in juni een officiële DLL Sustainability Review werd uitgebracht, die is te vinden op: www.delagelanden.com/company/Sustainability.

Eco-effectiviteit

Om te waarborgen dat de CO₂-prestaties van De Lage Landen wereldwijd verbeteren, zijn specifieke duurzaamheidscriteria opgenomen in het wereldwijde vastgoedbeleid voor gebouwen die De Lage Landen zelf in gebruik heeft. Het beleid is gericht op zaken als verlichting, energieverbruik en de bereikbaarheid van kantoren. Daarnaast wordt het mobiliteitsbeleid van medewerkers geactualiseerd.

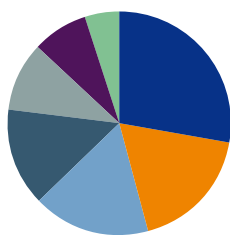
Maatschappelijke betrokkenheid

In 2012 is een wereldwijd Community Involvement-raamwerk geïntroduceerd dat gebaseerd is op een aantal thema's die nauw aansluiten bij de kernactiviteiten van De Lage Landen. Een van de belangrijkste doelen is om de betrokkenheid van medewerkers te vergroten door middel van een vrijwilligerswerkprogramma voor werknemers. Als onderdeel van het partnerschap met het WNF zijn gezamenlijke activiteiten georganiseerd en is onder aanvoering van medewerkers via de DLL4WWF-Challenge 100.000 euro opgehaald. Daarnaast hebben De Lage Landen en de Rabobank technische en financiële ondersteuning gegeven aan het WNF bij de ontwikkeling van het jaarlijkse Clean Economy, Living Planet Report. In nauwe samenwerking met de Rabobank Foundation is De Lage Landen een pilot gestart die technische hulp biedt aan vier microfinance-instellingen voor de ontwikkeling van microleasing in Rwanda.

Verdeling kredietportefeuille

medio 2012

Vendor Finance Food en Agri	28%
Financial Solutions	18%
Vendor Finance Office Technology	17%
Vendor Finance CT en I	14%
Mobility Solutions	10%
Vendor Finance HC en CLT	8%
Emerging Markets	5%

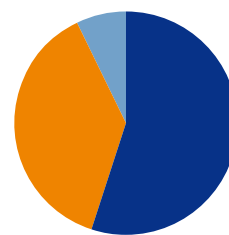

Kredietportefeuille naar regio

medio 2012

Europa
Amerika
Azië/Pacific

55%
38%
7%

Leaseportefeuille groeit met 4%

De portefeuille van De Lage Landen groeide in de eerste helft van 2012 met 4% tot 29,1 (28,1) miljard euro, waarvan 24,3 miljard euro krediet aan de private sector. De groei hing voor een deel samen met de koersstijging van de US-dollar. Daarnaast was ook sprake van autonome groei van de portefeuille, met name in Azië groeide de portefeuille sterk. Internationaal streeft De Lage Landen naar vergroting van het aandeel food en agri in haar portefeuille. In de eerste helft van 2012 werd de agrarische portefeuille van de Ierse Permanent TSB Bank overgenomen. Mede hierdoor nam het aandeel food en agri in de totale portefeuille verder toe tot 28% (27%). De Nederlandse portefeuille kwam uit op 6,3 (6,9) miljard euro, wat overeenkomt met 22% (25%) van de totale portefeuille.

Resultaatontwikkeling leasing

Resultaten (in miljoenen euro's)	2012-I	2011-I	Mutatie
Rente	465	370	26%
Provisies	26	36	-28%
Overige resultaten	227	239	-5%
Totale baten	718	645	11%
Personeelskosten	254	219	16%
Andere beheerskosten	96	145	-34%
Afschrijvingen	24	28	-14%
Totale bedrijfslasten	374	392	-5%
Brutoresultaat	344	253	36%
Waardeveranderingen	78	54	44%
Bedrijfsresultaat vóór belastingen	266	199	34%
Belastingen	75	45	67%
Nettowinst	191	154	24%
Waardeveranderingen (in basispunten)	57	44	30%
Ratio's			
Efficiencyratio	52,1%	60,8%	
RAROC	28,9%	26,8%	
Balansgegevens (in miljarden euro's)			
Leaseportefeuille	30-jun-12 29,1	31-dec-11 28,1	4%
Vermogensseisen (in miljarden euro's)			
Regulatory capital	1,3	1,3	
Economic capital	1,3	1,3	
Aantal medewerkers (in fte)	5.012	4.964	1%

Toelichting resultaatontwikkeling leasing

Baten stijgen met 11%

De totale baten van De Lage Landen namen in de eerste helft van 2012 met 11% toe tot 718 (645) miljoen euro. Als gevolg van verbeterde marges op leasecontracten en een groei van de gemiddelde portefeuilleomvang stegen de rentebaten met 26% tot 465 (370) miljoen euro. Hogere provisiebetalings aan de lokale Rabobanken leidde tot een daling van de netto provisiebaten met 28% tot 26 (36) miljoen euro. De restwaarderresultaten van de verkoop van geleasede producten waren nagenoeg stabiel. Vorig jaar ontving De Lage Landen een vergoeding voor de overname van de consumptiefkredietportefeuille van Rabobank Nederland. Omdat dit in 2012 niet het geval was, daalden de overige resultaten met 5% tot 227 (239) miljoen euro.

Bedrijfslasten dalen met 5%

De totale bedrijfslasten van De Lage Landen daalden in de eerste zes maanden van 2012 met 5% tot 374 (392) miljoen euro. Door de inhuur van tijdelijke krachten voor de implementatie van een nieuw IT-systeem in Nederland, een toename van de bezetting en reguliere salarisverhogingen stegen de personeelskosten met 16% tot 254 (219) miljoen euro. Daarnaast is de US-dollar 9% in waarde gestegen, wat bijdroeg aan de toename van de personeelskosten. De andere beheerskosten daalden met 34% tot 96 (145) miljoen euro. In 2011 waren de andere beheerskosten hoog als gevolg van projectkosten op intern ontwikkelde software. Er werd minder afgeschreven, waardoor de afschrijvingskosten met 14% daalden tot 24 (28) miljoen euro.

Waardeveranderingen bedragen 57 basispunten

Met name de waardeveranderingen op de agrarische portefeuille in Brazilië stegen, daarnaast droeg de verslechtering van de economische situatie wereldwijd bij aan de stijging. De waardeveranderingen bij De Lage Landen kwamen in de eerste helft van 2012 uit op 78 (54) miljoen euro, wat overeenkomt met 57 (44) basispunten van de gemiddelde kredietportefeuille. Hiermee liggen de waardeveranderingen onder het langjarige gemiddelde van 69 basispunten.

Regulatory capital stabiel

Het regulatory capital van De Lage Landen bleef in de eerste helft van 2012 gelijk op 1,3 (1,3) miljard euro. Het benodigde economic capital, de interne vermogensseis, bleef eveneens gelijk op 1,3 (1,3) miljard euro.

Positieve cashflow leidt tot stijging beheerd vermogen

Het beheerd vermogen van klanten van de Rabobank Groep nam in de eerste helft van 2012 met 12% toe tot 294,4 miljard euro. Dit was vooral het gevolg van een sterk positieve cashflow van 16,4 miljard euro en daarnaast van beleggingsresultaten van 11,7 miljard euro. Op totaalniveau versloeg 68% van het beheerd vermogen bij Robeco de benchmark in de eerste helft van 2012. Aan de ene kant stegen de provisies uit vermogensbeheer, terwijl aan de andere kant de rente-winst en overige resultaten onder druk stonden. Per saldo was er sprake van een daling van de nettowinst van de vermogensbeheeractiviteiten tot 113 miljoen euro. Het niet langer opnemen van het resultaat van Sarasin in het segment vermogensbeheer droeg hier in belangrijke mate aan bij. In juni heeft de Zwitserse toezichthouder toestemming gegeven voor de overname van het belang van de Rabobank in Sarasin door Safra. Deze transactie is in juli afgerond nadat ook toestemming is verkregen van enkele andere toezichthoudende instanties. Daarnaast was in de eerste helft van 2012 het proces gaande waarbij de Rabobank de strategische opties voor Robeco bekijkt. Robeco voerde een actieve dialoog met ondernemingen over structurele schendingen van de beginselen van het Global Compact voor verantwoord ondernemen.

Het bedieningsconcept Rabo Vermogensmanagement, waarin de lokale Rabobanken samenwerken met de specialisten van Schretlen & Co, werd verder uitgerold. Rabobank Private Banking verruimde haar aandeel maatschappelijk verantwoorde beleggingsfondsen in het assortiment.

Rabo Vermogensmanagement

Rabobank Private Banking introduceerde in 2011 Rabo Vermogensmanagement. Rabo Vermogensmanagement is de lokale, integrale en specialistische dienstverlening voor vermogende klanten. In dit bedieningsconcept werken de lokale vermogensmanager of accountmanager Private Banking samen met de specialisten van Schretlen & Co. De Rabobank heeft de ambitie om flink te groeien in de markt van klanten met complexe vermogensvraagstukken en een vrij besteedbaar vermogen van meer dan 1 miljoen euro. Ondernemers die bijvoorbeeld hun bedrijf beëindigen, zijn een belangrijke doelgroep voor Rabo Vermogensmanagement. Deze ondernemers doen vaak al zaken met een lokale Rabobank, wat de kennismaking met Rabo Vermogensmanagement makkelijker maakt.

Verantwoord beleggen bij Rabobank Private Banking

Het MVO-beleid van Private Banking is erop gericht om MVO zo veel mogelijk deel te laten uitmaken van het primaire proces. Het uitgangspunt is om maatschappelijk verantwoord beleggen de norm te maken binnen de gehele beleggingsdienstverlening. Beleggende klanten van de Rabobank verwachten dat beleggingskeuzes worden gemaakt die aansluiten bij algemeen geaccepteerde richtlijnen ten aanzien van mens, milieu en goed bestuur. Daarnaast hebben veel klanten de behoefte om iets terug te doen voor de (lokale) omgeving. De Charity Desk helpt vermogende klanten daarbij. Dit beleid is vertaald naar MVO-doelstellingen voor 2012:

- klantbelang centraal. Ongeveer de helft van de Private Banking-kanten vindt dat de adviseur bijdraagt aan financiële rust;
- maatschappelijk verantwoord beleggen. Begin mei werd gerealiseerd dat 78% van de beleggingen van onze adviesbeleggers (Rabo Select Beleggen) maatschappelijk verantwoord is;
- Charity Desk. Medio 2012 heeft de Rabobank 26 Charity-plannen verstrekt, waarmee klanten werden begeleid bij het waarmaken van hun maatschappelijke ambities, bijvoorbeeld bij het opzetten van stichtingen en/of het steunen van goede doelen.

De realisatie van alle drie de doelstellingen ligt op koers.

Verantwoord beleggen bij Robeco

In het eerste halfjaar van 2012 heeft Robeco de ingeslagen weg op het gebied van Sustainability Investing (duurzaam beleggen) voortgezet. De samenwerking tussen SAM in het Zwitserse Zürich en de afdeling Responsible Investing in Rotterdam is verder versterkt, wat zal leiden tot één bedrijfs onderdeel dat is gespecialiseerd in Sustainability Investing.

In de eerste jaarhelft van 2012 heeft Robeco het beleggingsproces voor staatsobligaties uitgebreid door daar structureel ESG-factoren bij te betrekken. In de actieve dialoog met ondernemingen richt Robeco zich onder andere op structurele schendingen van de beginselen van het Global Compact voor verantwoord ondernemen. Ondernemingen die weigeren deze schendingen op te heffen, kunnen worden uitgesloten van het beleggingsuniversum. Robeco voert onder andere gesprekken met een grote Amerikaanse supermarktketen die weigert vakbondsvorming in de Verenigde Staten te faciliteren.

In maart 2012 heeft Robeco zich gecommitteerd aan het programma Talent to the Top, dat het vergroten van de diversiteit binnen de onderneming op het oog heeft. Voor de jaren 2012 tot en met 2014 zijn doelen gesteld voor het relatieve aantal vrouwelijke medewerkers in het hogere management en op andere posities in de onderneming. Ten slotte heeft de Management Board van Robeco een groepsbreed mensenrechtenbeleid goedgekeurd en aan de medewerkers gecommuniceerd.

Positieve resultaten beleggingsfondsen Robeco

Veel aandelenbeurzen lieten over de eerste helft van 2012 een positief resultaat zien, de vast-rentende markten waren over het algemeen eveneens positief. De AEX-index steeg met ongeveer 1% en de MSCI-Wereldindex steeg met 8,7% en MSCI Emerging Markets behaalde een rendement van 6,3%, alle inclusief herbelegging van dividend. De beleggingsfondsen van Robeco behaalden over het algemeen mooie beleggingsresultaten. Op totaalniveau versloeg 68%² van het door Robeco beheerd vermogen de benchmark over de eerste zes maanden van 2012, tegenover 63% over de afgelopen drie jaar. In de tabel hieronder worden voor de belangrijkste fondsen van Robeco de rendementen weergegeven die over de eerste helft van 2012 werden behaald en wordt een vergelijking gemaakt met de benchmark.

Fonds	Rendement	Benchmark	Beheerd vermogen (in miljarden)
Harbor International	6,6%	3,0%	33,2 USD
Harbor Capital Appreciation	11,3%	10,1%	15,9 USD
Harbor Bond	5,3%	2,4%	7,6 USD
Transtrend Enhanced Risk USD	5,0%	-	7,6 USD
Robeco US Premium Equities	7,4%	8,6%	5,3 USD
Robeco	10,2%	8,7%	4,0 EUR
Robeco Lux-o-rente	1,9%	2,1%	3,0 EUR
Robeco High Yield Bonds	8,6%	7,2%	2,5 EUR
Robeco Emerging Markets Equities	5,3%	6,3%	2,4 EUR
Robeco All Strategy Euro Bonds	4,9%	4,3%	2,0 EUR
Rorento	4,6%	2,9%	1,8 EUR
SAM Sustainable Water	12,2%	11,4%	0,6 EUR
Rolingo	9,5%	8,1%	0,6 EUR

² Percentages zijn op basis van gewogen vermogen en de performance-cijfers zijn vóór aftrek van vermogens-beheerprovisies, met uitzondering van alternatives (Transtrend).

Pensioenfonds Vervoer kiest voor Robeco

Pensioenfonds Vervoer bracht vanaf 1 januari 2012 zijn pensioenvermogen van ongeveer 11 miljard euro onder bij Robeco. Als integraal manager ondersteunt Robeco het Pensioenfonds Vervoer bij het vormgeven en implementeren van het strategische beleggingsbeleid. Tevens is Robeco verantwoordelijk voor de selectie en monitoring van de externe vermogensbeheerders van het fonds. Voor dit fiduciaire beheer betaalt de klant een lagere vergoeding dan voor traditioneel vermogensbeheer.

Beheerd vermogen stijgt met 12%

Het beheerd en bewaard vermogen van klanten van de Rabobank Groep steeg in de eerste helft van 2012 met 12% tot 294,4 (263,6) miljard euro. Met name bij Robeco was er sprake van een sterk positieve cashflow van 17,3 (4,9) miljard euro. De totale instroom van vermogen bij de vermogensbeheeractiviteiten bedroeg 16,4 (7,3) miljard euro. Hoewel sommige aandelenbeurzen een minder mooi halfjaar achter de rug hebben en sommige staatsobligaties in waarde daalden, was zowel het rendement op aandelen als het rendement op obligaties voor klanten gemiddeld positief. Per saldo resulteerde dit in een positief beleggingsresultaat van 11,7 (-2,5) miljard euro. De koersen van de US-dollar en de Zwitserse frank stegen licht in de eerste helft van 2012, wat bijdroeg aan een beperkt positief valuta-effect van 3,1 (-4,6) miljard euro.

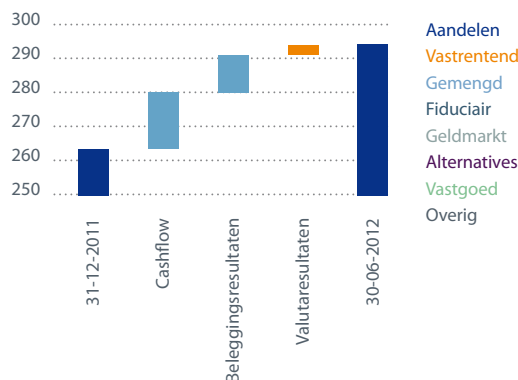
Het beheerd vermogen was als volgt verdeeld over de dochters van de Rabobank Groep:

- Robeco 179,0 (150,3) miljard euro;
- Sarasin 82,4 (79,3) miljard euro;
- Schretlen & Co 8,5 (8,4) miljard euro;
- Rabo Vastgoedgroep van 7,2 (7,2) miljard euro.

De lokale Rabobanken bewaren het overige vermogen van klanten.

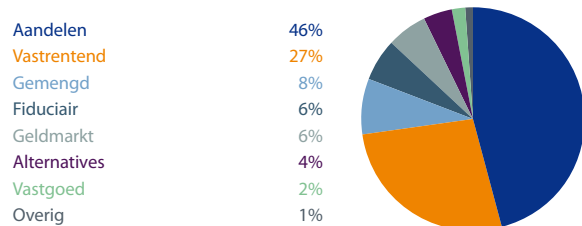
Ontwikkeling beheerd en bewaard vermogen van klanten

in miljarden euro's

Beheerd en bewaard vermogen van klanten

medio 2012

Resultaatontwikkeling vermogensbeheer

Resultaten (in miljoenen euro's)	2012-I	2011-I	Mutatie
Rente	61	82	-26%
Provisies	509	499	2%
Overige resultaten	50	110	-55%
Totale baten	620	691	-10%
Personeelskosten	315	307	3%
Andere beheerskosten	125	140	-11%
Afschrijvingen	16	59	-73%
Totale bedrijfslasten	456	506	-10%
Brutoresultaat	164	185	-11%
Belastingen	51	50	2%
Nettowinst	113	135	-16%
Vermogen (in miljarden euro's)	30-jun-12	31-dec-11	
Beheerd en bewaard vermogen van klanten	294,4	263,6	12%
Aantal medewerkers (in fte)	3.137	3.129	

Toelichting resultaatontwikkeling vermogensbeheer

Baten dalen met 10%

De totale baten van de vermogensbeheeractiviteiten namen in de eerste helft van 2012 met 10% af tot 620 (691) miljoen euro. In de eerste helft van 2011 waren de overige baten hoog als gevolg van de inkomsten uit handelsactiviteiten bij Sarasin. Dit droeg bij aan een afname van de overige baten in de eerste helft van 2012 met 55% tot 50 (110) miljoen euro. In Nederland stond de spaarmarge onder druk. Mede hierdoor nam de rentewinst met 26% af tot 61 (82) miljoen euro. Onder invloed van de toename van het gemiddeld over de periode beheerde vermogen stegen de provisies met 2% tot 509 (499) miljoen euro.

Bedrijfslasten dalen met 10%

De totale bedrijfslasten van de vermogensbeheeractiviteiten daalden in de eerste zes maanden van 2012 met 10% tot 456 (506) miljoen euro. Als gevolg van de verkoop van Sarasin werd er minder afgeschreven op immateriële vaste activa. Vooral hierdoor daalden de afschrijvingslasten met 73% tot 16 (59) miljoen euro. De personeelskosten bij de vermogensbeheeractiviteiten stegen beperkt tot 315 (307) miljoen euro, wat mede een gevolg was van jaarlijkse salarisaanpassingen. Het aantal medewerkers bleef ongeveer stabiel op 3.137 (3.129) fte. Onder invloed van lagere uitgaven aan automatisering daalden de andere beheerskosten met 11% tot 125 (140) miljoen euro.

Zware tijden voor de vastgoedsector

Het blijft zwaar weer voor de vastgoedsector. Bij Rabo Vastgoedgroep resulteerde dit in een daling van het aantal verkochte woningen in Nederland. Daarnaast stegen de waardeveranderingen met 56 basispunten tot 105 basispunten van de gemiddelde kredietverlening. Mede als gevolg van deze ontwikkelingen daalde het nettoresultaat van Rabo Vastgoedgroep, dat in belangrijke mate door FGH Bank gedragen wordt, in de eerste helft van 2012 met 21 miljoen euro tot 47 miljoen euro. De aanhoudend slechte marktomstandigheden waren voor Rabo Vastgoedgroep aanleiding om te reorganiseren. Dit leidde tot een personeelsreductie bij de onderdelen Bouwfonds Ontwikkeling, MAB Development en Bouwfonds REIM. Bouwfonds Property Development verkocht in totaal 2.506 woningen. De markt in Frankrijk en Duitsland ontwikkelde zich gunstig in vergelijking met die in Nederland. De productie van commercieel vastgoed bij MAB Development bedroeg 125 miljoen euro. De kredietportefeuille bij vastgoedfinancier FGH Bank bleef nagenoeg stabiel op 19,1 miljard euro. Het beheerd vermogen bij Bouwfonds REIM bleef gelijk op 7,2 miljard euro. Rabo Vastgoedgroep maakt zich sterk voor duurzame vastgoed- en gebiedsontwikkeling. Naast energieaspecten spelen onderwerpen als multifunctionaliteit, transformatie, mobiliteit en cultuurhistorie hierbij een belangrijke rol.

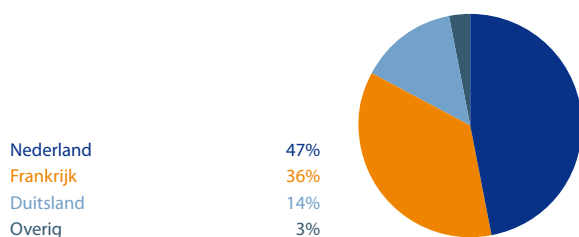
Vastgoedexpertisecentrum van de Rabobank Groep

Rabo Vastgoedgroep is het vastgoedexpertisecentrum van de Rabobank Groep en opereert via de bedrijfsonderdelen Bouwfonds Property Development, MAB Development, FGH Bank, Bouwfonds REIM en Fondsenbeheer Nederland. Rabo Vastgoedgroep streeft naar behoud van haar nationale en internationale marktposities en is primair actief in Nederland, Frankrijk en Duitsland.

Uitdagingen in vastgoedmarkt houden aan

De schulden crisis en de politieke onzekerheid leidden tot een laag consumentenvertrouwen en lage bestedingen. Dit had zijn weerslag op transactievolumes en prijzen in de woning- en winkelmarkt. De kantorenmarkt kent leegstand, vooral in kwalitatief onvoldoende vastgoed. Transformatie kan in sommige gevallen oplossing bieden. Partijen die betrokken zijn bij de vastgoedmarkt steken veel energie in de structurele uitdagingen. De onderdelen van Rabo Vastgoedgroep zijn daar actief bij betrokken.

Verdeling aantal verkochte woningen per land
medio 2012

Marktomstandigheden drukken woningverkoop

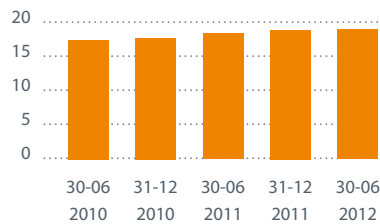
Bouwfonds Property Development, in Nederland actief onder de naam Bouwfonds Ontwikkeling, ontwikkelt integrale woongebieden in Nederland en daarbuiten. De moeilijke marktomstandigheden leidden ertoe dat Bouwfonds Ontwikkeling in Nederland slechts 1.167 (2.206) woningen verkocht. In Frankrijk en Duitsland ontwikkelde de woningmarkt zich beter dan in Nederland. Hierdoor werden er in het buitenland meer woningen verkocht dan in Nederland. In totaal verkocht Bouwfonds Property Development in de eerste helft van 2012 2.506 (3.567) woningen.

Ontwikkeling commercieel vastgoed

Binnen Rabo Vastgoedgroep is MAB Development de ontwikkelaar van commercieel vastgoed. MAB Development richt zich zowel op de ontwikkeling van nieuw commercieel vastgoed als op de herontwikkeling van bestaand commercieel vastgoed. Dit commerciële vastgoed is over het algemeen op A-locaties gelegen en kent meestal een belangrijke retailcomponent. In het eerste halfjaar zijn vier projecten geacquireerd in Duitsland en Frankrijk. De productie van commercieel vastgoed bleef in de eerste helft van 2012 ongeveer gelijk op 125 (126) miljoen euro. In totaal werd er voor 57 (116) miljoen euro aan commerciële projecten opgeleverd. Als onderdeel van de commerciële projecten werden 18 (45) woningen verkocht. Eind juni had MAB Development 5 (9) projecten in aanbouw.

Kredietportefeuille

in miljarden euro's

Kredietportefeuille FGH Bank stabiel

FGH Bank richt zich op het financieren van commercieel vastgoed en is actief in de kantoren-, winkel-, bedrijfsruimten- en vastgoedbeleggingsmarkt. Ze bedient de lokale vastgoedmarkten vanuit regiokantoren verdeeld over het hele land. Daarnaast werkt FGH Bank intensief samen met de lokale Rabobanken als adviseur bij complexe vastgoedfinancieringstransacties. In de eerste helft van 2012 bleef de kredietportefeuille van FGH Bank nagenoeg stabiel op 19,1 (19,0) miljard euro.

Beheerd vermogen Bouwfonds REIM stabiel

Bouwfonds REIM richt zich met vastgoedgerelateerde producten op beleggers, waarbij wordt gestreefd naar een voor de belegger aantrekkelijke risico-rendementverhouding. Beleggers waren terughoudend om in de huidige marktomstandigheden in vastgoed te beleggen. In de eerste zes maanden van 2012 bleef het beheerd vermogen stabiel op 7,2 miljard euro. De in 2011 ingezette strategische heroriëntatie is afgerond. Bovendien is de organisatiestructuur hierop afgestemd, waarbij onder andere de managementboard is ingevuld.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen bij Rabo Vastgoedgroep

Maatschappelijk verantwoord ondernemen betekent voor Rabo Vastgoedgroep:

- actief zijn met duurzaam vastgoed;
- integer ondernemen;
- verantwoorde bedrijfsvoering;
- maatschappelijke betrokkenheid;

en dat alles binnen een financieel verantwoorde huishouding.

Bij duurzame vastgoed- en gebiedsontwikkeling spelen naast energie-aspecten ook onderwerpen als multifunctionaliteit, transformatie, mobiliteit en cultuurhistorie een belangrijke rol. In de markt ligt de nadruk sterk op energieaspecten. Rabo Vastgoedgroep vindt het belangrijk om integraal naar duurzaamheid te kijken. Kernbegrippen zijn daarbij gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde. De onderdelen van Rabo Vastgoedgroep hebben stuk voor stuk de noodzakelijke kennis en ervaring in huis om goede keuzes te maken.

Bouwfonds Property Development werkte, als initiatiefnemer, samensteller en hoofd-docent, weer mee aan de NEPROM Masterclass Duurzaam Ontwikkelen, zodat de kennis over duurzaam vastgoed in de vastgoedmarkt breder wordt verspreid. Om ook de consument bij duurzaam vastgoed te betrekken heeft Bouwfonds Property Development de site www.daaromnieuwbouw.nl gelanceerd. Daarop staan onder meer voorlichtingsfilmpjes over duurzaamheid en energiebesparing bij nieuwbouwwoningen.

MAB Development hanteert bij zijn nieuwe ontwikkelingen een internationaal aanvaarde score (BREAAM) van minimaal goed. Door duurzaamheidsaspecten vanaf het begin bij het ontwikkelingsproces te betrekken, wordt een optimaal resultaat behaald. De ontwikkeling First Rotterdam heeft zelfs de BREEAM-score excellent behaald voor het ontwerp. Bij FGH Bank wordt duurzaamheid als vast onderdeel betrokken bij de beoordeling en waardering van objecten.

Binnen de beleggingsportefeuille voor commercieel vastgoed is Bouwfonds REIM bezig om alle objecten te toetsen op duurzaamheid. Dit gebeurt aan de hand van de in ons land gebruikelijk scan (GPR), energielabels en het zelfontwikkelde 'Locatie Object Gebruiker'-model. Investeren in ruimtelijke kwaliteit is het strategische motto van Fondsenbeheer Nederland en de beheerde fondsen realiseren dit dagelijks, zowel bij cultuurhistorisch, industrieel, agrarisch en religieus vastgoed als bij natuur en duurzame energie.

Resultaatontwikkeling vastgoed

Resultaten (in miljoenen euro's)	2012-I	2011-I	Mutatie
Rente	149	138	8%
Provisies	17	21	-19%
Overige resultaten	134	129	4%
Totale baten	300	288	4%
Personeelskosten	94	100	-6%
Andere beheerskosten	42	42	
Afschrijvingen	5	4	25%
Totale bedrijfslasten	141	146	-3%
Brutoresultaat	159	142	12%
Waardeveranderingen	99	49	
Bedrijfsresultaat vóór belastingen	60	93	-35%
Belastingen	12	24	-50%
Halfjaarwinst Rabo Vastgoedgroep ³	48	69	-30%
Belang derden	1	1	
Nettoresultaat Rabo Vastgoedgroep ³	47	68	-31%
Overige	-6	19	
Nettowinst vastgoeddivisie ³	41	87	-53%
Waardeveranderingen (in basispunten)	105	49	
Aantal verkochte woningen	2.506	3.567	-30%
Overige gegevens (in miljarden euro's)			
	30-jun-12	31-dec-11	
Kredietportefeuille	19,1	19,0	1%
Beheerd vermogen	7,2	7,2	
Aantal medewerkers (in fte)	1.509	1.608	-6%

3 'Halfjaarwinst Rabo Vastgoedgroep' en het 'Nettoresultaat Rabo Vastgoedgroep' komen overeen met de resultaten die Rabo Vastgoedgroep zelf publiceert. De 'Nettowinst vastgoeddivisie' is inclusief de amortisatie- en financieringslasten door de overname van onderdelen van Bouwfonds en de verschillen in de waarderingsgrondslagen.

Toelichting resultaatontwikkeling vastgoed

Baten stijgen met 4%

De totale baten van Rabo Vastgoedgroep namen in de eerste helft van 2012 met 4% toe tot 300 (288) miljoen euro. Als gevolg van een verbetering van de marges op nieuwe leningen en verlengingen en door een groei van de gemiddelde kredietportefeuille ten opzichte van de eerste helft van 2011 steeg de rentewinst met 8% tot 149 (138) miljoen euro. Wel lag het aantal verstrekkingen op een lager niveau dan in dezelfde periode vorig jaar. Dit beïnvloedde de provisiewinst; deze daalde met 19% tot 17 (21) miljoen euro. Hogere baten uit projectontwikkeling droegen bij aan een toename van de overige resultaten met 4% tot 134 (129) miljoen euro.

Bedrijfslasten dalen met 3%

De totale bedrijfslasten van Rabo Vastgoedgroep namen in de eerste zes maanden van 2012 met 3% af tot 141 (146) miljoen euro. De personele bezetting kromp als gevolg van personeelsreducties bij onder andere Bouwfonds Property Development, MAB Development en Bouwfonds REIM. Hierdoor namen de personeelskosten met 6% af tot 94 (100) miljoen euro. In lijn met de eerste zes maanden van 2011 kwamen de andere beheerskosten uit op 42 (42) miljoen euro en ook de afschrijvingskosten bleven nagenoeg gelijk op 5 (4) miljoen euro.

Waardeveranderingen bedragen 105 basispunten

De verdere verslechtering van de omstandigheden op de Nederlandse vastgoedmarkt had tot gevolg dat de waardeveranderingen bij Rabo Vastgoedgroep stegen tot 99 (49) miljoen euro. Uitgedrukt in basispunten van de gemiddelde kredietportefeuille bedroegen de waardeveranderingen 105 (49) basispunten. Het langjarige gemiddelde bedraagt 14 basispunten. De onttrekkingen uit de kredietvoorzieningen zijn nog steeds beperkt.

Geconsolideerde balans

In miljoenen euro's

	30-juni-2012	31-dec-2011	30-juni-2011
Activa			
Geldmiddelen en kasequivalenten	68.154	70.430	26.088
Vorderingen op andere banken	34.103	25.221	36.993
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa	7.511	8.112	12.167
Overige financiële activa tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	7.209	7.015	9.337
Derivaten	65.411	58.973	34.704
Kredieten aan cliënten	488.444	468.085	460.118
Voor verkoop beschikbare financiële activa	53.469	51.930	55.835
Tot einde looptijd aangehouden financiële activa	51	109	120
Investerings in geassocieerde deelnemingen	3.487	3.340	3.587
Immateriële vaste activa	2.994	2.802	3.551
Onroerende zaken en bedrijfsmiddelen	6.494	6.132	6.052
Vastgoedbeleggingen	756	784	786
Acute belastingvorderingen	777	571	253
Uitgestelde belastingvorderingen	943	995	1.008
Overige activa	14.471	12.210	14.354
Vaste activa aangehouden voor verkoop	16.624	14.956	-
Totaal activa	770.898	731.665	664.953

In miljoenen euro's

	30-juni-2012	31-dec-2011	30-juni-2011
Verplichtingen			
Schulden aan andere banken	28.690	26.259	24.639
Toevertrouwde middelen	340.935	329.892	305.360
Uitgegeven schuldpapieren	227.892	213.441	209.657
Derivaten en overige handelsverplichtingen	72.141	64.931	41.332
Overige schulden	11.031	8.422	11.093
Overige financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	25.417	25.889	25.857
Voorzieningen	729	765	990
Acute belastingverplichtingen	305	324	288
Uitgestelde belastingverplichtingen	866	893	853
Achtergestelde schulden	2.673	2.413	2.371
Verplichtingen aangehouden voor verkoop	15.000	13.435	-
Totaal verplichtingen	725.679	686.664	622.440
Eigen vermogen			
Eigen vermogen Rabobank Nederland en lokale Rabobanken	26.830	26.500	25.607
<i>Eigenvermogensinstrumenten rechtstreeks uitgegeven</i>			
Rabobank Ledencertificaten	6.607	6.614	-
Capital Securities	7.634	7.645	6.230
	41.071	40.759	31.837
<i>Eigenvermogensinstrumenten uitgegeven door dochtermaatschappijen</i>			
Rabobank Ledencertificaten	-	-	6.576
Capital Securities	238	167	160
Trust Preferred Securities III tot en met VI	1.355	1.399	1.279
	1.593	1.566	8.015
Overige belangen van derden	2.555	2.676	2.661
Totaal eigen vermogen	45.219	45.001	42.513
Totaal verplichtingen en eigen vermogen	770.898	731.665	664.953

Verkorte geconsolideerde winst-en-verliesrekening

In miljoenen euro's		
	1e halfjaar 2012	1e halfjaar 2011
Rente	4.445	4.507
Provisies	1.494	1.513
Overige resultaten	1.247	1.283
Totaal baten	7.186	7.303
Personeelskosten	2.844	2.596
Andere beheerskosten	1.434	1.471
Afschrijvingen	273	290
Bedrijfslasten	4.551	4.357
Waardeveranderingen	1.096	618
Bedrijfsresultaat vóór belastingen	1.539	2.328
Belastingen	225	474
Nettowinst	1.314	1.854
Waarvan toekomend aan Rabobank Nederland en lokale Rabobanken	687	1.340
Waarvan toekomend aan houders Rabobank Ledencertificaten	165	157
Waarvan toekomend aan Capital Securities	371	267
Waarvan toekomend aan Trust Preferred Securities III tot en met VI	38	36
Waarvan toekomend aan overige belangen van derden	53	54
Nettowinst over de periode	1.314	1.854

Geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten

In miljoenen euro's

	1e halfjaar 2012	1e halfjaar 2011
Nettowinst over de periode	1.314	1.854
Voortvloeiend in de periode (na belastingen):		
<i>Omrekeningsreserves vreemde valuta</i>		
Valutaomrekeningsverschillen	37	-189
<i>Herwaarderingsreserve – Voor verkoop beschikbare financiële activa</i>		
Valutaomrekeningsverschillen	-6	13
Wijzigingen geassocieerde deelnemingen	27	-40
Wijzigingen in reële waarde	-225	7
Amortisatie als gevolg van gereclassificeerde activa	29	46
Naar nettowinst overgebrachte resultaten	-24	50
<i>Herwaarderingsreserve - Deelnemingen</i>		
Wijzigingen in reële waarde	-5	-16
<i>Herwaarderingsreserve - Kasstroomafdekkingen</i>		
Wijzigingen in reële waarde	483	5
Naar nettowinst overgeboekte resultaten	-395	-
<i>Belangen van derden</i>		
Valutaomrekeningsverschillen	34	-119
Mutatie AFS-herwaarderingsreserve	19	3
Totale baten en lasten over het boekjaar direct opgenomen in het eigen vermogen	-26	-240
Totaal baten en lasten	1.288	1.614
Waarvan toekomend aan Rabobank Nederland en lokale Rabobanken	608	1.216
Waarvan toekomend aan houders Rabobank Ledencertificaten	165	157
Waarvan toekomend aan Capital Securities	371	267
Waarvan toekomend aan Trust Preferred Securities III tot en met VI	38	36
Waarvan toekomend aan overige belangen van derden	106	-62
Totaal baten en lasten	1.288	1.614

Verkort geconsolideerd vermogensoverzicht

In miljoenen euro's

	Eigen vermogen Rabobank Nederland en lokale Rabobanken	Rabobank Leden- certificaten	Capital Securities en TPS	Overige belangen derden	Totaal
Stand per 1 januari 2011	24.749	6.583	6.306	3.119	40.757
Totaal baten en lasten	1.216	157	303	-62	1.614
Betalingen op Rabobank Ledencertificaten, Trust Preferred Securities III tot en met VI en Capital Securities	-	-157	-303	-	-460
Uitgifte Capital Securities	-	-	1.437	-	1.437
Overige	-358	-7	-74	-396	-835
Stand per 30 juni 2011	25.607	6.576	7.669	2.661	42.513
Stand per 1 januari 2012	26.500	6.614	9.211	2.676	45.001
Totaal baten en lasten	608	165	409	106	1.288
Betalingen op Rabobank Ledencertificaten, Trust Preferred Securities III tot en met VI en Capital Securities	-	-165	-409	-	-574
Uitbreiding belang Obvion	113	-	-	-293	-180
Overige	-391	-7	16	66	-316
Stand per 30 juni 2012	26.830	6.607	9.227	2.555	45.219

Verkort geconsolideerd kasstroomoverzicht

In miljoenen euro's

	1e halfjaar 2012	1e halfjaar 2011
Bedrijfsresultaat vóór belastinglasten	1.539	2.328
Niet-geldelijke posten opgenomen in het bedrijfsresultaat vóór belastinglasten	917	490
Nettomutatie in operationele activa	-25.960	-802
Nettomutatie in verplichtingen uit hoofde van operationele activiteiten	29.055	13.493
Overige	-5.282	-3.090
Nettokasstroom uit bedrijfsactiviteiten	269	12.419
Nettokasstroom uit investeringsactiviteiten	-1.832	-779
Nettokasstroom uit financieringsactiviteiten	-753	977
Nettomutatie in geldmiddelen en kasequivalenten	-2.316	12.617
Geldmiddelen en kasequivalenten per 1 januari	70.430	13.471
Nettomutatie in geldmiddelen en kasequivalenten	-2.316	12.617
Koersverschillen vreemde valuta op geldmiddelen en kasequivalenten	40	-
Geldmiddelen en kasequivalenten per 30 juni	68.154	26.088

Toelichting op de halfjaarcijfers

Algemeen

De geconsolideerde halfjaarcijfers van de Rabobank Groep zijn opgesteld volgens International Financial Reporting Standards zoals goedgekeurd door de Europese Unie en worden gepresenteerd conform IAS 34 Tussentijdse financiële verslaggeving. Alle bedragen luiden in miljoenen euro's tenzij anders staat vermeld.

De Rabobank Groep maakt bij het publiceren van de halfjaarcijfers gebruik van de mogelijkheid tot het verkorten van de geconsolideerde winst-en-verliesrekening, geconsolideerd vermogensoverzicht en het geconsolideerde kasstroomoverzicht.

Grondslagen voor financiële verslaggeving

Met inachtneming van de gewijzigde en nieuwe IFRS-standaarden zijn hieronder de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving vermeld die bij het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening 2011 en deze halfjaarcijfers zijn toegepast. Als gevolg van het verkort weergeven van de primaire overzichten kan het voorkomen dat bepaalde termen in onderstaande grondslagen voor financiële verslaggeving niet naar de primaire overzichten zijn te herleiden.

Nieuwe en gewijzigde standaarden uitgegeven door de IASB en bekrachtigd door de Europese Unie

In het eerste halfjaar van 2012 zijn geen nieuwe of gewijzigde standaarden van toepassing.

Nieuwe en gewijzigde standaarden uitgegeven door de IASB, bekrachtigd door de Europese Unie, maar nog niet van toepassing

IAS 1 Presentatie van de jaarrekening – Presentatie van posten van niet-gerealiseerde resultaten

Deze aanpassing is van toepassing per 1 juli 2012 en betreft enkel een presentatiewijziging van niet-gerealiseerde resultaten.

IFRS 7 Financiële instrumenten: informatieververschaffing - Overdrachten van financiële activa

Deze aanpassing is van toepassing per 1 juli 2012. De wijzigingen moeten gebruikers van de jaarrekening in staat stellen een betere inschatting te maken van de risico's die zijn verbonden aan overdrachten van financiële activa en de gevolgen van die risico's voor de financiële positie van een entiteit. Dit betreft additionele informatieververschaffing en heeft geen invloed op het resultaat en het eigen vermogen.

IAS 19R Personeelsbeloningen

In juni 2011 heeft de IASB verbeteringen gepubliceerd van de vereisten inzake de verantwoording van vergoedingen na uitdiensttreding. Het gaat om omvangrijke wijzigingen, die als volgt kunnen worden samengevat:

- Pensioenoverschotten en -tekorten dienen volledig in de balans te worden opgenomen. Het uitstelmechanisme dat als de corridor methode bekend stond, is geschrapt. De actuariële winsten en verliezen, die in de gewijzigde IAS 19 als herwaarderings worden aangeduid, dienen zodra ze zich voordoen in de niet-gerealiseerde resultaten te worden opgenomen en mogen niet in een latere periode naar de winst-en-verliesrekening worden overgeboekt.
- Bij wijziging van een regeling dienen backservicekosten te worden verantwoord. Nog niet onvoorwaardelijk geworden uitkeringen mogen niet langer over de wachtperiode worden gespreid.

- De jaarlijkse kosten voor een gefinancierde vergoedingsregeling omvatten nettorentelasten of -baten, die worden berekend door de disconteringsvoet op het actief of de verplichting uit hoofde van de toegezegdpensioenregeling toe te passen. De verwachte impact is dat de rentebaten voor belasting per halfjaar 37 lager zijn.
- Het onderscheid tussen korte- en langetermijnpersoneelsbeloningen wordt gemaakt op grond van het verwachte tijdstip van afwikkeling in plaats van op het recht van de werknemer.
- Middellange- en langetermijnbeloningsregelingen dienen op dezelfde wijze als pensioenen te worden opgenomen en gewaardeerd. Alle actuariële winsten en verliezen en backservicekosten worden echter onverminderd in de winst-en-verliesrekening verantwoord.
- Een ontslagvergoeding wordt opgenomen:
 - zodra de entiteit kosten van een herstructurering binnen het toepassingsgebied van IAS 37 Voorzieningen, voorwaardelijke verplichtingen en voorwaardelijke activa opneemt waaronder de betaling van ontslagvergoedingen is begrepen; of
 - zodra de entiteit het aanbod van de ontslagvergoedingen niet langer kan intrekken, indien dit tijdstip eerder is.
- Er is extra informatieverschaffing vereist inzake de kenmerken van vergoedingsregelingen, die in de jaarrekening opgenomen bedragen en de risico's die met toegezegdpensioenregelingen en collectieve regelingen van meer werkgevers samenhangen.

De gewijzigde IAS 19 is per 1 januari 2013 van kracht en deze dient retroactief op alle gepresenteerde perioden te worden toegepast. Voorts wordt opgemerkt dat er geringe wijzigingen in de bewoording zijn doorgevoerd die mogelijk ruimte bieden om bepaalde pensioenregelingen te classificeren als toegezegdebijdrageregelingen in plaats van toegezegdpensioenregelingen.

De verbeteringen van IAS 19 nopen de Rabobank om:

- de classificatie van de pensioenregelingen als toegezegdebijdrageregeling of toegezegdpensioenregeling nader te bezien;
- het effect van de afschaffing van de corridor methode te berekenen;
- de gevolgen vast te stellen van de opname van herwaarderings-effecten in de niet-gerealiseerde resultaten in plaats van in de winst-en-verliesrekening;
- na te gaan of er nog andere middellange- of langetermijnbeloningsregelingen dan pensioenregelingen zijn die in overeenstemming met de gewijzigde IAS 19 dienen te worden verantwoord;
- voorbereidingen te treffen voor de extra informatieverschaffing, met name ten aanzien van de gevoeligheid van waarderingen;
- voor de waardering van verplichtingen rekening te houden met risk sharing en shared funding.

De Rabobank beoordeelt momenteel de gevolgen van deze nieuwe vereisten. Indien IAS 19R ingevoerd zou zijn per 30 juni 2012, dan zou het gevolg zijn, rekening houdend met een 1 procentpunt lagere disconteringsvoet, een 0,5 procentpunt lagere indexering en de vanaf 1 januari gerealiseerde actuariële winsten op de beleggingen, een geringe additionele afname van het eigen vermogen ten opzichte van het effect vermeld in paragraaf 2.1 van de geconsolideerde jaarrekening 2011.

Nieuwe standaarden uitgegeven door de IASB, maar nog niet bekrachtigd door de Europese Unie

IFRS 9 Financial Instruments

IFRS 10 Consolidated Financial Statements

IFRS 11 Joint Arrangements

IFRS 12 Disclosures of Involvement with Other Entities

IFRS 13 Fair Value Measurements

IAS 27 Separate Financial Statements

IAS 28 Investments in Associates and Joint Ventures

IFRS 9 Financial Instruments

In 2009 is IFRS 9 Financial Instruments gepubliceerd, welke oorspronkelijk van toepassing was vanaf 2013. Echter in december 2011 heeft de International Accounting Standards Board besloten deze standaard aan te passen en de verplichte toepassing van IFRS 9 uit te stellen tot 2015. Toepassing van IFRS 9 kan een significante impact hebben op het resultaat of vermogen. Dit wordt momenteel onderzocht.

IFRS 10 Consolidated Financial Statements

Deze standaard vervangt de consolidatiebepalingen van de huidige IAS 27 en SIC 12. IFRS 10 heeft belangrijke consequenties voor de afweging wanneer een onderneming 'control' heeft in een andere entiteit. De mogelijke invloed van deze aanpassingen wordt nog onderzocht.

IFRS 11 Joint arrangements

De IASB heeft in mei 2011 een standaard met betrekking tot joint ventures gepubliceerd, die IAS 31 en SIC 13 vervangen. Proportionele consolidatie van joint ventures wordt niet langer toegestaan. Alle belangen in joint ventures dienen volgens de equity methode te worden verwerkt. Met deze wijziging is convergentie met US GAAP bereikt. Voor het overige zijn de regels voor een groot deel hetzelfde als onder IAS 31. De mogelijke invloed van deze aanpassingen wordt nog onderzocht.

IFRS 12 Disclosures of Involvement with Other Entities

Het doel van IFRS 12 is om gebruikers van de jaarrekening in staat te stellen om het doel en de bijbehorende risico's van belangen in andere entiteiten te beoordelen. En daarnaast de effecten van die belangen op de financiële positie, prestatie en kasstromen te beoordelen. Dit betreft additionele informatieverschaffing en heeft geen invloed op het resultaat en het eigen vermogen.

IFRS 13 Fair Value Measurements

Het doel van IFRS 13 is het geven van één set voorschriften voor alle reële-waardebepalingen onder IFRS, het geven van één definitie van reële waarde en het verbeteren van de informatie-verstrekking over reële waardebepalingen. Gebruikers van de jaarrekening kunnen zo de gehanteerde waarderingstechnieken en de gebruikte informatie beter beoordelen. De mogelijke invloed van deze aanpassingen wordt nog onderzocht.

IAS 27 Separate Financial Statements

Dit is een heruitgave van IAS 27. De vereisten voor consolidatie die voorheen opgenomen waren in IAS 27, zijn opgenomen in IFRS 10. De aangepaste standaard is bedoeld voor de enkelvoudige jaarrekening van entiteiten die ook een geconsolideerde jaarrekening opstellen.

IAS 28 Investments in Associates and Joint Ventures

In IAS 28 is de accounting voor investeringen in geassocieerde deelnemingen vastgelegd en deze beschrijft de vereisten voor het verwerken van investeringen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures volgens de equity methode.

Gewijzigde standaarden uitgegeven door de IASB, maar nog niet bekrachtigd door de Europese Unie

Amendments to IFRS 1 Severe Hyperinflation and Removal of Fixed Dates for First-Time Adopters
Amendments to IFRS 1 Government Loans
Amendments to IFRS 7 Disclosures-Offsetting Financial Assets and Financial Liabilities
Amendments to IAS 12 Deferred tax: Recovery of Underlying Assets
Amendments to IAS 32 Offsetting Financial Assets and Financial Liabilities
Improvements to IFRSs (2009-2011)

Hoewel deze nieuwe vereisten momenteel geanalyseerd worden en de impact nog niet bekend is, verwacht Rabobank Groep niet dat de invoering van deze gewijzigde standaarden een significant effect zal hebben op het resultaat en het eigen vermogen.

De halfjaarrekening wordt opgesteld op basis van de hierna opgenomen grondslagen. De overige activa en passiva worden voor zover niet anders vermeld op basis van historische kosten verantwoord.

Veranderingen in waarderingsgrondslagen en presentatie

Er zijn geen wijzingen in de waarderingsgrondslagen en presentatie ten opzichte van de geconsolideerde jaarrekening 2011. De halfjaarcijfers 2011 zijn aangepast conform de genoemde veranderingen in de geconsolideerde jaarrekening 2011. Dit betreft de posten 'Niet-geldelijke posten' opgenomen in het bedrijfsresultaat vóór belastinglasten en 'Overige' in het verkort geconsolideerd kasstroomoverzicht.

Oordelen en schattingen

Het opstellen van de halfjaarrekening vereist dat het management schattingen doet en aannames hanteert die van invloed zijn op de gerapporteerde bedragen van activa en verplichtingen, op de rapportering van voorwaardelijke activa en verplichtingen op de datum van de halfjaarrekening en op de gerapporteerde bedragen van baten en lasten gedurende de verslagperiode. Het betreft met name het vaststellen van de voorzieningen, belastingen, consolidatie, het bepalen van reële waarden van activa en passiva en het vaststellen van bijzondere waardeverminderingen. Hierbij worden de situaties beoordeeld, gebaseerd op beschikbare financiële gegevens en informatie. Hoewel deze schattingen worden gedaan op basis van de meest zorgvuldige beoordeling door het management van actuele gebeurtenissen en acties, kunnen de daadwerkelijke resultaten afwijken van deze schattingen.

Deze halfjaarrekening is opgesteld op basis van continuïteit en er zijn geen aanwijzingen waaruit geconcludeerd zou moeten worden dat dit anders wordt.

Groepshalfjaarcijfers

Dochterondernemingen

De dochterondernemingen, dat wil zeggen de ondernemingen en overige entiteiten (inclusief voor een bijzonder doel opgerichte entiteiten - special purpose entities - waarbij de Rabobank, direct of indirect, zeggenschap heeft over het financiële en operationele beleid) zijn geconsolideerd. De activa, verplichtingen en resultaten van deze ondernemingen zijn volledig geconsolideerd.

Dochterondernemingen worden geconsolideerd per de datum waarop de effectieve zeggenschap overgaat op de Rabobank en worden niet langer geconsolideerd per de datum waarop deze zeggenschap eindigt. Alle onderlinge transacties, saldi en ongerealiseerde winsten en verliezen op transacties tussen dochterondernemingen van de Rabobank Groep zijn bij de consolidatie geëlimineerd.

Interne aansprakelijkstelling (kruislingse garantieregeling)

Er bestaat tussen een aantal rechtspersonen dat behoort tot de Rabobank Groep een interne verhouding van aansprakelijkstelling als bedoeld in de Wet op het financieel toezicht (Wft). De regeling houdt in dat in geval van een tekort aan middelen van een deelnemende instelling om haar verplichtingen tegenover haar crediteuren na te komen, de overige deelnemers de middelen van die instelling moeten aanvullen om deze instelling in staat te stellen haar verplichtingen jegens haar crediteuren na te komen.

De deelnemers zijn:

- De lokale Rabobanken, leden van de Coöperatieve Centrale Raiffeisen-Boerenleenbank B.A.
- Coöperatieve Centrale Raiffeisen-Boerenleenbank B.A. (Rabobank Nederland) te Amsterdam
- Rabohypotheekbank N.V. te Amsterdam
- Raiffeisenhypotheekbank N.V. te Amsterdam
- Schretlen & Co N.V. te Amsterdam
- De Lage Landen International B.V. te Eindhoven
- De Lage Landen Financiering B.V. te Eindhoven
- De Lage Landen Trade Finance B.V. te Eindhoven
- De Lage Landen Financial Services B.V. te Eindhoven

Joint ventures

Het belang van de Rabobank in entiteiten waarover de zeggenschap wordt gedeeld, wordt proportioneel geconsolideerd. Bij deze methode neemt de Rabobank in de relevante onderdelen van de halfjaarcijfers ook haar aandeel op in de baten en lasten, activa en verplichtingen en kasstromen van de afzonderlijke joint ventures.

Investerings in geassocieerde deelnemingen

Investerings in geassocieerde deelnemingen worden verantwoord op basis van de equity-methode. Hierbij wordt het aandeel van de Rabobank in de winsten of verliezen, met inachtneming van de Rabobank grondslagen, na de verwerving, van deelnemingen verantwoord in de winst-en-verliesrekening, en haar aandeel in de mutaties in reserves na de verwerving wordt verantwoord in reserves. De cumulatieve mutaties na de verwerving worden aangepast in de kostprijs van de investering.

Geassocieerde deelnemingen zijn entiteiten waarop de Rabobank invloed van betekenis heeft en waarin ze normaliter tussen de 20% en 50% van de stemrechten houdt, maar waarover ze geen zeggenschap heeft. Ongerealiseerde winsten op transacties tussen de Rabobank en haar deelnemingen worden geëlimineerd overeenkomstig de omvang van het belang van de Rabobank in de geassocieerde deelnemingen; onerealiseerde verliezen worden eveneens geëlimineerd tenzij de transactie aanwijzingen oplevert voor een bijzondere waardevermindering van het overgedragen actief.

De investering van de Rabobank in geassocieerde deelnemingen omvat mede goodwill bij de verwerving. Indien het aandeel van de Rabobank in de verliezen van een deelneming gelijk is aan of groter dan haar belang in de deelneming, verantwoordt de Rabobank geen verdere verliezen tenzij de Rabobank verplichtingen is aangegaan of betalingen heeft gedaan ten behoeve van de deelnemingen.

Afgeleide financiële instrumenten en hedging

Algemeen

Afgeleide financiële instrumenten (derivaten) omvatten over het algemeen vreemdevalutacontracten, valuta- en rentefutures, forward rate agreements, valuta- en renteswaps en valuta- en renteopties (zowel geschreven als verworven). Afgeleide financiële instrumenten kunnen hetzij aan een beurs verhandeld worden of over the counter (OTC) tussen de Rabobank en een cliënt worden verhandeld. Alle derivaten worden gewaardeerd tegen reële waarde. De reële waarde wordt bepaald aan de hand van genoteerde marktprijzen, door handelaren aangeboden prijzen, modellering van contant gemaakte kasstromen en optiewaarderingsmodellen op basis van de actuele marktprijzen en contractuele prijzen voor de onderliggende instrumenten, alsmede de tijdswaarde van geld, rendementscurves en de volatiliteit van de onderliggende activa of verplichtingen. Alle derivaten worden opgenomen als activa wanneer hun reële waarde positief is en als verplichtingen wanneer hun reële waarde negatief is.

Derivaten die zijn besloten in overige financiële instrumenten worden als afzonderlijke derivaten behandeld indien de risico's en kenmerken ervan niet nauw samenhangen met die van het basiscontract en het basiscontract niet tegen reële waarde is opgenomen waarbij onerealiseerde winsten en verliezen in de resultaten worden opgenomen.

Niet als afdekking gebruikte instrumenten

Wanneer de Rabobank derivaten voor handelsdoeleinden aangaat, worden gerealiseerde en onerealiseerde winsten en verliezen verantwoord in 'Resultaten uit handelsactiviteiten'.

Afdekkingsinstrumenten

De Rabobank maakt tevens gebruik van afgeleide financiële instrumenten als onderdeel van haar balansbeheer teneinde renterisico's, kredietrisico's en valutarisico's te beheersen.

De Rabobank maakt gebruik van de mogelijkheden die de EU heeft geboden door de carve-out in IAS 39. Door de carve-out kan op bepaalde posities wel fair value portfolio hedge accounting worden toegepast. Bij de effectiviteitsmeting wordt gebruikgemaakt van buckets.

Op de datum dat zij een afgeleid contract aangaat kan de Rabobank bepaalde derivaten aanwijzen als (1) een afdekking van de reële waarde van een op de balans opgenomen actief of verplichting (reëlewaardeafdekking); (2) een afdekking van een toekomstige kasstroom toe te rekenen aan een op de balans opgenomen actief of verplichting, een verwachte transactie of vaste verplichting (kasstroomafdekking); of (3) een afdekking van een netto-investering in een buitenlandse entiteit (netto-investeringsafdekking). Hedge accounting kan, voor op deze wijze aangewezen derivaten, worden gebruikt indien aan bepaalde criteria is voldaan.

De criteria waaraan een afgeleid financieel instrument moet voldoen voor verantwoording als afdekkingsinstrument omvatten mede:

- formele documentatie van het afdekkingsinstrument, de afgedekte positie, de doelstelling van de afdekking, de strategie en de afdekkingsrelatie wordt opgesteld voordat hedge accounting wordt toegepast;
- de afdekking is naar verwachting effectief (binnen een bandbreedte van 80% tot 125%) in het bereiken van compensatie van aan het afgedekte risico toe te rekenen veranderingen in reële waarde of kasstromen van de afgedekte positie gedurende de hele verslagperiode; en
- de afdekking is vanaf het begin en continu effectief.

Wijzigingen in de reële waarde van derivaten die worden aangemerkt als reëlewaardehedge en die effectief blijken in relatie tot het afgedekte risico, worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening, samen met de overeenkomstige wijziging in reële waarde van de afgedekte activa of verplichtingen die worden toegerekend aan die specifieke afgedekte risico's.

Wanneer de afdekking niet langer voldoet aan de criteria voor hedge accounting (reëlewaardehedge-model), wordt de aanpassing van de boekwaarde van een afgedekt rentedragend financieel instrument geamortiseerd ten gunste of ten laste van de winst-en-verliesrekening over de periode tot einde van de gehedgde periode.

De aanpassing van de boekwaarde van een afgedekt eigenvermogensinstrument wordt verantwoord als eigen vermogen tot de afstoting van het eigenvermogensinstrument (netto-investeringsafdekking).

Wijzigingen in de reële waarde van derivaten die worden aangemerkt en kwalificeren als kasstroomafdekkingen en die effectief blijken in relatie tot het afgedekte risico, worden verantwoord in de afdekkingsreserve in het eigen vermogen, het niet-effectieve deel van wijzigingen in de reële waarde van de derivaten wordt verantwoord in de winst-en-verliesrekening.

Als de verwachte transactie of de vaste verplichting resulteert in de verantwoording van een niet-financieel actief of een niet-financiële verplichting, worden winsten en verliezen die voorheen uitgesteld waren in het eigen vermogen overgedragen uit het eigen vermogen en opgenomen in de initiële waardering van de kostprijs van het actief of de verplichting. Voor het overige worden in het eigen vermogen uitgestelde bedragen overgebracht naar de winst-en-verliesrekening en gerubriceerd als baten of lasten in de periodes waarin de afgedekte vaste verplichting of de verwachte transactie van invloed is op de winst-en-verliesrekening.

Bepaalde afgeleide transacties, die weliswaar als economische afdekkingen fungeren in het kader van de risicobeheersposities van de Rabobank, kwalificeren zich niet voor hedge accounting volgens de specifieke regels in IFRS en worden derhalve behandeld als voor handelsdoeleinden aangehouden derivaten.

Handelsverplichtingen

Handelsverplichtingen bestaan voornamelijk uit alle negatieve reële waarden van derivaten en leveringsverplichtingen uit shortverkopen van effecten. Effecten worden short verkocht om winst te genereren uit hoofde van kortetermijnprijsschommelingen. De effecten benodigd voor de afwikkeling van shortverkopen worden verkregen door effectenuitleningsovereenkomsten of effectenterugkoopovereenkomsten. Short verkochte effecten worden opgenomen tegen reële waarde per balansdatum.

Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa

Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa zijn financiële activa die zijn verworven om winst te genereren uit kortetermijnfluctuaties in prijzen of marges van handelaren, of financiële activa die onderdeel zijn van een portefeuille die een patroon van kortetermijnwinstneming kent.

Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa worden gewaardeerd tegen reële waarde op basis van genoteerde biedprijzen. Alle gerelateerde gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen worden opgenomen onder 'Resultaat uit handelsactiviteiten'. Rente verdiend op voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa wordt verantwoord als rentebaten.

Dividenden ontvangen op voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa worden verantwoord als 'Resultaat uit handelsactiviteiten'.

Alle aankopen en verkopen van voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa die levering vereisen binnen een door regelgeving of marktconventie voorgeschreven tijdslimiet, worden verantwoord op de transactiedatum.

Overige financiële activa en verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening

De Rabobank heeft ervoor geopteerd om als financiële activa en verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening financiële instrumenten aan te wijzen die niet worden verworven of aangegaan om winst te genereren uit kortetermijnfluctuaties in prijzen of marges van handelaren. Deze financiële instrumenten, waaronder venture capital, worden gewaardeerd tegen reële waarde.

Financiële activa en verplichtingen zijn door het management in deze categorie geclassificeerd bij eerste verwerking indien wordt voldaan aan (een van de) volgende criteria:

- deze aanwijzing elimineert of vermindert significant een inconsistente behandeling die anders zou zijn ontstaan bij het waarderen van de activa of verplichtingen of bij het erkennen van winsten of verliezen op verschillende waarderingsgrondslagen; of
- de activa en verplichtingen zijn onderdelen van een groep van financiële activa en/of financiële verplichtingen die gemanaged en beoordeeld worden op basis van de reële waarde in overeenstemming met een gedocumenteerde risicomanagementstrategie of investeringsstrategie;
- het financieel instrument bevat een 'embedded' derivaat, tenzij het 'embedded' derivaat geen significante impact heeft op de kasstromen of indien het evident is dat, met een beperkte of geen analyse, het derivaat niet apart hoeft te worden opgenomen.

Rente verdiend of te betalen op deze activa en verplichtingen wordt verantwoord als rentebaten of -lasten. Alle overige gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen bij herwaardering van deze financiële instrumenten tegen reële waarde worden opgenomen onder 'Resultaat uit overige financiële activa en verplichtingen'. Alle aankopen en verkopen van overige financiële activa en verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening die levering vereisen binnen een door regelgeving of marktconventie voorgeschreven tijdslimiet, worden verantwoord op de transactiedatum.

Day 1 profit

Als er op het moment van het aangaan van een financieel instrument tegen reële waarde gebruikgemaakt wordt van waarderingstechnieken dan kan er een verschil ontstaan tussen de transactieprijs en de reële waarde. Een eventueel verschil hiertussen wordt de day 1 profit genoemd. De Rabobank verantwoordt deze winst onmiddellijk onder 'Overige resultaten', indien de waarderingstechniek gebaseerd is op waarneembare inputs (van actieve markten). Als gebruikgemaakt is van niet-waarneembare inputs dan wordt de day 1 profit geamortiseerd over de looptijd van de transactie en verantwoord als 'Overige schulden'. De resterende winst wordt alsnog genomen als het betreffende financiële instrument verkocht is of de gegevensinvoer alsnog waarneembaar is geworden.

Voor verkoop beschikbare financiële activa

Het management bepaalt de rubricering van financiële activa op de datum van verwerving, de rubricering is afhankelijk van het doel waarvoor de beleggingen worden verkregen.

Financiële activa die zijn bedoeld om voor onbepaalde tijd te worden aangehouden en die kunnen worden verkocht om te voorzien in liquiditeitsbehoeften of als reactie op wijzigingen in het rentetarief, wisselkoersen of aandelenkoersen, worden gerubriceerd als voor verkoop beschikbaar.

Voor verkoop beschikbare financiële activa worden bij eerste waardering verantwoord tegen reële waarde inclusief transactiekosten, op basis van genoteerde biedprijzen of bedragen afgeleid uit kasstroommodellen. De reële waarde voor niet-genoteerde eigenvermogensinstrumenten wordt geschat op basis van geëigende koers-winstverhoudingen, aangepast om de specifieke omstandigheden van de emittent te weerspiegelen. Ongerealiseerde winsten en verliezen voortvloeiend uit wijzigingen in de reële waarde van als voor verkoop beschikbaar gerubriceerde financiële activa worden verantwoord in het eigen vermogen, tenzij het geamortiseerde rente betreft. Als de financiële activa worden afgestoten, worden de aanpassingen van de reële waarde opgenomen in de winst-en-verliesrekening.

Het management beoordeelt op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen bestaan dat voor verkoop beschikbare activa een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan.

Eigenvermogensinstrumenten worden geacht een bijzondere waardevermindering te hebben ondergaan indien de kostprijs de realiseerbare waarde duurzaam overtreft, dat wil zeggen dat de reële waarde langdurig of significant lager is dan de kostprijs. Voor de investeringen in de vorm van niet-genoteerde eigenvermogensinstrumenten wordt de realiseerbare waarde bepaald door toepassing van erkende waarderingstechnieken. Voor genoteerde financiële activa wordt de realiseerbare waarde bepaald aan de hand van de marktprijs. Bijzondere waardeverminderingen op eigenvermogensinstrumenten worden later niet teruggenomen via de winst-en-verliesrekening.

Vreemdvermogensinstrumenten hebben een bijzondere waardevermindering ondergaan indien er objectieve aanwijzingen zijn dat de daling van de reële waarde zodanig is dat het niet redelijk is om te veronderstellen dat de waarde in de voorzienbare toekomst zal herstellen tot het niveau van de boekwaarde.

Als er sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt het cumulatieve verlies bepaald als het verschil tussen kostprijs en de huidige reële waarde, verminderd met eventueel eerder verantwoorde bijzondere waardeverminderingen overgeboekt van de herwaarderingsreserve in het eigen vermogen naar de winst-en-verliesrekening. Indien in een periode daarna de bijzondere waardevermindering van vreemdvermogensinstrumenten afneemt en de afname objectief kan worden toegeschreven aan een gebeurtenis die zich na de afwaardering heeft afgespeeld, wordt de bijzondere waardevermindering teruggenomen via de winst-en-verliesrekening.

Alle aankopen en verkopen volgens standaardmarktconventies van voor verkoop beschikbare financiële activa worden verantwoord op de transactiedatum. Alle overige aankopen en verkopen worden verantwoord op de datum van afwikkeling.

Tot einde looptijd aangehouden financiële activa

Financiële activa waarvan het einde van de looptijd en de kasstromen vaststaan worden - indien het management zowel het voornemen als het vermogen heeft deze tot het einde van de looptijd aan te houden - gerubriceerd als tot einde looptijd aangehouden financiële activa. Het management bepaalt op de transactiedatum de geëigende rubricering van zijn investeringen.

Tot einde looptijd aangehouden financiële activa worden initieel opgenomen tegen reële waarde en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode gewaardeerd, na aftrek van eventuele voorzieningen voor bijzondere waardevermindering.

Rente verdiend op tot einde looptijd aangehouden financiële activa wordt verantwoord als rentebaten. Alle aankopen en verkopen volgens standaardmarktconventies van tot einde looptijd aangehouden financiële activa worden verantwoord op de datum van afwikkeling.

Terugkoopovereenkomsten en omgekeerde terugkoopovereenkomsten

Financiële activa die zijn verkocht onder voorbehoud van een gerelateerde terugkoopovereenkomst ('terugkoopovereenkomsten') worden in de halfjaarcijfers opgenomen als 'Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa' of 'Voor verkoop beschikbare financiële activa'. De verplichting ten aanzien van de tegenpartij is opgenomen in 'Schulden aan andere banken' of 'Toevertrouwde middelen' al naar gelang van toepassing.

Financiële activa verworven in het kader van terugkoopovereenkomsten ('omgekeerde terugkoopovereenkomsten') worden opgenomen als 'Vorderingen op andere banken' of 'Kredieten aan cliënten', al naar gelang van toepassing. Het verschil tussen verkoopprijs en terugkoopprijs wordt verantwoord als rentebaten of rentelasten over de duur van de overeenkomsten op basis van de effectieve-rentemethode.

Securitisatie en overige regelingen voor verwijdering van de balans

De Rabobank securitiseert, verkoopt en onderhoudt verschillende financiële activa, waarbij sprake kan zijn van een verkoop van deze activa aan special purpose entities ('SPE's') die op hun beurt effecten uitgeven aan beleggers. De Rabobank kan een belang houden in de vertitelde en verkochte financiële activa in de vorm van achtergestelde interest-only strips, achtergestelde effecten, spread accounts, servicingrechten, garanties, put- en callopties en overige regelingen.

Een financieel actief (of een deel van een financieel actief) wordt van de balans verwijderd als:

- de rechten op de kasstromen uit het actief aflopen;
- de rechten op de kasstromen uit het actief en nagenoeg alle risico's en voordelen van het eigendom van het actief worden overgedragen;
- een verplichting om de kasstromen uit het actief over te dragen verondersteld wordt en nagenoeg alle risico's en voordelen worden overgedragen;
- niet alle economische risico's en voordelen worden overgedragen of behouden maar de zeggenschap over het actief wordt overgedragen.

Indien de Rabobank de zeggenschap over het actief behoudt maar niet nagenoeg alle risico's en voordelen, wordt het actief verantwoord overeenkomstig de mate van de aanhoudende betrokkenheid van de Rabobank. Een gerelateerde verplichting wordt eveneens verantwoord overeenkomstig de mate van aanhoudende betrokkenheid. De verantwoording van de wijziging in de waarde van de verplichting geschiedt in overeenstemming met de verantwoording van wijzigingen in de waarde van het actief.

Wanneer een transactie niet aan de bovenstaande voorwaarden voldoet voor verwijdering van de balans, wordt zij verantwoord als een lening met zekerheidsstelling.

Voor zover een overdracht van een financieel actief zich niet kwalificeert voor verwijdering van de balans, worden de contractuele rechten van de Rabobank in verband met de overdracht niet afzonderlijk verantwoord als derivaten indien verantwoording van zowel het afgeleide als het overgedragen actief, danwel de verplichting voortvloeiend uit de overdracht zou resulteren in dubbele verantwoording van dezelfde rechten of verplichtingen.

Winsten of verliezen op securitisatie of verkooptransacties hangen voor een deel af van de vorige boekwaarde van de financiële activa die bij de overdracht zijn betrokken. De boekwaarde van deze activa wordt toegerekend aan de verkochte en de aangehouden belangen op basis van de relatieve reële waarde van deze belangen op de datum van verkoop. Winsten of verliezen worden verantwoord op het tijdstip van de overdracht en worden verantwoord in het resultaat.

De bepaling van de reële waarde van de verkochte en de aangehouden belangen geschiedt op basis van genoteerde marktprijzen of door bepaling van de contante waarde van verwachte kasstromen op basis van prijsmodellen die rekening houden met verschillende aannames, zoals kredietverliezen, rekenrente, rendementscurves, betalingssnelheid en overige factoren.

De Rabobank bepaalt of de SPE in de geconsolideerde halfjaarcijfers moet worden opgenomen. De Rabobank voert daartoe een beoordeling uit van de SPE door een reeks van factoren te overwegen, waaronder de activiteiten, besluitvormingsbevoegdheden en de toerekening van voordelen en risico's van de activiteiten van de SPE.

Geldmiddelen en kasequivalenten

Kasequivalenten zijn zeer liquide investeringen voor de korte termijn die worden aangehouden om te kunnen voldoen aan kortetermijnverplichtingen in geldmiddelen en niet zozeer voor investeringen of andere doeleinden, met een resterende looptijd van minder dan negentig dagen vanaf de aankoopdatum, die eenvoudig converteerbaar zijn in vaststaande geldbedragen en die onderhevig zijn aan een verwaarloosbaar risico van waardeveranderingen.

Saldering van financiële activa en verplichtingen

Financiële activa en financiële verplichtingen worden gesaldeerd en het nettobedrag wordt in de balans opgenomen indien er een juridisch afdwingbaar recht is om de verantwoorde bedragen te salderen en indien het voornemen bestaat om de verwachte toekomstige kasstromen op nettobasis te verrekenen, of tegelijkertijd het actief te realiseren en de verplichting af te wikkelen. Het betreft hier met name saldering van rekening courant en derivaten. De saldering van belastingen wordt behandeld in de paragraaf 'Belasting'.

Vreemde valuta

Buitenlandse entiteiten

Posten opgenomen in de halfjaarcijfers van elke entiteit in de Rabobank Groep worden gewaardeerd op basis van de valuta die het best de economische realiteit van de onderliggende gebeurtenissen en omstandigheden weergeeft die relevant zijn voor die entiteit ('de functionele valuta').

De geconsolideerde halfjaarcijfers worden gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de moedermaatschappij.

Winst-en-verliesrekeningen en kasstromen van buitenlandse entiteiten worden omgerekend in de presentatievaluta van de Rabobank tegen de koers op transactiedata die te benaderen is door middel van gemiddelde koersen, en hun balans wordt omgerekend tegen de wisselkoersen op 30 juni. Valutakoersverschillen voortvloeiend uit de omrekening van de netto-investering in buitenlandse entiteiten en van leningen en overige valuta-instrumenten aangemerkt als hedges van dergelijke investeringen, worden verwerkt in het eigen vermogen. Wanneer een buitenlandse entiteit is verkocht, worden dergelijke valutakoersverschillen verantwoord in de winst-en-verliesrekening als deel van de winst of verlies op verkoop.

Goodwill en reëlewaardeaanpassingen voortvloeiend uit de overname van een buitenlandse entiteit worden verantwoord als activa en verplichtingen van de buitenlandse entiteit en omgerekend tegen de slotkoers.

Transacties in vreemde valuta

Transacties in vreemde valuta worden omgerekend in de waarderingsvaluta op basis van de wisselkoersen op de transactiedatum. Omrekeningsverschillen die ontstaan bij afwikkeling van dergelijke transacties en bij omrekening van monetaire activa en verplichtingen luidend in buitenlandse valuta worden verantwoord in de winst-en-verliesrekening. Omrekeningsverschillen die kwalificeren als netto-investeringsafdekkingen worden verantwoord in het eigen vermogen.

Omrekeningsverschillen op schuldpapieren en overige monetaire financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde worden opgenomen onder valutakoerswinsten en verliezen. Omrekeningsverschillen op niet-monetaire posten, zoals voor handelsdoeleinden aangehouden eigenvermogensinstrumenten, worden verantwoord als deel van reëlewaardewinsten of -verliezen. Omrekeningsverschillen op voor verkoop beschikbare niet-monetaire posten worden opgenomen onder de herwaarderingsreserve in het eigen vermogen.

Rente

Rentebaten en -lasten worden op basis van het toerekeningsbeginsel verantwoord in de winst-en-verliesrekening voor alle rentedragende instrumenten waarbij de effectieve-rentemethode wordt gehanteerd. Rentebaten omvatten mede coupons met betrekking tot vastrentende financiële activa en voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa en geaccumuleerd agio en disagio op schatkistpapier en overige contant gemaakte instrumenten. Indien leningen onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering, worden zij afgewaardeerd tot hun realiseerbare bedragen en rentebaten worden vervolgens verantwoord op basis van het oorspronkelijke rentetarief dat is gehanteerd om de toekomstige kasstromen contant te maken teneinde het realiseerbare bedrag te bepalen.

Provisies

Inkomsten uit hoofde van vermogensbeheeractiviteiten bestaan voornamelijk uit unit trust, fondsenbeheer en administratie. Baten uit vermogensbeheer en assurantiebemiddeling worden verantwoord als verdiend wanneer de dienst is geleverd.

Provisies worden verantwoord op basis van het toerekeningsbeginsel. Provisies voortvloeiend uit het onderhandelen of deelnemen aan het onderhandelen van een transactie voor een derde, bijvoorbeeld de overname van leningen, aandelen of overige effecten of de aankoop of verkoop van ondernemingen, worden verantwoord bij afronding van de onderliggende transacties.

Kredieten aan cliënten en vorderingen op andere banken

Kredieten aan cliënten en vorderingen op andere banken zijn niet-afgeleide financiële activa met vaste of bepaalde betalingen, die niet op een actieve markt zijn genoteerd, met uitzondering van dergelijke activa die door de Rabobank geclassificeerd zijn als aangehouden voor handelsdoeleinden of bij eerste opname in de balans aangemerkt zijn als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening of als beschikbaar voor verkoop. Kredieten aan cliënten en vorderingen op andere banken worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde inclusief transactiekosten en vervolgens op basis van de geamortiseerde kostprijs inclusief transactiekosten.

De leningen worden onderworpen aan een individuele dan wel een collectieve impairment-analyse. Een waarderingscorrectie, voorziening voor verwachte verliezen op leningen, wordt gemaakt als er objectieve aanwijzingen zijn dat de Rabobank niet alle ingevolge de oorspronkelijke contractuele bepalingen verschuldigde bedragen zal kunnen innen. Het bedrag van de voorziening is het verschil tussen de boekwaarde en het realiseerbare bedrag, zijnde de contante waarde van verwachte kasstromen, inclusief bedragen realiseerbaar uit garanties en waarborgen, contant gemaakt tegen het oorspronkelijke effectieve rentetarief van leningen.

De voorziening voor leningen omvat verliezen wanneer er objectieve aanwijzingen zijn dat er op de balansdatum sprake is van verliezen in onderdelen van de leningenportefeuille.

Objectieve aanwijzingen voor een mogelijke waardevermindering kunnen zijn:

- significante financiële problemen bij de kredietnemer;
- in gebreke blijven of nalatigheid van kredietnemers bij de betaling van interest en/of aflossing;
- heronderhandeling van een lening;
- kans op faillissement of financiële reorganisatie bij de kredietnemer;
- veranderende betalingsstatus van kredietnemers;
- veranderingen in economische omstandigheden die aanleiding kunnen geven tot het in gebreke blijven van de kredietnemer.

Bij elk afzonderlijk onderdeel worden de verliezen geschat op basis van de kredietwaardigheidsbeoordeling van de leners en de waarde van de zekerheden die zijn ondergezet ten behoeve van de bank, waarbij rekening wordt gehouden met de actuele economische omstandigheden waarin de leners hun activiteiten ontplooiën. De boekwaarde van de leningen wordt verminderd door gebruik te maken van een voorzieningenrekening, en het bedrag van het verlies wordt verantwoord in de winst-en-verliesrekening. Afboekingen van voorzieningen voor verwachte verliezen op leningen vinden plaats zodra het uitwinningsproces is beëindigd, de gestelde zekerheden te gelde zijn gemaakt, en er vrijwel geen andere verhaalsmogelijkheid meer is en bij een formele schuldkijschelding. Indien er nagenoeg geen continuïteitsperspectief is, vindt op portefeuilleniveau afboeking van een voorziening plaats voor verwachte verliezen op leningen tot de hoogte van het bedrag dat als oninbaar beschouwd wordt. Alsnog geïnde bedragen worden ten gunste gebracht van de post 'Waardeveranderingen' in de winst-en-verliesrekening.

Op basis van haar rol als relatiebankier zal de Rabobank door adequaat kredietbeheer, periodiek overleg met haar cliënten en het tijdig nemen van maatregelen mogelijke wanbetaling door de cliënt trachten te voorkomen. Indien ondanks die inspanningen een cliënt toch in default raakt, probeert de Rabobank, zolang zij continuïteitsperspectieven ziet, de lening te herstructureren in plaats van het onderpand uit te winnen. Dit kan ertoe leiden dat de betalingsafspraken worden verlengd, nieuwe voorwaarden voor de lening worden afgesproken of aanvullende dekking wordt verkregen. Zodra het continuïteitsperspectief is

hersteld, wordt de lening niet langer als impaired (onvolwaardig) beschouwd. Het management beoordeelt continu deze heronderhandelde leningen om er zeker van te zijn dat aan alle criteria is voldaan en dat de toekomstige kasstromen naar verwachting gaan plaatsvinden.

Het management beoordeelt op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen bestaan dat geherclassificeerde leningen die voorheen als voor verkoop beschikbare activa waren opgenomen, een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan.

Immateriële vaste activa

Goodwill

Goodwill vertegenwoordigt het bedrag waarmee de kostprijs van een overname de reële waarde te boven gaat van het aandeel van de Rabobank in de nettoactiva en de voorwaardelijke verplichtingen van de verworven dochteronderneming of deelneming op de overnamedatum. Bij iedere overname wordt het overige belang derden in de overgenomen entiteit gewaardeerd tegen reële waarde of tegen het proportionele deel van de identificeerbare activa en passiva van de overgenomen entiteit. Jaarlijks, of vaker als er aanwijzingen zijn, wordt er een impairment-test uitgevoerd om vast te stellen of een bijzondere waardevermindering heeft plaatsgevonden.

Ontwikkelingskosten van software

Kosten in verband met de ontwikkeling of instandhouding van software worden verantwoord als een last wanneer zij worden gemaakt. Kosten die direct worden gemaakt in verband met identificeerbare en unieke softwareproducten waarover de Rabobank de zeggenschap heeft en die waarschijnlijk gedurende een periode langer dan een jaar economische voordelen zullen opleveren die de kosten te boven gaan, worden verantwoord als immateriële activa. Directe kosten omvatten mede personeelskosten van het softwareontwikkelingsteam, financieringskosten en een geëigend deel van de relevante overhead.

Uitgaven die de prestaties van software verbeteren ten opzichte van hun oorspronkelijke specificaties worden aan de oorspronkelijke kostprijs van de software toegevoegd. Software-ontwikkelingskosten worden verantwoord als activa en lineair afgeschreven over hun gebruiksduur van maximaal vijf jaar.

Overige immateriële vaste activa

De overige immateriële vaste activa bestaan voornamelijk uit immateriële vaste activa die nieuw zijn geïdentificeerd bij bedrijfscombinaties en worden afgeschreven overeenkomstig de looptijd van de activa.

De activa worden jaarlijks beoordeeld op bijzondere waardevermindering, op basis van verwachte toekomstige cashflows. Een bijzonder waardeverminderingverlies wordt opgenomen als verwachte toekomstige winsten de waarde van het actief niet ondersteunen.

Bijzondere waardevermindering van goodwill

Goodwill wordt jaarlijks in het vierde kwartaal van het boekjaar, of vaker indien er een indicatie is die wijst op een mogelijke bijzondere waardevermindering, getoetst op bijzondere waardevermindering door een vergelijking van de realiseerbare waarde met de boekwaarde. De hoogste van de bedrijfswaarde enerzijds en de reële waarde verminderd met verkoopkosten anderzijds bepaalt de realiseerbare waarde. Het type overgenomen onderneming is bepalend voor de definiëring van kasstroomgenererende eenheden.

De bedrijfswaarde van een kasstroomgenererende eenheid wordt bepaald door berekening van de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen van die kasstroomgenererende eenheid met de rentevoet voor belasting.

De belangrijkste aannames die zijn gebruikt in het kasstroommodel zijn afhankelijk van de inputgegevens die verschillende financiële en economische variabelen weerspiegelen, zoals de risicovrije rente in een land en een premie die het inherente risico van de betreffende entiteit weergeeft. Deze variabelen worden bepaald op basis van een beoordeling door het management. Bijzondere waardeverminderingen van goodwill worden in de winst-en-verliesrekening verantwoord als 'Overige resultaten'.

Bijzondere waardevermindering van overige immateriële vaste activa

Telkens op de balansdatum beoordeelt de Rabobank of er aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van de overige immateriële activa. Is er sprake van dergelijke aanwijzingen, dan wordt een analyse uitgevoerd om te beoordelen of de boekwaarde van de overige immateriële activa volledig realiseerbaar is. Afwaardering vindt plaats wanneer de boekwaarde hoger is dan het realiseerbare bedrag. Voor de goodwill en de software in ontwikkeling wordt jaarlijks per balansdatum, of vaker indien er een aanwijzing is, een impairmenttest uitgevoerd om vast te stellen of een bijzondere waardevermindering heeft plaatsgevonden. Bijzondere waardeverminderingen en terugboekingen van bijzondere waardeverminderingen van de overige immateriële vaste activa worden in de winst-en-verliesrekening verantwoord als 'Andere beheerskosten'.

Onroerende zaken en bedrijfsmiddelen

Apparatuur (voor eigen gebruik) wordt verantwoord tegen historische kosten na aftrek van geaccumuleerde afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen.

Vaste activa, terreinen en gebouwen (voor eigen gebruik) bestaan hoofdzakelijk uit kantoren en worden eveneens verantwoord tegen kostprijs, na aftrek van geaccumuleerde afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen.

Afschrijvingen worden als volgt lineair berekend ter afwaardering van de kostprijs van dergelijke activa tot hun restwaarde over hun geschatte gebruiksduur.

- Terreinen	Niet afgeschreven
- Gebouwen	25 - 40 jaar
- Apparatuur, waaronder	
- Computerapparatuur	1 - 5 jaar
- Overige apparatuur en motorvoertuigen	3 - 8 jaar

De Rabobank beoordeelt jaarlijks of er aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van onroerende zaken en bedrijfsmiddelen. Wanneer de boekwaarde van een actief groter is dan het geschatte realiseerbare bedrag, wordt deze onmiddellijk afgewaardeerd naar het realiseerbare bedrag. Bijzondere waardeverminderingen en terugboekingen van bijzondere waardeverminderingen van onroerende zaken en bedrijfsmiddelen worden in de winst-en-verliesrekening verantwoord als 'Andere beheerskosten'. Winsten en verliezen op afstoting van onroerende zaken en bedrijfsmiddelen worden bepaald ten opzichte van hun boekwaarde en worden verwerkt bij de bepaling van het bedrijfsresultaat.

Herstelwerkzaamheden en instandhouding worden ten laste gebracht van de winst-en-verliesrekening wanneer de uitgave ervoor is gedaan. Uitgaven die de voordelen van terreinen en gebouwen verlengen of vergroten ten opzichte van hun oorspronkelijke gebruik worden geactiveerd en vervolgens afgeschreven.

Vastgoedbeleggingen

Vastgoedbeleggingen, voornamelijk bestaand uit kantoorgebouwen, worden aangehouden voor de langetermijnhuurbaten en worden niet gebruikt door de Rabobank of haar dochterondernemingen. Vastgoedbeleggingen worden verantwoord als langetermijnbelegging en opgenomen tegen kostprijs na aftrek van geaccumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De vastgoedbeleggingen worden afgeschreven over 40 jaar.

Onderhanden werk

Het onderhanden werk is verantwoord als 'Overige activa'. Onderhanden werk betreft commercieel vastgoedprojecten, alsmede verkochte en onverkochte woningbouwprojecten in aanbouw of voorbereiding, en wordt gewaardeerd tegen gemaakte kosten vermeerderd met toegerekende rente en verminderd met eventueel noodzakelijke voorzieningen. Aan kopers en opdrachtgevers gefactureerde termijnen worden in mindering gebracht op onderhanden werk. Indien voor een project het saldo negatief is (de gefactureerde termijnen bedragen meer dan de geactiveerde kosten), wordt het saldo op dat project verantwoord als 'Overige schulden'.

Winsten en verliezen worden genomen op basis van de voortgang van het project ('percentage of completion'-methode) omdat er sprake is van een 'continuous transfer' van eigendom. De Rabobank draagt de zeggenschap en de wezenlijke risico's en voordelen van eigendom van het onderhanden werk in zijn actuele staat over aan de koper naarmate de bouw vordert.

Leasing

Rabobank is de lessee

Leaseovereenkomsten van onroerende zaken en bedrijfsmiddelen waarbij nagenoeg alle risico's en voordelen van het eigendom worden overgedragen aan de Rabobank worden gerubriceerd als financiële leaseovereenkomsten. Financiële leaseovereenkomsten worden geactiveerd bij aanvang van de leaseovereenkomst tegen de reële waarde van de geleasede vaste activa of tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen indien de contante waarde lager is. Elke leasebetaling wordt zodanig toegerekend tussen de verplichting en financieringskosten dat dit resulteert in een constante rente over het resterende saldo van de verplichting. De corresponderende huurverplichtingen worden, na aftrek van financieringskosten, opgenomen onder 'Overige schulden'. De rentecomponent van de financieringskosten wordt ten laste gebracht van de winst-en-verliesrekening over de leaseperiode. Onroerende zaken en bedrijfsmiddelen verworven in het kader van financiële leaseovereenkomsten worden afgeschreven over de gebruiksduur van het actief of, indien korter, de leasetermijn.

Leaseovereenkomsten waarbij een aanzienlijk deel van de risico's en voordelen van de eigendom wordt behouden door de lessor, worden gerubriceerd als operationele leaseovereenkomsten. Betalingen uit hoofde van operationele leaseovereenkomsten worden (na aftrek van eventuele kortingen door de lessor) lineair ten laste gebracht van de winst-en-verliesrekening over de leaseperiode.

Rabobank is de lessor

Financiële leaseovereenkomsten

Indien activa worden geleased in het kader van een financiële leaseovereenkomst, wordt de contante waarde van de leasebetalingen verantwoord als een vordering onder 'Vorderingen op andere banken' of 'Kredieten aan cliënten'. Het verschil tussen de brutovordering en de contante waarde van de vordering wordt verantwoord als onverdiende financieringsbaten. Lease-inkomsten worden verantwoord als rentebaten over de leaseperiode op basis van de netto-investeringsmethode, die een constante periodieke rente weergeeft.

Operationele leaseovereenkomsten

Activa geleased in het kader van operationele leaseovereenkomsten worden in de balans opgenomen onder 'Onroerende zaken en bedrijfsmiddelen'. Zij worden afgeschreven over hun verwachte gebruiksduur in overeenstemming met die voor vergelijkbare onroerende zaken en bedrijfsmiddelen. Huurinkomsten worden (na aftrek van aan lessees verstrekte kortingen en afschrijvingen) verantwoord in 'Overige baten' op lineaire basis over de leaseperiode.

Voorzieningen

Voorzieningen worden verantwoord als de Rabobank een actuele juridische of feitelijke verplichting heeft uit hoofde van gebeurtenissen in het verleden, als het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen nodig is om die verplichting af te wikkelen, en als een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van het bedrag. Indien de Rabobank vergoeding verwacht van een voorziening, bijvoorbeeld in het kader van een verzekeringscontract, wordt de vergoeding verantwoord als een afzonderlijk actief maar alleen als de vergoeding nagenoeg zeker is. De voorzieningen worden gewaardeerd op de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen.

Herstructurering

Herstructureringsvoorzieningen bestaan uit betalingen uit hoofde van afvloeiingsregelingen en overige direct aan de herstructureringsprogramma's toe te rekenen kosten. Deze kosten worden verantwoord in de periode waarin voor de Rabobank een juridische of feitelijke betalingsverplichting ontstaat en voor afvloeiing een gedetailleerd plan is opgesteld.

Fiscale en juridische zaken

De voorziening voor fiscale en juridische zaken is gebaseerd op de best mogelijke schattingen zoals beschikbaar op jaareinde waarbij rekening wordt gehouden met de adviezen van juridische en fiscale adviseurs. Het tijdstip van de uitgaande kasstromen die samenhangen met deze voorzieningen is onzeker omdat de uitkomst van de geschillen en de tijd die daarmee gemoeid is onvoorspelbaar zijn.

Overige voorzieningen

Onder overige voorzieningen zijn voorzieningen begrepen ten behoeve van verlieslatende overeenkomsten, kredietverplichtingen en uit hoofde van het depositogarantiestelsel.

Personeelsbeloningen

De Rabobank heeft verschillende pensioenregelingen op basis van de lokale omstandigheden en praktijken in de landen waar zij activiteiten ontplooit. De regelingen worden over het algemeen gefinancierd door betalingen aan verzekeringsmaatschappijen of trustee-administered funds zoals bepaald door periodieke actuariële berekeningen. Een toegezegdpensioenregeling is een pensioenregeling die een bedrag aan te betalen pensioenuitkeringen toezegt, gewoonlijk in relatie tot een of meer factoren als leeftijd, dienstjaren of beloning. Een toegezegdebijdrageregeling is een pensioenregeling in het kader waarvan de Rabobank vaste bijdragen betaalt aan een afzonderlijke entiteit (een fonds) en geen juridische of feitelijke verplichting heeft als het fonds onvoldoende activa heeft om alle uitkeringen aan personeel te betalen in verband met diensttijd van personeel in de actuele en voorgaande periodes.

Pensioenverplichtingen

De verplichting uit hoofde van toegezegdpensioenregelingen is de contante waarde van de toegezegdpensioenverplichting op de balansdatum na aftrek van de reële waarde van fondsbeleggingen, tezamen met aanpassingen voor niet in aanmerking genomen actuariële winsten/verliezen en kosten voor verstreken diensttijd. De toegezegdpensioenverplichting wordt jaarlijks berekend door onafhankelijke actuarissen op basis van de 'projected unit credit'-methode. De contante waarde van de toegezegdpensioenverplichting wordt bepaald door de geschatte toekomstige uitstroom van geldmiddelen op basis van rentetarieven van hoogwaardige bedrijfsobligaties met looptijden welke die van de gerelateerde verplichting benaderen. De meeste pensioenregelingen zijn middelloonregelingen en de kosten van dergelijke regelingen, dat wil zeggen de nettopensioenlasten voor de periode na aftrek van werknemersbijdragen, worden opgenomen in 'Personeelskosten'. Actuariële winsten en verliezen voortvloeiend uit aanpassingen aan de feitelijke ontwikkelingen of actuariële aannames worden verwerkt in de corridor. Voor zover eventuele niet-opgenomen cumulatieve actuariële winsten of verliezen meer bedragen dan 10% van de contante waarde van de brutoverplichting uit hoofde van de toegezegdpensioenregeling, dan wel van de reële waarde van de fondsbeleggingen indien deze hoger is, wordt dat gedeelte het volgende boekjaar in de winst-en-verliesrekening opgenomen onder de 'Overige baten' over een periode van twee jaren.

Toegezegdebijdrageregelingen

Voor toegezegdebijdrageregelingen betaalt de Rabobank bijdragen aan openbaar of privaat beheerde pensioenverzekeringsplannen op een verplichte, contractuele of vrijwillige basis. Zodra de bijdragen zijn voldaan, heeft de Rabobank geen verdere betalingsverplichtingen. De reguliere bijdragen zijn netto periodieke kosten over het jaar waarin zij betaalbaar worden en zij worden als zodanig opgenomen onder 'Personeelskosten'.

Overige verplichtingen na uitdiensttreding

Sommige onderdelen van de Rabobank bieden hun werknemers overige tegemoetkomingen na uitdiensttreding aan. Voor het recht op deze uitkeringen is gewoonlijk vereist dat de werknemer tot de pensioenleeftijd in dienst blijft en een minimumaantal dienstjaren heeft. De verwachte kosten van deze uitkeringen worden over de diensttijd opgebouwd, op basis van een systematiek die vergelijkbaar is met toegezegdpensioenregelingen. Deze verplichtingen worden ieder jaar gewaardeerd door onafhankelijke actuarissen.

Variabele beloningen

De kosten uit hoofde van variabele beloningen die onvoorwaardelijk en in contanten betaald worden, worden verantwoord in het jaar waarin de werknemer de diensten levert. De kosten met betrekking tot de voorwaardelijke betalingen in contanten worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening in de personeelskosten gedurende het dienstverband in het prestatiejaar en de wachtperiode (totaal vier jaar). De verplichting wordt verantwoord in de overige schulden. Op eigenvermogensinstrumenten gebaseerde betalingen worden behandeld de volgende paragraaf.

Op eigenvermogensinstrumenten gebaseerde betalingen

De vergoeding voor diensten van bepaalde werknemers (identified staff) vindt plaats in de vorm van op eigenvermogensinstrumenten (vergelijkbaar met en zich gedragend als Rabobank Ledencertificaten) gebaseerde betalingen die in contanten worden afgewikkeld. De kosten van de ontvangen diensten worden bepaald op basis van de reële waarde van de toegekende eigenvermogensinstrumenten per de toekenningsdatum en worden jaarlijks herberekend voor de dan geldende waarde. De kosten met betrekking tot de toegekende eigenvermogensinstrumenten worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening in de personeelskosten gedurende het dienstverband in het prestatiejaar en de wachtperiode (totaal vier jaar). De verplichting wordt verantwoord in de overige schulden.

Belasting

Acute belastingvorderingen en -verplichtingen worden gesaldeerd als er een wettelijk recht op saldering bestaat en als er de intentie is voor simultane afwerking of verrekening. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden gesaldeerd als er een wettelijk recht op saldering bestaat en als zij betrekking hebben op dezelfde belastingautoriteit en voortkomen uit dezelfde fiscale groep.

Volledige voorzieningen worden getroffen voor uitgestelde belasting, op basis van de liabilitymethode, op tijdelijke verschillen tussen de fiscale waarde van activa en verplichtingen en hun boekwaardes in de halfjaarrekening.

De belangrijkste tijdelijke verschillen komen voort uit afschrijvingen van onroerende zaken en bedrijfsmiddelen, herwaardering van bepaalde financiële activa en verplichtingen inclusief afgeleide contracten, voorzieningen voor pensioenen en overige uitkeringen na uitdiensttreding, voorzieningen voor kredietverliezen en overige bijzondere waardeverminderingen en belastingverliezen en - in verband met overnames - het verschil tussen de reële waarden van de overgenomen nettoactiva en hun fiscale waarde. De per de balansdatum vigerende of nagenoeg vigerende belastingtarieven worden gehanteerd om de uitgestelde belastingen te bepalen.

Bij de verantwoording van uitgestelde belastingvorderingen wordt rekening gehouden met de mate waarin het waarschijnlijk is dat in de toekomst een belastbare winst beschikbaar is voor aanwending van de tijdelijke verschillen.

Voorzieningen worden getroffen voor tijdelijke verschillen voortvloeiend uit investeringen in dochterondernemingen, deelnemingen en joint ventures, behalve wanneer de timing van de omkering van het tijdelijke verschil gestuurd kan worden en als het waarschijnlijk is dat het verschil niet in de overzienbare toekomst wordt omgekeerd.

Belastingen op de winst worden op basis van de toepasselijke belastingwetgeving in iedere jurisdictie verantwoord als een last in de periode waarin de winst ontstaat. De belastingeffecten van verrekenbare compensabele verliezen worden verantwoord als een actief als het waarschijnlijk is dat toekomstige belastbare winsten beschikbaar zullen zijn voor aanwending van deze verliezen.

Voor herwaarderingen van voor verkoop beschikbare financiële activa en kasstroomafdekkingen die direct ten laste of ten gunste worden gebracht van het eigen vermogen, worden uitgestelde belastingvorderingen of uitgestelde belastingverplichtingen opgenomen. Bij realisatie wordt dit vervolgens, samen met de uitgestelde winst of het uitgestelde verlies, verantwoord in de winst-en-verliesrekening.

Schulden aan andere banken, toevertrouwde middelen en uitgegeven schuldpapieren

Deze opgenomen gelden worden bij eerste opname verantwoord tegen reële waarde, dat wil zeggen hun uitgifteprijs na aftrek van direct toerekenbare en incidentele transactiekosten en vervolgens op basis van de geamortiseerde kostprijs inclusief transactiekosten.

Indien de Rabobank eigen schuldinstrumenten aankoopt, worden deze uit de balans verwijderd en wordt het verschil tussen de boekwaarde van een verplichting en de betaalde vergoeding verantwoord onder de baten of lasten.

Rabobank Ledencertificaten

De opbrengst van de emissie van de Rabobank Ledencertificaten staat perpetueel ter beschikking van de Rabobank Groep en is achtergesteld ten opzichte van alle schulden (ook ten opzichte van de Trust Preferred Securities en de Capital Securities). Omdat de betaling van de beoogde vergoedingen volledig discretionair zijn, wordt de opbrengst van de emissie van de Rabobank Ledencertificaten verantwoord als 'Eigen vermogen'. In verband hiermee worden de beoogde vergoedingen verantwoord via de winstbestemming.

Trust Preferred Securities en Capital Securities

Trust Preferred Securities, die een verplichte coupon hebben en aflosbaar zijn per een specifieke datum of tegen de optie van de houder van het waardepapier, worden gerubriceerd als financiële verplichtingen en worden opgenomen onder achtergestelde schulden. De vergoedingen op deze preferente aandelen worden verantwoord in de winst-en-verliesrekening als rentelasten op basis van geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode.

De overige Trust Preferred Securities en Capital Securities worden verantwoord als 'Eigen vermogen' omdat er geen formele verplichting bestaat tot (terug)betaling van de hoofdsom en de vergoeding.

Financiële garanties

Financiële garantiecontracten worden gewaardeerd tegen reële waarde.

Gesegmenteerde informatie

Een segment is een identificeerbaar onderdeel van de Rabobank dat actief is in het verschaffen van producten of diensten (bedrijfssegment), dat onderhevig is aan risico's en voordelen die afwijken van die van overige segmenten. De door de Rabobank te rapporteren segmenten zijn gedefinieerd op basis van de 'managementbenadering', dat wil zeggen de segmenten die door het management worden beoordeeld ten behoeve van het strategische management van de Rabobank en om bedrijfsbeslissingen te nemen en verschillende risks en returns kennen. Het primaire rapportageformat van de Rabobank is het bedrijfssegment, secundair is het geografisch segment.

Kasstroomoverzicht

Onder geldmiddelen en kasequivalenten worden verstaan de aanwezige kasmiddelen, geldmarkttuizettingen en de tegoeden bij de centrale banken. Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte berekeningsmethode en geeft inzicht in de herkomst van deze liquide middelen die gedurende het jaar beschikbaar zijn gekomen en de wijze waarop de liquide middelen gedurende het jaar zijn aangewend. Bij de nettokasstroom uit operationele activiteiten wordt het bedrijfsresultaat vòòr belasting lasten gecorrigeerd voor posten in de winst-en-verliesrekening en mutaties in balansposten die niet daadwerkelijk leiden tot kasstromen in het boekjaar.

De kasstromen worden gesplitst naar operationele-, investerings- en financieringsactiviteiten. Mutaties in kredieten en vorderingen en interbancaire deposito's zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Investeringsactiviteiten omvatten aan- en verkopen en aflossingen inzake financiële beleggingen, alsmede de aan- en verkopen van dochterondernemingen en van onroerende zaken en bedrijfsmiddelen. De ontvangsten, uitgften en betalingen op Rabobank Ledencertificaten, Trust Preferred Securities, Capital Securities, Senior Contingent Notes, Rabo Extra Ledenobligaties en achtergestelde schulden worden als financieringsactiviteit aangemerkt. Mutaties uit hoofde van valutaomrekeningsverschillen worden, evenals de consolidatie-effecten bij de verwerving van deelnemingen, geëlimineerd.

Het verschil tussen de in het kasstroomoverzicht opgenomen nettomutatie en de mutatie van de in de balans opgenomen geldmiddelen en kasequivalenten is het gevolg van koersverschillen en is afzonderlijk opgenomen als onderdeel van de aansluiting tussen de nettomutatie en de balansmutatie van de geldmiddelen en kasequivalenten.

Uitbreiding belang Obvion

Op 9 mei 2012 heeft Rabobank het resterende 50% aandelenbelang (30% stemrecht) van ABP in Obvion overgenomen voor 178. Rabobank houdt na de transactie 100% van de aandelen in Obvion. Het resultaat op de transactie ad 113 is verwerkt in het eigen vermogen.

Overname Friesland Bank

Op 1 april 2012 heeft Rabobank 100% van de zeggenschap over Friesland Bank verkregen. Friesland Bank N.V. is in 1913 opgericht als 'Coöperatieve Zuivelbank' en opereert sinds 1970 onder haar huidige naam. De activiteiten van de bank zijn in de loop der jaren aanzienlijk uitgebreid. De dienstverlening die zich in het begin concentreerde op de zuivelsector, is uitgebreid naar het complete gamma van financiële producten en bijbehorende advisering voor zowel particuliere als zakelijke relaties. Ook beschikt Friesland Bank over een omvangrijk participatiebedrijf. Vervolgens heeft een regionale expansie plaatsgevonden met recentelijk de opening van een drietal kantoren in de Randstad (achtereenvolgens Amsterdam, Utrecht en Rotterdam). Met deze fysieke vestigingen en een eigentijds internetkanaal biedt Friesland Bank haar diensten aan in het gehele land, al ligt het accent daarbij op de noordelijke helft van Nederland.

Uit een strategische analyse voor de toekomst van Friesland Bank is naar voren gekomen dat het samengaan met Rabobank de beste oplossing voor Friesland Bank is. De overeenkomende coöperatieve grondslag en de wijze waarop klanten ten dienste wordt gestaan is een reden voor samenwerking.

De Rabobank heeft één euro betaald voor alle aandelen van de Friesland Bank Holding N.V.

Er is negatieve goodwill ontstaan doordat de overnameprijs lager is dan de reële waarden van de verkregen activa en passiva. De negatieve goodwill van 103 na belasting wordt onder de post 'Overige resultaten' verantwoord in de winst-en-verliesrekening. Begin april is het aandelenkapitaal van Friesland Bank met 200 versterkt door Rabobank. Daarnaast zijn Friesland Bank en Rabobank in het eerste halfjaar overeengekomen dat het resterende belang in Van Lanschot (bijna 5 miljoen aandelen) wordt overgedragen aan Rabobank.

De reële waarden van de identificeerbare activa en verplichtingen van Friesland Bank zijn als volgt:

In miljoenen euro's	Opgenomen bij acquisitie tegen reële waarde
Activa	
Geldmiddelen en kasequivalenten	3
Kredieten aan cliënten	8.574
Overige activa	2.475
	11.052
Passiva	
Toevertrouwde middelen	6.414
Uitgegeven schuldpapieren	2.752
Overige schulden	1.655
Belangen van derden	128
	10.949
Nettovermogenswaarde	103
Goodwill bij acquisitie	-103
Aankoopprijs	-
Kasstromen bij acquisitie	
Netto geldmiddelen en kasequivalenten Friesland Bank	3
Aankoopprijs	-
Netto kasstroom	3

De reële waarde van de Kredieten aan cliënten is 8.574 en de nominale waarde is 8.945. De verwachting is dat circa 4% van de contractuele kasstromen niet ontvangen zal worden.

De bijdrage aan de totaal baten (rente, provisie en overige resultaten) en de nettowinst over 2012 van Friesland Bank, vanaf de acquisitiedatum, bedraagt respectievelijk 81 en -25. Indien Friesland Bank het gehele halfjaar zou worden meegeconsolideerd dan bedraagt de bijdrage aan de totaal baten en nettowinst van de Rabobank Groep respectievelijk 185 en -28. Op de overige resultaten is de kostprijs van de omzet van de participaties ad 187 in mindering gebracht.

Toelichtingen uit hoofde van IAS 34.15, 15B en 16A

Er hebben zich in het eerste halfjaar van 2012 geen van wezenlijk belang zijnde gebeurtenissen en transacties voorgedaan behalve de hiervoor gemelde aankoop van Friesland Bank en de uitbreiding van het belang in Obvion.

De informatie die opgenomen moet worden conform IAS 34.16A is hieronder vermeld:

- In deze halfjaarcijfers zijn dezelfde grondslagen voor financiële verslaggeving en berekeningsmethoden gehanteerd als in de geconsolideerde jaarrekening 2011.
- Er zijn verder geen andere dan in dit verslag opgenomen posten die een invloed hebben op activa, verplichtingen, eigen vermogen, nettoresultaat of kasstromen die ongebruikelijk zijn wegens hun aard, omvang of frequentie.
- De schattingen wijken op hoofdlijnen niet wezenlijk af van die opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening 2011.
- De verhouding in de reëlewaardehiërarchie (level 1/2/3) van financiële instrumenten tegen reële waarde is vergelijkbaar met de verhouding in de geconsolideerde jaarrekening 2011.
- Rabobank heeft verschillende uitgiften, terugkopen en terugbetalingen van obligaties verricht, maar dit behoort tot de normale bedrijfsactiviteiten van de Rabobank.
- De tussentijdse bedrijfsactiviteiten van Rabobank hebben geen seizoensgebonden of cyclisch karakter.
- Rabobank heeft uitkeringen gedaan aan houders van eigenvermogensinstrumenten zoals opgenomen in het verkort geconsolideerd vermogensoverzicht.

- De paragraaf 'Bedrijfssegmenten' is opgesteld in overeenstemming met de vereisten in IFRS 8.
- Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum geweest die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum.
- De wijziging van de samenstelling van de entiteit tijdens de tussentijdse periode in de paragraaf 'Overname Friesland Bank' is opgesteld conform de vereisten in IFRS 3. Er zijn geen wijzigingen tijdens de tussentijdse periode in het verkrijgen of verliezen van zeggenschap over dochterondernemingen en langlopende investeringen, reorganisaties en beëindigde bedrijfsactiviteiten.

Toelichting primaire overzichten

Baten dalen met 2%

De totale baten van de Rabobank Groep daalden in de eerste zes maanden van 2012 met 2% tot 7.186 (7.303) miljoen euro. Voornamelijk als gevolg van lagere marges op spaargeld in Nederland daalde de rentewinst tot 4.445 (4.507) miljoen euro. De provisiebaten op groepsniveau bleven nagenoeg gelijk op 1.494 (1.513) miljoen euro. De daling van de volumes leidde tot lagere provisiebaten bij het lokale bankbedrijf. Deze werden echter deels gecompenseerd door de hogere provisiewinst bij de vermogensbeheeractiviteiten, als gevolg van de stijging van het gemiddeld beheerde vermogen over deze periode. De overige resultaten daalden met 3% tot 1.247 (1.283) miljoen euro. Met name als gevolg van de versteiling van de rentecurve waren de overige resultaten in de eerste helft van 2011 hoog.

In november 2011 heeft Rabobank een overeenkomst bereikt met de Safra Group over de verkoop van Bank Sarasin & Cie S.A. (Zwitserland). De financiële afwikkeling van de verkoop heeft in juli 2012 plaatsgevonden. Het resultaat van Sarasin opgenomen in de winst-en-verliesrekening over het eerste halfjaar 2012 bedraagt 38. Als gevolg hiervan is een bijzondere waardevermindering op de goodwill van 38 opgenomen in de overige resultaten. De reserves opgenomen in het eigen vermogen met betrekking tot Sarasin zullen in het tweede halfjaar vrijvallen in het resultaat en leiden tot een bate van circa 204 na belasting. Daarnaast zal de omrekeningsreserve vreemde valuta ter afdekking van het valutarisico van het eigen vermogen van Sarasin vrijvallen in het resultaat en leiden tot een last van 107 na belasting.

Bedrijfslasten nemen toe met 4%

De bedrijfslasten van de Rabobank Groep stegen in de eerste jaarhelft van 2012 met 4% tot 4.551 (4.357) miljoen euro. Door jaarlijkse salarisaanpassingen, hogere pensioenlasten en een toename van de bezetting stegen de personeelskosten met 10% tot 2.844 (2.596) miljoen euro. Daarnaast droeg de stijging van de US-dollar bij aan de toename. De andere beheerskosten daalden met 3% tot 1.434 (1.471) miljoen euro. Bij De Lage Landen waren de andere beheerskosten in 2011 hoog, als gevolg van projectkosten op intern ontwikkelde software. Bij de vermogensbeheeractiviteiten werd er door de verkoop van Sarasin minder afgeschreven op immateriële vaste activa, wat bijdroeg aan een daling van de afschrijvingskosten met 6% tot 273 (290) miljoen euro.

Waardeveranderingen bedragen 49 basispunten

Het geringe consumentenvertrouwen drukte de binnenlandse vraag en zorgde ervoor dat de binnenlandse economie in de eerste zes maanden van 2012 een lichte krimp liet zien. De negatieve teneur in het vastgoed, wat bij diverse bedrijfsonderdelen (onder andere lokale Rabobanken, ACCBank en Rabo Vastgoedgroep) van de Rabobank tot uiting komt, hield aan en daarnaast hadden sectoren die specifiek gericht zijn op de binnenlandse retailmarkt het moeilijk. In de food- en agrisector beleven met name de klanten in de glastuinbouw zware tijden. De tegenvallende bedrijfsresultaten in deze sectoren droegen bij aan een toename van de waardeveranderingen bij de Rabobank Groep, vooral bij de lokale Rabobanken en bij Rabo Vastgoedgroep. Op groepsniveau stegen de waardeveranderingen tot 1.096 (618) miljoen euro. Gerelateerd aan de gemiddelde kredietportefeuille bedroegen de waardeveranderingen 49 (29) basispunten. Dit ligt boven het langjarige gemiddelde van 25 basispunten.

Belastingdruk

De belastingen bedroegen 225 (474) miljoen euro, waarmee de effectieve belastingdruk uitkomt op 14,6% (20,4%). De daling van de belastingdruk hangt onder andere samen met een belastingbate die Rabobank International voor Ierland heeft verantwoord.

Herwaarderingsreserve – Kasstroomafdekkingen

Met ingang van de tweede helft van 2011 is voor het afdekken van potentiële mutaties in kasstromen van variabel rentende financiële passiva in vreemde valuta's door cross-currency renteswaps kasstroomhedging toegepast.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van Rabobank Nederland en lokale Rabobanken is als volgt samengesteld:

In miljoenen euro's			
	30 juni 2012	31 december 2011	30 juni 2011
Omrekeningsreserve vreemde valuta	123	86	-195
Herwaarderingsreserve – voor verkoop beschikbare financiële activa	-106	93	126
Herwaarderingsreserve – deelnemingen	61	66	88
Afdekkingsreserve – kasstroomafdekkingen	-24	-112	-13
Ingehouden winsten	26.776	26.367	25.601
Totaal	26.830	26.500	25.607

Geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten

Tot en met 2011 zijn de reële waarde mutaties van alle voor verkoop beschikbare financiële activa verwerkt in de wijzigingen in reële waarde van de herwaarderingsreserve - voor verkoop beschikbare financiële activa. Met ingang van 2012 zijn de reële waarde mutaties van voor verkoop beschikbare financiële activa waarvoor reëlewaardehedge-accounting is toegepast, niet meer via het eigen vermogen verwerkt, maar rechtstreeks in de winst-en-verliesrekening. De vergelijkende cijfers zijn in lijn hiermee aangepast. De wijziging in reële waarde is aangepast van -226 naar 7 per juni 2011. De naar nettowinst overgebrachte resultaten zijn aangepast van 283 naar 50. Deze presentatiewijziging heeft geen invloed op het resultaat en vermogen.

Verkort geconsolideerd kasstroomoverzicht

Nettokasstroom uit bedrijfsactiviteiten

De nettomutatie in operationele activa is negatiever in het eerste halfjaar van 2012 dan in het eerste halfjaar van 2011. Vooral vanwege een toename van de derivaten in het eerste halfjaar van 2012 en een afname van derivaten in het eerste halfjaar van 2011. Daarnaast is er een grotere toename van de post Kredieten aan cliënten in het eerste halfjaar van 2012 dan in het eerste halfjaar van 2011.

Hetzelfde effect met betrekking tot derivaten is ook te zien bij de nettomutatie in verplichtingen uit hoofde van operationele activiteiten.

Nettokasstroom uit financieringsactiviteiten

De nettokasstroom uit financieringsactiviteiten in het eerste halfjaar van 2011 is positief vanwege de uitgifte van Capital Securities. In het eerste halfjaar van 2012 hebben er geen uitgiftes plaatsgevonden en bestaat de kasstroom met name uit betalingen op eigen vermogensinstrumenten.

Landenrisico

Per 30 juni 2012 heeft de Rabobank Groep een exposure van 252 (349) miljoen euro uit hoofde van staatsobligaties uitgegeven door de GIIPS-landen. Daarnaast is er nog een beperkte exposure op Griekse en Spaanse staatsgegarandeerde obligaties. De exposure op obligaties uitgegeven door banken in de genoemde landen betreft voornamelijk Spaanse gedekte obligaties waarbij de uitgevende instelling aanvullende zekerheden heeft verstrekt. De Rabobank heeft met haar Griekse staatsobligaties deelgenomen aan de centrale obligatie-omruil door de Griekse staat. Er hebben geen bijzondere waardeverminderingen plaatsgevonden op de nieuw verkregen obligaties.

Per 30 juni 2012

Land	Staatsobligaties	Staats-gegarandeerde obligaties	Obligaties uitgegeven door banken	Totaal	Cumulatieve aanpassingen ten laste van winst- en-verliesrekening per 30 juni 2012
Griekenland	9	34	-	43	48
Ierland	55	-	35	90	5
Italië	188	-	56	244	-
Portugal	-	-	-	-	-
Spanje	-	12	1.314	1.326	110
Totaal	252	46	1.405	1.703	163

Per 31 december 2011

Land	Staatsobligaties	Staats-gegarandeerde obligaties	Obligaties uitgegeven door banken	Totaal	Cumulatieve aanpassingen ten laste van de winst- en-verliesrekening per 31 december 2011
Griekenland	49	38	-	87	227
Ierland	60	-	31	91	8
Italië	200	-	55	255	-
Portugal	19	60	42	121	23
Spanje	21	23	1.450	1.494	116
Totaal	349	121	1.578	2.048	374

Ten aanzien van de Griekse staatsgegarandeerde obligaties en enkele obligaties uitgegeven door banken is op basis van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving geconstateerd dat er sprake is van een bijzondere waardevermindering, en deze posities zijn afgewaardeerd naar de marktwaarde per 30 juni 2012. Het resultaatseffect was in de eerste helft van 2012 zeer beperkt. Uitgezonderd posities in Nederlandse, Duitse en Franse staatsobligaties is de exposure uit hoofde van staatsobligaties uitgegeven door andere Europese landen zeer beperkt; er is geen exposure op Cyprus, Hongarije en Roemenië.

Structured credit

De structured credit exposure in de handels- en beleggingsboeken bedroeg per 30 juni 2012 4,3 (4,6) miljard euro. In een aantal gevallen zijn monolineverzekeraars de tegenpartij van credit default swaps die het kredietrisico afdekken van bepaalde beleggingen. Mede door afbouw van de portefeuille is het tegenpartijrisico op de monolineverzekeraars vóór voorzieningen afgenomen tot 896 (1.313) miljoen euro per 30 juni 2012. De totale voorziening heeft een omvang van 785 (1.140) miljoen euro, hierdoor bedraagt het resterende tegenpartijrisico 111 (173) miljoen euro. Dit tegenpartijrisico ontstaat omdat de fair value van de onderliggende beleggingen is gedaald, of omdat andere verzekerde beleggingen kunnen leiden tot een betalingsclaim bij deze verzekeraars. Bij de bepaling van het economische tegenpartijrisico is rekening gehouden met tijdsaspecten en met de kredietkwaliteit van de beleggingen. Aangezien het tegenpartijrisico al voor het overgrote deel is voorzien, hebben verdere downgrades slechts een beperkte impact.

Mutaties in marktwaardes en voorzieningen hadden in de eerste helft van 2012 geen negatieve resultaatsconsequenties voor de structured credit exposures.

LIBOR

De Rabobank heeft van verscheidene toezichthoudende autoriteiten in Nederland, het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten, de Europese Unie, Japan, Hong Kong, Singapore en Zwitserland dagvaarding en verzoeken ontvangen tot het verschaffen van documenten en informatie. De gevraagde documenten en informatie betreffen het proces van het afgeven van rentetarieven voor de London Interbank Offered Rates (LIBOR). Sommige van deze verzoeken hebben ook betrekking op het proces van het afgeven van rentetarieven voor de Euro Interbank Offered Rates (EURIBOR). Op verschillende momenten nam de Rabobank deel aan acht van de tien LIBOR-panelen en aan het EURIBOR-panel, en neemt ook nu nog deel aan de LIBOR-panelen voor drie valuta's (GBP, USD en EUR) en het EURIBOR-panel. Rabobank werkt volledig mee aan de onderzoeken.

Voorts is de Rabobank, samen met andere panel banken, gedaagd in verscheidene individuele civiele procedures en civiele class actions aanhangig bij de United States District Court for the Southern District of New York, waarin een beroep wordt gedaan op vorderingen onder U.S. federal en state law ten aanzien van U.S. Dollar LIBOR, EURIBOR, Japanse Yen LIBOR, en de Tokyo Interbank Offered Rate (TIBOR). Rabobank heeft nooit deelgenomen aan het TIBOR-panel.

Op basis van de nu bekende feiten kan de Rabobank geen betrouwbare schatting maken van de potentiële impact van bovengenoemde onderzoeken of procedures, inclusief de timing daarvan. Derhalve is een en ander in de halfjaarcijfers verwerkt conform IAS 37 paragraaf 26.

Bankenbelasting

De bankenbelasting zal in de tweede helft van 2012 leiden tot een extra last. De Rabobank moet naar verwachting een derde van het totale bedrag van 600 miljoen euro afdragen.

Bedrijfssegmenten

De door de Rabobank te rapporteren segmenten zijn gedefinieerd op basis van de 'management-benadering', dat wil zeggen de segmenten die door het management worden beoordeeld ten behoeve van het strategische management van de Rabobank en om bedrijfsbeslissingen te nemen en verschillende risks en returns kennen.

De Rabobank kent zes bedrijfssegmenten: Binnenlands retailbankbedrijf, Wholesalebankbedrijf en internationaal retailbankbedrijf, Vermogensbeheer, Leasing, Vastgoed en Overige segmenten.

Het segment Binnenlands retailbankbedrijf bestaat voornamelijk uit de activiteiten van de lokale Rabobanken, Obvion en Friesland Bank. Het segment Wholesalebankbedrijf en het internationaal retailbankbedrijf - Rabobank International - ondersteunt de Rabobank Groep in het bereiken van marktleiderschap als Allfinance-dienstverlener in Nederland en richt zich internationaal op de food- en agrisector. Rabobank International ontplooit regionaal corporate bankingactiviteiten en beschikt daarnaast over wereldwijd opererende onderdelen als Global Financial Markets, Structured Finance, Leveraged Finance, Renewable Energy & Infrastructure Finance, Direct Banking, Trade & Commodity Finance en Rabo Private Equity. De internationale retailbankactiviteiten vinden plaats onder het label Rabobank, met uitzondering van ACCBank en Bank BGZ. Het segment Vermogensbeheer bestaat vooral uit de activiteiten van Robeco en Schretlen & Co. Het segment Leasing- De Lage Landen - is verantwoordelijk voor de leaseactiviteiten en biedt op de Nederlandse thuismarkt een breed pakket lease-, handels-, en consumentenfinancieringsproducten aan. Wereldwijd worden fabrikanten, venders en distributeurs bij hun afzet ondersteund met producten op het gebied van activa-financiering. De Lage Landen is in Europa actief met het autoleasebedrijf Athlon Car Lease. Bij het segment Vastgoed - Rabo Vastgoedgroep zijn vastgoedactiviteiten belegd. De kernactiviteiten zijn ontwikkeling van woningen en commercieel vastgoed, financieren en vermogensbeheer. Rabo Vastgoedgroep is hier actief met de merken Bouwfonds Ontwikkeling, MAB Development, FGH Bank en Bouwfonds REIM. Bij de acquisitie van Bouwfonds heeft Rabobank een garantie verstrekt aan Rabo Vastgoedgroep betreffende potentiële verliezen in de portefeuille projecten. De omvang van de garantie is 278. De Overige segmenten van de Rabobank bestaan uit diverse segmenten, waarvan geen enkel segment afzonderlijk vermeld dient te worden. In de Overige segmenten zijn voornamelijk de cijfers van de geassocieerde deelnemingen (met name Achmea B.V.) en de hoofdkantooractiviteiten opgenomen. Er zijn geen klanten die een aandeel van meer dan 10% in de totale opbrengsten van Rabobank hebben.

Transacties tussen de bedrijfssegmenten vinden plaats tegen normale commerciële voorwaarden en marktomstandigheden. In het segment Binnenlands retailbankbedrijf is het dividend dat verstrekt is aan de lokale Rabobanken opgenomen onder de overige resultaten voor een bedrag van 247 (2011: 241). Anders dan uit operationele activiteiten zijn er verder geen andere materiële baten of lasten tussen de bedrijfssegmenten. De activa en verplichtingen van een segment bestaan uit bedrijfsmiddelen en verplichtingen, dat wil zeggen een groot deel van de balans maar exclusief posten zoals belasting. De voor de segmenten gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving van de segmenten zijn dezelfde als die welke in de samenvatting van belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving worden beschreven.

In miljoenen euro's								
	Binnenlands retail bankbedrijf	Wholesale- bankbedrijf en internationaal retailbankbedrijf	Vermogens- beheer	Leasing	Vastgoed	Overige segmenten	Consolidatie- effecten/ hedge accounting	Totaal
Over het halve jaar eindigend op 30 juni 2012								
Rente	2.463	1.379	61	465	150	-73	-	4.445
Provisies	678	290	509	26	16	-25	-	1.494
Overige resultaten	287	467	50	227	130	506	-420	1.247
Totaal baten	3.428	2.136	620	718	296	408	-420	7.186
Segmentlasten	2.089	1.144	456	374	145	1.002	-659	4.551
Waardeveranderingen	600	308	-	78	101	9	-	1.096
Bedrijfsresultaat vóór belastingen	739	684	164	266	50	-603	239	1.539
Belastingen	130	141	51	75	9	-241	60	225
Nettowinst	609	543	113	191	41	-362	179	1.314
Totaal activa	382.951	534.848	26.556	32.395	28.233	88.744	-322.829	770.898
Totaal verplichtingen	356.261	522.654	24.219	29.022	26.217	71.424	-304.118	725.679

In miljoenen euro's								
	Binnenlands retail bankbedrijf	Wholesalebankbedrijf en internationaal retailbankbedrijf	Vermogens- beheer	Leasing	Vastgoed	Overige segmenten	Consolidatie- effecten/ hedge accounting	Totaal
Over het halve jaar eindigend op 30 juni 2011								
Rente	2.576	1.399	82	370	141	-61	-	4.507
Provisies	673	311	499	36	20	-25	-1	1.513
Overige resultaten	262	382	110	239	149	474	-333	1.283
Totaal baten	3.511	2.092	691	645	310	388	-334	7.303
Segmentlasten	1.954	1.066	506	392	152	964	-677	4.357
Waardeveranderingen	218	301	-	54	45	-	-	618
Bedrijfsresultaat vóór belastingen	1.339	725	185	199	113	-576	343	2.328
Belastingen	281	219	50	45	26	-231	84	474
Nettowinst	1.058	506	135	154	87	-345	259	1.854
Totaal activa	371.795	450.236	26.074	29.541	26.899	92.485	-332.077	664.953
Totaal verplichtingen	348.712	439.951	23.085	26.477	24.882	75.798	-316.465	622.440

Verklaringen

Beoordelingsverklaring

Aan: de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen van Rabobank Nederland

Opdracht

Wij hebben de in het halfjaarverslag 2012 op pagina 46 tot en met 75 opgenomen verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële informatie van de Coöperatieve Centrale Raiffeisen-Boerenleenbank B.A. (Rabobank Nederland) te Amsterdam, bestaande uit de geconsolideerde balans per 30 juni 2012, verkorte geconsolideerde winst-en-verliesrekening, geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, verkort geconsolideerd vermogensoverzicht en verkort geconsolideerd kasstroomoverzicht over de periode 1 januari 2012 tot en met 30 juni 2012 en de toelichting op de halfjaarcijfers beoordeeld. De raad van bestuur van Rabobank Nederland is verantwoordelijk voor het opmaken en het weergeven van de verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële informatie in overeenstemming met IAS 34 'Tussentijdse Financiële Verslaggeving' zoals aanvaard binnen de Europese Unie. Het is onze verantwoordelijkheid een conclusie te formuleren bij de verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële informatie op basis van onze beoordeling.

Werkzaamheden

Wij hebben onze beoordeling van de verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële informatie verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2410 'Het beoordelen van tussentijdse financiële informatie door de openbaar accountant van de entiteit'. Een beoordeling van tussentijdse financiële informatie bestaat uit het inwinnen van inlichtingen, met name bij personen die verantwoordelijk zijn voor financiën en verslaggeving, en het uitvoeren van cijferanalyses en andere beoordelingswerkzaamheden. De reikwijdte van een beoordeling is aanzienlijk geringer dan die van een controle die is uitgevoerd in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en stelt ons niet in staat zekerheid te verkrijgen dat wij kennis hebben genomen van alle aangelegenheden van materieel belang die bij een controle onderkend zouden worden. Om die reden geven wij geen controleverklaring af.

Conclusie

Op grond van onze beoordeling is ons niets gebleken op basis waarvan wij zouden moeten concluderen dat de verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële informatie over de periode 1 januari 2012 tot en met 30 juni 2012 niet, in alle van materieel belang zijnde opzichten, is opgesteld in overeenstemming met IAS 34 'Tussentijdse Financiële Verslaggeving', zoals aanvaard binnen de Europese Unie.

Amsterdam, 20 augustus 2012

Ernst & Young Accountants LLP

drs. C.B. Boogaart RA

Verklaring getrouw beeld

De raad van bestuur van de Coöperatieve Centrale Raiffeisen-Boerenleenbank B.A. (Rabobank Nederland) verklaart dat, voor zover de raad bekend:

- de halfjaarcijfers een getrouw beeld geven van de activa, de passiva, de financiële positie en de winst van Rabobank Nederland en de gezamenlijk in de consolidatie opgenomen ondernemingen;
- het halfjaarverslag een getrouw beeld geeft omtrent de toestand op de balansdatum, de gang van zaken gedurende de eerste helft van het jaar van Rabobank Nederland en van de met haar verbonden ondernemingen waarvan de gegevens in haar halfjaarcijfers zijn opgenomen, alsmede een beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden voor de overige zes maanden van 2012 waarbij, voor zover gewichtige belangen zich hiertegen niet verzetten, in het bijzonder aandacht wordt besteed aan de investeringen, en de omstandigheden waarvan de ontwikkeling van de omzet en van de rentabiliteit afhankelijk is.

Dr. Piet Moerland, *voorzitter*
Prof. dr. ir. Bert Bruggink, *CFO*
Berry Marttin MBA, *lid*
Mr. Sipko Schat, *lid*
Ir. Piet van Schijndel, *lid*
Gerlinde Silvis, *lid*

Utrecht, 20 augustus 2012

Colofon

Uitgave

Rabobank Nederland Directoraat Communicatie

Jaarberichtgeving

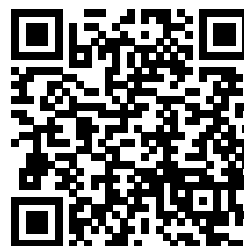
In 2012 heeft de Rabobank Groep de volgende verslagleggingsdocumenten in het Nederlands en het Engels gepubliceerd:

- Jaarbericht 2011 Rabobank Groep - Annual Summary 2011 Rabobank Group
- Jaarverslag 2011 Rabobank Groep - Annual Report 2011 Rabobank Group
- Geconsolideerde jaarrekening 2011 Rabobank Groep - Consolidated Financial Statements 2011 Rabobank Group
- Jaarrekening 2011 Rabobank Nederland - Financial Statements 2011 Rabobank Nederland
- Halfjaarverslag 2012 Rabobank Groep - Interim Report 2012 Rabobank Group

De jaarberichtgeving van de Rabobank Groep is online beschikbaar op: www.rabobank.com/jaarverslagen en www.rabobank.com/annualreports. De kerngegevens zijn eveneens beschikbaar voor de mobiele telefoon op:

<http://m.kerngegevensrabobank.nl>

<http://m.keyfiguresrabobank.com>

Materiaalgebruik

De Rabobank Groep gebruikt bij de vervaardiging van het drukwerk minder milieubelastende materialen.

Contact

jaarverslagen@rn.rabobank.nl

Coöperatieve Centrale Raiffeisen-Boerenleenbank B.A. (Rabobank Nederland)

Rabobank Nederland

Croeselaan 18

Postbus 17100

3500 HG Utrecht

Nederland

030 216 0000

Halfjaarverslag 2012 Rabobank Groep
Augustus 2012
www.rabobank.com/jaarverslagen

Rabobank